

UCHWAŁA NR XXXI /192/09

Rady Gminy Szczytno

z dnia 31 marca 2009 r.

w sprawie: przyjęcia Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych
na terenie Gminy Szczytno w latach 2008 – 2020

Na podstawie art. 18 ust 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990r o samorządzie gminnym ((tekst jednolity Dz. U. z 2001r. Nr 142, poz. 1591: zmiany Dz. U. z 2002 r. Nr 23, poz. 220, Nr 62, poz. 558, nr 113, poz 984, Nr 153, poz 1271 i Nr 214, poz.1806; z 2003r. Nr 80, poz. 717, Nr 162, poz. 1568; z 2004r. Nr 102, poz.1055, Nr 116, poz.1203, z 2005r. Nr 172, poz. 1441 i Nr 175, poz. 1457; z 2006r. Nr 17, poz. 128, Nr 181, poz. 1337; z 2007r. Nr 48, poz. 327, Nr 138, poz. 974 i Nr 173, poz. 1218, z 2008r. Nr 180, poz. 1111, Nr 223, poz. 1458) oraz art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 o pomocy społecznej (tekst jednolity:Dz.U. z 2008r. Nr 115, poz. 728 : zmiany Dz.U. z 2008r Nr 171, poz.1056; Nr 216, poz.1367; Nr 223, poz. 1458, z 2009r. Nr 6, poz. 33)

Rada Gminy Szczytno uchwala co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminną Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Szczytno w latach 2008-2020r. w brzmieniu stanowiącym załącznik nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie Uchwały powierza się Wójtowi Gminy Szczytno

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY
Rady Gminy Szczytno

Wiesław Jan Gotlib

Załącznik nr 1
do Uchwały nr XXXI/192/09
Rady Gminy Szczytno
z dnia 31 marca 2009r.

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY SZCZYTNO W LATACH 2008 – 2020

**GMINA SZCZYTNO
POWIAT SZCZYCIEŃSKI
WOJEWÓDZTWO WARMIŃSKO - MAZURSKIE**

SZCZYTNO 2008

SPIS TREŚCI

WSTĘP	4
1. CEL I PROCES TWORZENIA STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH	6
1.1. UWAGI OGÓLNE.....	6
1.2. PODSTAWA PRAWNA.....	6
1.3. PODMIOTY UCZESTNICZĄCE W PRZYGOTOWANIU STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY SZCZYTNO.....	9
1.4. OKRES REALIZACJI STRATEGII	9
1.5. WYKORZYSTANE ŹRÓDŁA	9
1.6. ZASADY POLITYKI SPOŁECZNEJ.....	10
2. CHARAKTERYSTYKA GMINY SZCZYTNO	12
2.1. PODSTAWOWE INFORMACJE O GMINIE	12
2.1.1. POŁOŻENIE, POWIERZCHNIA, LUDNOŚĆ	12
2.1.2. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	14
2.1.3. GOSPODARKA	17
2.1.4. TURYSTYKA	22
2.1.5. MIESZKAŃCY	23
2.2. SYSTEM POMOCY SPOŁECZNEJ W GMINIE SZCZYTNO	37
2.2.1. SKALA POMOCY SPOŁECZNEJ UDZIELANEJ NA TERENIE GMINY SZCZYTNO	37
2.2.2. ZAKRES DZIAŁANIA GMINNEGO OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ W SZCZYTNIE	44
2.2.3. STRUKTURA ORGANIZACYJNA GOPS, DZIAŁANIA I KOMPETENCJE	45
2.2.4. ROLA I ZADANIA PRACOWNIKA SOCJALNEGO	48
2.2.5. WSPÓŁPRACA GOPS Z INNYMI INSTYTUCJAMI	48
2.2.6. UTRUDNIENIA W DZIAŁALNOŚCI GOPS	50
2.3. IDENTYFIKACJA PODSTAWOWYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY SZCZYTNO	51
2.3.1. ANALIZA ANKIET	51
2.4. ANALIZA SWOT	64
3. KIERUNKI ROZWOJU GMINY	70
3.1. WIZJA ROZWOJU GMINY	70
3.2. CELE STRATEGICZNE I CELE OPERACYJNE.....	70

4. UWARUNKOWANIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH WYNIKAJĄCE Z DOKUMENTÓW PROGRAMOWYCH.....	85
4.1.DOKUMENTY PROGRAMOWE NA SZCZEBLU KRAJOWYM	85
4.2.DOKUMENTY PROGRAMOWE NA SZCZEBLU WOJEWÓDZTWA.....	86
4.3.DOKUMENTY PROGRAMOWE NA SZCZEBLU POWIATU	90
5. ZARZĄDZANIE REALIZACJĄ STRATEGII.....	92
ZAKOŃCZENIE	93
SPIS TABEL	94
SPIS WYKRESÓW	95
SPIS RYSUNKÓW	96

WSTĘP

Celem polityki społecznej jest zaspokajanie potrzeb, zarówno poszczególnych osób, jak i całej społeczności. Realizowane jest to poprzez podejmowanie szeregu działań wspierających i opiekuńczych, a także tworzenie warunków życia oraz stosunków międzyludzkich, które sprzyjają rozwojowi społecznemu. Polityka społeczna ma bowiem na celu:

- zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego – poprzez stworzenie źródeł dochodów i świadczenie niezbędnych usług w sytuacjach, w których jest to niezbędne;
- tworzenie równych szans rozwoju ludzi, wspieranie młodego pokolenia;
- zapewnienie stabilizacji życiowej ludzi,
- wspieranie wartości rodzinnych, więzi emocjonalnych i uczuciowych pomiędzy członkami tej najmniejszej komórki społecznej.

Poza tym należy pamiętać, że w rozwiązywaniu problemów społecznych najbardziej efektywna jest nauka niezbędnych umiejętności do radzenia sobie z problemami. I to ta metoda będzie podstawą realizacji celów strategicznych zapisanych w strategii. U wielu osób, zwłaszcza w okresie transformacji ustrojowej i gospodarczej nastąpiło bowiem spiętrzenie problemów prowadzące do apatii, wycofania się, alienacji. W celu eliminacji tych niekorzystnych zjawisk na terenie gminy Szczytno zostaną wdrożone zapisy niniejszego dokumentu i należy mieć nadzieję, że realizacja założonych tu celów wpłynie na zwiększenie poziomu integracji społecznej na obszarze analizowanej jednostki samorządu terytorialnego oraz na zmniejszenie liczby osób korzystających z pomocy społecznej.

Nie należy jednak zapomnieć, że niezbędne jest, aby w proces tworzenia strategii rozwiązywania problemów społecznych zaangażowały się zarówno władze samorządowe, jak i mieszkańcy gminy. Władze samorządowe pełnią bowiem kluczową rolę w rozwoju społeczno – gospodarczym każdej społeczności lokalnej. Kreują i realizują politykę rozwoju lokalnego. Trzeba jednak podkreślić, że władze samorządowe – jako podmiot gospodarujący i zarazem zarządzający funkcjonowaniem gminy – powinny w swoich działaniach być zorientowane na:

- zapewnienie względnej równowagi pomiędzy potrzebami i preferencjami społecznymi, funkcjami oraz zagospodarowaniem przestrzeni;
- eliminowanie lub łagodzenie występujących sprzeczności i konfliktów pomiędzy podmiotami gospodarującymi na terenie gminy;

- optymalne wykorzystanie zasobów własnych gminy (ludzkich, finansowych, infrastrukturalnych, przestrzennych i ekologicznych), które determinują poziom atrakcyjności lokalizacyjnej gminy dla ludności i podmiotów gospodarczych;
- stałe monitorowanie otoczenia gminy, mające na celu poszukiwanie szans jej rozwoju i unikanie zagrożeń w tym zakresie.

Realizując tak zorientowane działania organy gminy mogą efektywnie wykorzystywać szanse rozwojowe i przeciwdziałać potencjalnym zagrożeniom, także w sferze społecznej. Mieszkańcy z kolei powinni sami ze sobą współpracować, decydować o wyborze ścieżki rozwoju i brać czynny udział w działaniach na rzecz poprawy swoich warunków życia. Oczekiwanie na pomoc z zewnątrz prowadzi bowiem do bierności i postaw roszczeniowych. Ich włączanie się w sprawy publiczne może przybierać różne postaci: działanie w formalnych organizacjach pozarządowych, uczestnictwo w inicjatywach wspólnoty lokalnej, grupy zainteresowań, sąsiedztwa, parafii czy grupy samopomocowej. Właśnie tego rodzaju proste i spontaniczne działania tworzą tkankę społeczną, która jest niemniej ważna niż sieć formalnych struktur. Działania te podejmowane są w ramach wspólnot i dzięki nim tworzy się sieć powiązań między ludźmi. To w nich właśnie powstaje, odtwarza się i mnoży kapitał społeczny rozumiany jako gotowość do współdziałania, normy wzajemności i zaufania.

Poza tym należy podkreślić, że strategia stanowi dokument „żywy”, a zatem będzie ona mogła podlegać ciągłym modyfikacjom wynikającym zarówno ze zmian sytuacji społecznej, jak i pojawiających się możliwości pozyskania środków finansowych dla inwestycji związanych z pomocą społeczną. Ten ciągły proces zmian jest jak najbardziej pożądany, ponieważ będzie on miernikiem działań i dążeń społeczności lokalnej.

1. CEL I PROCES TWORZENIA STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

1.1. UWAGI OGÓLNE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Szczytno dąży do integracji społecznej, uwzględnia lokalne zasoby i możliwości. Została ona przygotowana z uwzględnieniem następujących etapów działania:

1. określenie wizji rozwoju gminy w zakresie polityki społecznej zawierającej cel nadrzędny, do którego władze wspólnoty samorządowej zamierzają dążyć;
2. określenie obszarów problemowych najważniejszych z punktu widzenia prowadzonej polityki społecznej;
3. wskazanie celów strategicznych, które władze gminy zamierzają osiągnąć w każdym z wytypowanych obszarów;
4. wskazanie celów operacyjnych służących osiągnięciu wytyczonych celów strategicznych;
5. wskazanie oczekiwanych efektów wdrażanego programu, określenie podmiotów odpowiedzialnych za realizację zadań.

1.2. PODSTAWA PRAWNA

Podstawą prawną opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Szczytno jest ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tekst pierwotny: Dz. U. z 2004 r. Nr 64, poz. 593 z późn. zm., tekst jednolity: Dz. U. z 2008 r. Nr 115, poz. 728 z późn. zm.), która nakłada na gminy obowiązek opracowania i realizacji gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

Różnorodność występujących na terenie gminy problemów społecznych powoduje jednak konieczność wzięcia pod uwagę także innych aktów prawnych regulujących sferę pomocy społecznej, do których należy zaliczyć:

Ustawę o świadczeniach rodzinnych z dnia 28 listopada 2003 r. (tekst pierwotny: Dz. U. z 2003 r. Nr 228, poz. 2255 z późn. zm., tekst jednolity: Dz. U. z 2006 r. Nr 139, poz. 992 z późn. zm.) wprowadzająca nowy system pozaubezpieczeniowych świadczeń społecznych, finansowanych w całości ze środków budżetu państwa. Ustawa ta reguluje sposób i zasady przyznawania świadczeń rodzinnych, do których zalicza się: zasiłek

rodzinny oraz dodatki do niego (wśród których wyróżniono dodatek z tytułu urodzenia dziecka, opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego, samotnego wychowywania dziecka, wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej, kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego, rozpoczęcia roku szkolnego oraz podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania), świadczenia opiekuńcze czyli zasiłek pielęgnacyjny oraz świadczenie pielęgnacyjne, a także jednorazową zapomogę z tytułu urodzenia się dziecka.

Ustawę o zatrudnieniu socjalnym z dnia 13 czerwca 2003 r. (Dz. U. z 2003 r. Nr 122, poz. 1143 z późn. zm.). Ustawa o zatrudnieniu socjalnym stwarza szansę na powrót do społeczeństwa osobom, które z różnych powodów znalazły się na marginesie życia społecznego. Ustawa ma zastosowanie przede wszystkim do osób, które nie posiadają własnych dochodów, a w szczególności osób bezdomnych w procesie wychodzenia z bezdomności, osób uzależnionych od alkoholu w procesie leczenia, osób uzależnionych od narkotyków w procesie leczenia, osób chorych psychicznie, długotrwale bezrobotnych, byłych więźniów oraz uchodźców. Drugą formą pomocy przewidzianą w ustawie jest wsparcie zatrudnienia osób, które uległy wykluczeniu społecznemu.

Ustawę o ochronie zdrowia psychicznego z dnia 19 sierpnia 1994 r. (Dz. U. z 1994 r. Nr 111, poz. 535 z późn. zm.). Według ustawy ochronę zdrowia psychicznego zapewniają organy administracji rządowej i samorządowej oraz instytucje do tego powołane. Ustawa przewiduje, że w działaniach z zakresu ochrony zdrowia psychicznego mogą uczestniczyć stowarzyszenia i inne organizacje społeczne, fundacje, samorządy zawodowe, Kościoły i inne związki wyznaniowe oraz grupy samopomocy pacjentów i ich rodzin, a także inne osoby fizyczne i prawne.

Ustawę o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie z dnia 24 kwietnia 2003 r. (Dz. U. z 2003 r. Nr 96, poz. 873 z późn. zm.). Ustawa ta jest aktem prawnym wprowadzającym kompleksowe rozwiązania dotyczące podstawowych dziedzin działalności organizacji pozarządowych w Polsce. Obszary, które reguluje ustawa to: prowadzenie działalności pożytku publicznego (działalność odpłatna i nieodpłatna pożytku publicznego), uzyskiwanie przez organizacje pozarządowe statusu organizacji pożytku publicznego oraz konsekwencje z tym związane (warunki uzyskania statusu organizacji pożytku publicznego), nadzór nad prowadzeniem działalności pożytku publicznego, wolontariat.

Ustawę o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy z dnia 20 kwietnia 2004 r. (tekst pierwotny: Dz. U. z 2004 r. Nr 99, poz. 1001 z późn. zm., tekst jednolity: Dz.U. z 2008 r. Nr 69, poz. 415 z późn.zm.). Ustawa określa zadania państwa w zakresie promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia oraz aktywizacji zawodowej. Zadania państwa w zakresie promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia oraz aktywizacji zawodowej są realizowane przez instytucje rynku pracy działające w celu: pełnego

i produktywnego zatrudnienia; rozwoju zasobów ludzkich; osiągnięcia wysokiej jakości pracy; wzmacniania integracji oraz solidarności społecznej.

Ustawę o systemie ubezpieczeń społecznych z dnia 13 października 1998 r. (tekst pierwotny: Dz. U. z 1998 r. Nr 137, poz. 887 z późn. zm., tekst jednolity: Dz. U. z 2007 r. Nr 11, poz. 74 z późn. zm.).

Ustawę o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanej ze środków publicznych z dnia 27 sierpnia 2004 r. (tekst pierwotny: Dz. U. z 2004 r. Nr 210, poz. 2135 z późn. zm., tekst jednolity: Dz. U. z 2008 r. Nr 164, poz. 1027 z późn. zm.). Ustawa określa: warunki udzielania i zakres świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

Ustawę o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi z dnia 26 października 1982 r., (tekst pierwotny: Dz. U. z 1982 r. Nr 35, poz. 230, z późn. zm., tekst jednolity: Dz. U. z 2007 r. Nr 70, poz. 473 z późn. zm.). Rozwiązywanie problemów alkoholowych zakłada, iż większość kompetencji i środków finansowych jest zlokalizowana na poziomie samorządów gmin, które na mocy ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi uzyskały kompetencje do rozwiązywania problemów alkoholowych w społecznościach lokalnych. Ustawodawca w art. 4 ust 1 stanowi: „prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracja społeczna osób uzależnionych od alkoholu należy do zadań gminy”.

Ustawę o pomocy osobom uprawnionym do alimentów z dnia 7 września 2007 r. (Dz. U. z 2007 r. nr 192 poz. 1378 z późn. zm.), która reguluje m.in. zasady i tryb postępowania w sprawach przyznawania i wypłacania świadczeń z funduszu alimentacyjnego, zasady finansowania świadczeń oraz działania podejmowane wobec dłużników alimentacyjnych.

Ustawę o dodatkach mieszkaniowych z dnia 21 czerwca 2001 r. (Dz. U. Nr 71, poz. 734 z późn. zm.) nakłada na władze samorządowe (wójta, burmistrza lub prezydenta miasta) obowiązek rozpatrywania wniosków osób uprawnionych do otrzymania dodatków i wydawania decyzji administracyjnych w sprawie przyznania (bądź odmowy przyznania) dodatku mieszkaniowego. Wypłata dodatków jest zadaniem własnym gminy.

Ustawę o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z dnia 29 lipca 2005 r. (Dz. U. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.) określającą zasady postępowania wobec osób dotkniętych przemocą w rodzinie, stosujących przemoc oraz zadania w zakresie przeciwdziałania temu negatywnemu zjawisku nałożone na poszczególne organy administracji rządowej oraz jednostki samorządu terytorialnego.

1.3. PODMIOTY UCZESTNICZĄCE W PRZYGOTOWANIU STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY SZCZYTNO

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Szczytno została przygotowana przy zaangażowaniu społeczności lokalnej, która uczestniczyła w badaniu ankietowym przeprowadzonym w związku z opracowaniem dokumentu oraz wzięła udział w spotkaniu warsztatowym, podczas którego doprecyzowano zapisy niniejszej strategii.

W ramach prac nad przygotowaniem strategii wykorzystany został zatem model partycypacyjny. Partycypacja oznacza udział obywateli w zarządzaniu sprawami społeczności, której są członkami. Mieszkańcy powinni stać się podmiotem, a nie przedmiotem przemian zachodzących na terenie gminy. Aby było to możliwe, konieczne jest budowanie społeczeństwa obywatelskiego, świadomego swojej mocy sprawczej i zaangażowanego w życie swoich „małych ojczyzn”. Partycypacja mieszkańców w procesach rozwojowych jest jednym z kluczowych warunków, aby rozwój był rzeczywiście widoczny. Oni sami powinni bowiem decydować, co jest dla nich dobre i co uważają za rozwój.

1.4. OKRES REALIZACJI STRATEGII

Strategia rozwiązywania problemów społecznych realizowana będzie w latach 2008-2020.

1.5. WYKORZYSTANE ŹRÓDŁA

W trakcie opracowywania dokumentu wykorzystano następujące kategorie źródeł:

A. Źródła zastane, do których można zaliczyć:

- dane statystyczne Głównego Urzędu Statystycznego;
- dane własne Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Szczytynie;
- dane pozyskane z Urzędu Gminy Szczytno;

B. Źródła wytworzone, do których zaliczamy:

- wyniki badania ankietowego przeprowadzonego na terenie gminy, w którym wzięły udział 172 osoby reprezentujące różne grupy społeczne;
- wyniki spotkania konsultacyjnego, które miało miejsce w dniu 05.12.2008 r., podczas którego doprecyzowano zapisy dokumentu.

1.6. ZASADY POLITYKI SPOŁECZNEJ

W ramach prac związanych z opracowaniem Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Szczytno uwzględnione zostały również obowiązujące zasady polityki społecznej, a więc:

- zasada pomocniczości (subsydiarności) – która polega na tym, że najpierw jednostka pomaga sobie sama, potem liczy na pomoc rodziny. Jeśli ta nie może pomóc, to powinna to zrobić społeczność lokalna (organizacje pozarządowe, a następnie samorząd), a na końcu państwo. Państwo pojawia się jednak dopiero wtedy, gdy działania zainicjowane na „niższych szczeblach” okazały się niewystarczające (np. z powodu braku środków), nieskuteczne (np. nieprofesjonalne), bądź nieosiągalne (np. brak rodziny). Taka kolej rzeczy kształtuje odpowiedzialność za własne życie i życie innych ludzi, wzmacnia więzi społeczne, daje poczucie samorealizacji i własnej wartości, sprzyja zaspokajaniu potrzeby przynależności do wspólnoty lokalnej, zaspokaja potrzebę bezpieczeństwa i wzajemności („dzisiaj ja tobie, jutro ty mnie”), nie ubezwłasnowolnia;
- zasada efektów odłożonych w czasie – jej istotą jest znaczny dystans czasowy pomiędzy bodźcem (działaniem mającym przekształcić rzeczywistość społeczną), a reakcją (pozytywnie rozumianą zmianą). Należy przy tym pamiętać, że „odkładany w czasie”, a więc odległy efekt wprowadzanych zmian (które często nie mogą być szybkie z przyczyn oczywistych) nierzadko wywołuje rozgoryczenie, niepokój, pretensje, a nawet odruchy protestu, buntu, nawet rozruchy. Zwłaszcza wtedy, kiedy zmiany dotyczą większości społeczeństwa lub dużych jego grup czy kategorii;
- zasada szerokiego zasięgu skutków, inaczej zasada promieniowania efektów – polega ona na tym, że działania podejmowane w obrębie któregoś z obszarów polityki społecznej, czy któregoś z jej podmiotów obejmują swoim wpływem również ich szersze lub węższe „obrzeża”, np. jeżeli pomoc społeczna skutecznie pomogła sąsiadom, to wzrasta poczucie bezpieczeństwa wśród współmieszkańców;
- zasada akceptacji społecznej – związana jest ona z tym, że jeżeli działania władz budzą pozytywne emocje społeczne (np. organizowanie wakacji dla dzieci czy rozgrywek sportowych), wówczas efekt jest szybki. To wzmacnia więzi pomiędzy decydentami, realizatorami i ich otoczeniem. Jeśli natomiast władza lokalna musi zabiegać o akceptację swoich zamiarów, wówczas należy przygotować plan, który powinien zawierać:
 - wyjaśnienie celu podjętego działania,
 - jawność wszelkich poczynań,
 - poparcie zadania przez uznane w środowisku autorytety,

- . akcję informacyjną poprzedzającą podejmowane decyzje,
 - zaangażowanie do realizacji celu i poszczególnych jego etapów jak największej liczby osób i instytucji,
 - . obserwowanie, wskazywanie i podkreślanie pierwszych sukcesów i wspólnego ich świętowania,
 - . ujawnianie trudności i ewentualnych niepowodzeń;
- zasada kontroli społecznej – związana jest z bieżącym monitoringiem postępów w realizacji działań przez społeczność lokalną;
 - zasada aktywności i zaangażowania - polega na włączaniu (na różnych zasadach, pod różnymi pozorami i do różnych zadań) w lokalne życie społeczne jak największej grupy mieszkańców;
 - zasada kompleksowości i sprzężenia zwrotnego – wiąże się ona z tym, że jakiegokolwiek zmiany dokonane w jednym obszarze życia zawsze powodują zmiany w innych jego dziedzinach;
 - zasada pozornego altruizmu – związana jest ona z osobowością człowieka. Należy bowiem pamiętać, że wprowadzając czy planując jakieś działania społeczne często argumentujemy to dobrem powszechnym: musimy pomóc ludziom starsym i niepełnosprawnym, bezradnym (dzieciom), bezdomnym. Trzeba jednak zawsze mieć na uwadze, że realizowany model ładu społecznego ma swoje różne strony – tę ogólną, ideową, dającą poczucie uczestnictwa i zgodę na społeczne czynienie czegoś dobrego i inną, wyrażającą się w pytaniu: „Co ja z tego będę mieć?”.

2. CHARAKTERYSTYKA GMINY SZCZYTNO

2.1. PODSTAWOWE INFORMACJE O GMINIE

2.1.1. POŁOŻENIE, POWIERZCHNIA, LUDNOŚĆ

Gmina wiejska Szczytno usytuowana jest w północno – wschodniej części kraju w powiecie szczycieńskim, w województwie warmińsko – mazurskim. Ponadto położona jest pomiędzy rozlewiskami rzek i dużymi terenami leśnymi, bogatymi w zwierzynę łowną. Swoim obszarem otacza miasto Szczytno, w którym posiadają siedzibę władze miejskie, gminne, powiatowe. Graniczy ona z następującymi gminami: Dźwierzuty, Jedwabno, Pasym, Rozogi, Świętajno i z miastem Szczytno.

Rysunek 1. Położenie gminy na tle powiatu szczycieńskiego

W opracowaniu wykorzystano mapy cyfrowe IMAGIS (R)

Źródło: www.zpp.pl

Tabela 1. Podział powierzchni gminy według sposobu zagospodarowania terenów

Wyszczególnienie	ha	%
Powierzchnia geodezyjna	34726	100
Użytki zielone	13631	39,25
- grunty orne	7600	55,76
- sady	15	0,11
- łąki	3578	26,25
- pastwiska	2438	17,89
Lasy i grunty leśne	16885	48,62
Pozostałe	4210	12,12

Źródło: Dane GUS 2005 r.

Wykres 1. Zagospodarowanie terenów na obszarze gminy Szczytno

Źródło: Dane GUS 2005 r.

Gmina Szczytno jest największą, pod względem terytorialnym, gminą powiatu szczecińskiego. Zajmuje powierzchnię 347 km², z czego 49% to lasy, natomiast 39% ogółu stanowią użytki rolne. Jest więc to obszar rolniczo-turystyczny o olbrzymich walorach przyrodniczo-krajobrazowych, w którym aż 174 km² powierzchni zajmują lasy i jeziora.

Ogólna liczba ludności zamieszkujących teren gminy Szczytno w 2007 roku, kształtuje się na poziomie 10 810 osób, w tym 5 461 mężczyzn i 5 349 kobiet.

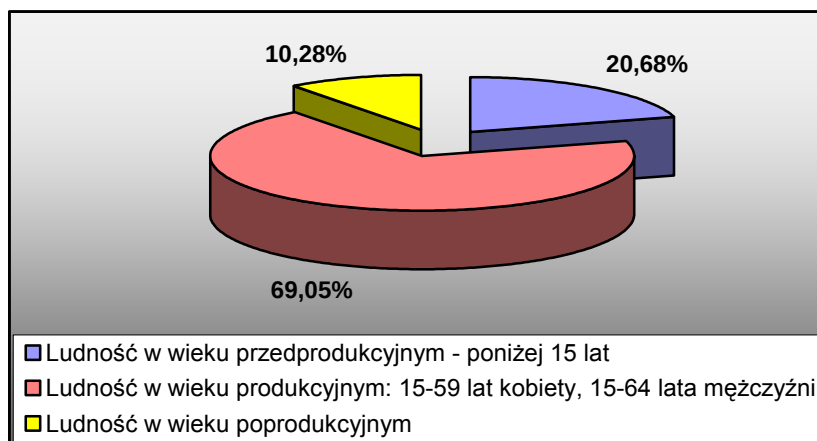
Biorąc pod uwagę wiek społeczności należy stwierdzić, że największą grupę stanowią mieszkańcy w wieku przedprodukcyjnym (56%). Nieco mniejszą populację (40%) tworzą osoby w wieku produkcyjnym. Natomiast najmniej jest osób w wieku poprodukcyjnym (4%).

Tabela 2. Struktura ludności gminy Szczytno

Wyszczególnienie	Jednostka miary	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
Stan ludności	osoba	10 810	5 461	5 349
Ludność w wieku przedprodukcyjnym - poniżej 15 lat	osoba	2 235	1 152	1 083
Ludność w wieku produkcyjnym: 15-59 lat kobiety, 15-64 lata mężczyźni	osoba	7 464	3 940	3 524
Ludność w wieku poprodukcyjnym	osoba	1 111	369	742

Źródło: Dane GUS 2007 r.

Wykres 2. Struktura ludności wg grup wiekowych gminy Szczytno

Źródło: Dane GUS 2007 r.

2.1.2. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków

Obszar gminy Szczytno jest częściowo skanalizowany. W 2007 roku długość czynnej sieci kanalizacyjnej wyniosła 35,6 km, która odprowadziła 81,9 dm³ (decymetrów sześciennych) płynnych odpadów komunalnych. Istniało wówczas 398 połączeń prowadzących do budynków mieszkalnych oraz zbiorowego zamieszkania, dzięki którym z niniejszej sieci korzystały 2 132 osoby.

Z uwagi na niski stopień skanalizowania, gospodarka ściekowa gminy opiera się w zdecydowanej większości na zbiornikach bezodpływowych oraz wprowadzaniu ścieków surowych do różnych odbiorników.

Na terenie gminy Szczytno powstają następujące rodzaje ścieków:

- ścieki gospodarczo – bytowe,
- ścieki rolnicze,
- ścieki przemysłowe,
- ścieki deszczowe.

Ścieki rolnicze (głównie gnojowica) produkowane przez przemysłowe ферmy tuczu trzody chlewnej oraz przez przemysłowe zakłady produkcji bydła, zagospodarowywane są bezpośrednio w tychże jednostkach.

Z uwagi na położenie gminy wokół miasta Szczytno, płynne odpady komunalne są odprowadzane, a następnie utylizowane w miejskiej oczyszczalni ścieków zlokalizowanej na terenie miejscowości Nowe Gizewo.

Miejska oczyszczalnia ścieków gwarantuje utrzymanie wysokiego stopnia oczyszczania przez cały rok. Ścieki oczyszczone odprowadzane są za pośrednictwem „Kanału Domowego” poza zlewnię jezior, do rzeki Sawicy. Rozwiązanie to z punktu ochrony środowiska jest korzystniejsze niż odprowadzenie do wód stojących. Obecnie miejska oczyszczalnia posiada znaczne rezerwy przepustowości i jest w stanie przyjąć ścieki sanitarne ze znacznego obszaru gminy.

Miejscowości znajdujące się w znacznej odległości od miejskiej oczyszczalni, po zakończeniu procesu kanalizacji, planuje się podłączyć do istniejących oczyszczalni ścieków w jednostkach wojskowych w Lipowcu i Starych Kiejkutach.

Istniejąca sytuacja zmusza władze samorządowe gminy do uczynienia gospodarki płynnymi odpadami bytowymi priorytetowym czynnikiem w rozwoju społeczno – gospodarczym regionu.

Sieć wodociągowa

Obecnie obszar analizowanej gminy jest w 80,3% zwodociągowany. Na koniec 2007 roku długość czynnej sieci wodociągowej równała się 214,5 km, do której wykonano 1 914 połączeń prowadzących do budynków mieszkalnych oraz zbiorowego zamieszkania. W efekcie dostarczono 237 dm³ wody pitnej, z której skorzystało 8 556 mieszkańców.

Zbiorcze sieci wodociągowe znajdują się we wszystkich 32 sołectwach analizowanej jednostki administracyjnej. Teren gminy Szczytno zaopatrywany jest w wodę z 7 gminnych ujęć, w których znajduje się 15 studni głębinowych. Na ujęciach tych znajdują się hydrofornie wraz z urządzeniami uzdatniającymi.

W każdym punkcie gminy istnieje techniczna możliwość poboru wody pitnej z wodociągu publicznego. Aby w pełni zwodociągować analizowany obszar, wystarczy jedynie rozbudowywać sieć wodociągową i zmodernizować powyższe ujęcia.

Sieć gazowa

Teren gminy Szczytno jest jedynie w 3,55% zgazyfikowany. Na koniec 2007 roku na niniejszym obszarze zidentyfikowano 42 487 m czynnej sieci gazowej, z istniejącymi połączeniami do budynków w ilości 417 szt. Z niniejszej sieci korzystało 1 471 osób w wyniku czego zużyto 304,4 tys. dm³ gazu. Można zauważyć, że dostępność do sieci gazowej na terenie gminy jest niewielka, dlatego istniejąca sytuacja zmusza władze samorządowe gminy do podejmowania planów dotyczących budowy gazowej sieci przesyłowej, dosyłowej i rozdzielczej.

Elektroenergetyka

Zapotrzebowanie w energię elektryczną gminy Szczytno zaspakajane jest ze stacji GPZ Szczytno 110/15 kV pracującej w relacji linii 110 kV Olsztyn I – Szczytno oraz Szczytno – Nida. GPZ jest zlokalizowany w południowo-wschodniej części miasta Szczytno.

Układ sieci magistralnych SN 15 kV zasila stacje transformatorowe 15/0, 4/0, 231 kV. Pod kątem wykonania tworzą ją napowietrzne oraz kablowe linie niskiego napięcia zapewniające dostawę energii elektrycznej do poszczególnych odbiorców. Linie niskiego napięcia są wprowadzane z wyżej omówionych stacji transformatorowych i rozprowadzane wzdłuż ulic i dróg poszczególnych miejscowości oraz doprowadzane do drobnych odbiorców rozrzuconych po tak zwanych „koloniach” oddalonych od zabudowań wiejskich. Drobni odbiorcy (gospodarstwa wiejskie) są zasilani przede wszystkim przyłączami napowietrznymi z w/w sieci rozdzielczych niskiego napięcia.

W związku z zabudową specjalnej strefy ekonomicznej, a w konsekwencji rosnącego zapotrzebowania na energię elektryczną, przewidziano budowę Głównego Punktu Zasilania dla niniejszej strefy.

Istniejący system zasilania gminy w energię elektryczną przez jeden GPZ z rozbudowanym układem sieci przesyłowych i magistralnych SN 15 kV w połączeniu z przewidzianymi do budowy GPZ-etami powiązanymi liniami WN 110kV, zapewnią rozwój gminy i zaspokoją zapotrzebowanie w energię elektryczną w przyszłości.

Sieć drogowa

Gminę Szczytno obsługują drogi kategorii krajowej, wojewódzkiej, powiatowej, gminnej i zakładowej. Długość dróg gminnych wynosi 650 km.

Struktura układu komunikacyjnego analizowanego obszaru przedstawia się następująco:

1. Układ nadrzędny opierający się na drogach kategorii krajowej:
 - drodze międzyregionalnej Olsztyn – Szczytno – Ostrołęka nr 53;
 - drodze regionalnej Działdowo – Nidzica - Szczytno nr 545;
 - drodze regionalnej Biskupiec – Szczytno – Pułtusk nr 599;

- drodze regionalnej Mrągowo – Szczytno nr 600;
 - drodze regionalnej Szczytno – Nawiady nr 601.
2. Układ podstawowy bazujący na drogach kategorii wojewódzkiej, powiatowej, gminnej i zakładowej. Zadaniem tego układu jest obsługa sieci osadniczej gminy oraz powiązanie jej z układem nadrzędnym i pomocniczym;
 3. Układ pomocniczy. Zadaniem tego układu jest obsługa osiedli, gospodarstw, arealów rolnych, ośrodków rekreacyjnych oraz powiązanie tych elementów z układem podstawowym.

Stan techniczny dróg krajowych należy uznać jako zadowalający. Natomiast stan dróg gminnych obsługujących lokalny transport osobowy i towarowy, szczególnie dla rolnictwa i leśnictwa, wymaga gruntowej modernizacji.

Przewozy pasażerskie

Środkami komunikacji zbiorowej na terenie gminy Szczytno, jest: komunikacja autobusowa oraz kolej. Ponadto na analizowanym obszarze w miejscowości Szymany znajduje się obiekt lotniskowy z pasem startowym o długości 2 km i terminalem do obsługi lotów pasażerskich. Obiekt na potrzeby krajowego i międzynarodowego lotnictwa cywilnego jest eksploatowany od czerwca 1996 r.

Infrastruktura komunikacji elektronicznej

Na obszarze gminy dostępna jest telefonia przewodowa oraz istnieje możliwość korzystania z Internetu. Jedynym ograniczeniem jest bariera kosztowa występująca po stronie indywidualnych odbiorców. Ponadto gmina pozostaje w całości w zasięgu funkcjonujących na terenie kraju operatorów telefonii komórkowej.

2.1.3. GOSPODARKA

Rolnictwo

Na terenie gminy Szczytno przeważają gospodarstwa do 1 ha (33%). Na kolejnym miejscu, biorąc pod uwagę areal gospodarstw rolnych, znajdują się gospodarstwa powyżej 1 do mniej niż 2 ha (17%) oraz od 2 do mniej niż 5 ha (16%). Natomiast gospodarstwa o największych powierzchniach, tzn. od 50 do mniej niż 100 ha oraz powyżej 100 ha, posiadają najniższy odsetek obszarów użytków rolnych gminy Szczytno, odpowiednio 0,97% oraz 0,32%. Niniejsze zjawisko jest niekorzystne, gdyż w warunkach konkurencji większą szansę na rozwój mają gospodarstwa charakteryzujące się większą powierzchnią. Im są one mniejsze, tym wyższe są jednostkowe koszty produkcji, a także większe trudności w finansowaniu inwestycji rolnych. Poza tym małe gospodarstwa rolne trudniej niż duże

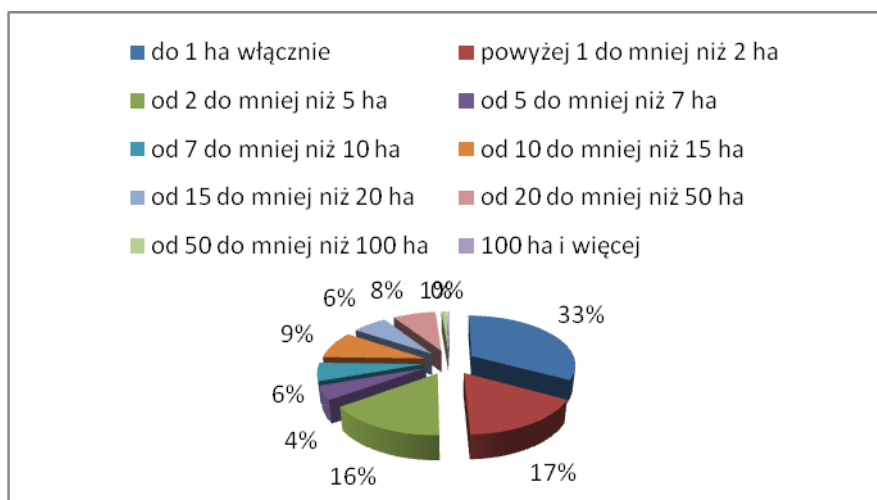
dostosowują jakość produktów i ich cechy sanitarne do wymogów bezpieczeństwa żywnościowego.

Tabela 3. Struktura agrarna gospodarstw

Grupy obszarowe użytków rolnych	Liczba gospodarstw
ogółem	1 543
do 1 ha włącznie	509
powyżej 1 do mniej niż 2 ha	255
od 2 do mniej niż 5 ha	240
od 5 do mniej niż 7 ha	69
od 7 do mniej niż 10 ha	91
od 10 do mniej niż 15 ha	138
od 15 do mniej niż 20 ha	99
od 20 do mniej niż 50 ha	122
od 50 do mniej niż 100 ha	15
100 ha i więcej	5

Źródło: Dane GUS – Powszechny Spis Rolny 2002 r.

Wykres 2. Struktura agrarna gospodarstw na terenie gminy Szczytno

Źródło: Dane GUS – Powszechny Spis Rolny 2002 r.

Produkcja roślinna i zwierzęca

Biorąc pod uwagę strukturę zasiewów należy stwierdzić, że na terenie gminy Szczytno dominują zboża, głównie żyto, które stanowi 23,48% powierzchni upraw. Na dalszych miejscach lokuje się ziemniaki (8,06%) oraz rośliny przemysłowe. Rodzaje upraw uwarunkowane są bonitacją gleb oraz rodzajami hodowli.

Tabela 4. Struktura upraw na terenie gminy Szczytno

Wyszczególnienie	Ogółem	
	w ar	ilość gospodarstw
ogółem	291 190	569
pszenica ozima	4 341	16
pszenica jara	8 111	58
żyto	68 374	242
jęczmień ozimy	2 478	8
jęczmień jary	22 577	79
owies	35 120	153
pszenżyto ozime	14 729	51
pszenżyto jare	10 636	44
mieszanki zbożowe ozime	2 970	13
mieszanki zbożowe jare	36 407	154
gryka, proso i inne zbożowe	31 190	10
kukurydza na ziarno	100	0
kukurydza na zielonkę	5 345	17
strączkowe jadalne	302	4
ziemniaki	23 462	428
buraki cukrowe	60	0
rzepak jary	100	0
okopowe pastewne	110	5
warzywa gruntowe	1 103	117
truskawki	70	17

Źródło: Dane GUS – Powszechny Spis Rolny 2002 r.

Hodowla gminy Szczytno skupiona jest w większości (oprócz kur – 89,29%) na chowie bydła (4,56%) oraz trzody chlewnej (3,6%). Bez zwierząt gospodarskich funkcjonowało 1 112 gospodarstw rolnych.

Tabela 5. Struktura hodowli w gminie Szczytno

Zwierzęta hodowlane	Ilość sztuk	Ilość gospodarstw
Bydło	4 935	373
Krowy	2 239	352
Trzoda chlewna	3 896	158
Konie	482	152
Owce	17	0
Kury	96 612	b. d.
Kury nioski	75 201	b. d.
Kozy	24	b. d.

Źródło: Dane GUS – Powszechny Spis Rolny 2002 r.

Wyposażenie techniczne rolnictwa w gminie Szczytno w 2002 r. przedstawiało się następująco:

- ciągniki – 433 szt.;
- samochody ciężarowe – 51 szt.;
- kombajny zbożowe – 20 szt.;
- kombajny ziemniaczane – 4 szt.

W ostatnich latach obserwowane są znaczące zmiany w parku maszynowym rolników. Programy pomocowe Wspólnoty Europejskiej, umożliwiające uzyskanie zwrotu części kosztów poniesionych na zakup maszyn i urządzeń oraz dostęp do niedrogich, używanych maszyn spowodowały korzystne zmiany ilościowe i jakościowe w wyposażeniu technicznym rolnictwa.

Pozarolnicza działalność gospodarcza

Analizowana gmina posiada charakter rolniczo – turystyczny. O dotychczasowym rozwoju rynku lokalnego na terenie gminy zdecydowały naturalne warunki przyrodnicze, które ukształtowały główne gałęzie gospodarki: leśnictwo, przemysł przetwórczy i turystykę. Na terenie gminy działają przede wszystkim przedsiębiorstwa o charakterze usługowym i handlowym. Natomiast nieliczne zakłady produkcyjne wykorzystują naturalne bogactwo terenu w dziedzinach przetwórstwa drewna, przemysłu meblarskiego oraz spożywczego.

Ponadto w 1997 roku rozporządzeniem Rady Ministrów w obszarze gminy ustanowiona została Warmińsko - Mazurska Specjalna Strefa Ekonomiczna, mająca na celu przyspieszenie rozwoju gospodarczego regionu i stworzenie nowych miejsc pracy. Zgodnie z przepisami prawnymi firmom podejmującym działalność gospodarczą na jej terenie przysługują ulgi w podatku dochodowym.

Ilość podmiotów na terenie gminy zarejestrowanych w systemie REGON w latach 2004 – 2007 zaprezentowano w tabeli 6.

Tabela 6. Podmioty gospodarcze zarejestrowane w systemie REGON w latach 2004-2007

Wyszczególnienie	Rok			
	2004	2005	2006	2007
Sektor publiczny	22	20	21	21
Sektor prywatny	614	655	708	728
Ogółem	636	675	729	749

Źródło: Dane GUS

Na podstawie powyższych danych można stwierdzić, iż większość jednostek gospodarczych działa w sektorze prywatnym. W 2007 roku sektor prywatny stanowił 97,19% ogółu

funkcjonujących podmiotów. Ponadto w badanym okresie można zaobserwować sukcesywny wzrost przedsiębiorców, w latach 2004 – 2007 wyniósł on 15,66%.

Przedsiębiorczość analizowanej gminy skupia się głównie na handlu, przetwórstwie, budownictwie, obsłudze nieruchomości oraz transporcie i łączności. Zdecydowaną przewagę pod względem ilości podmiotów zajmuje handel hurtowy i detaliczny, wykazujący w latach 2004 – 2007 tendencję wzrostową o 9,13%. W 2007 roku stanowił on aż 30,08% przedsiębiorczości gminy. Wśród podmiotów gospodarczych analizowanej gminy dość mocną pozycję zajmują hotele i restauracje, których procentowy udział w niniejszej strukturze w 2007 roku kształtuje się na poziomie 3,85%. Wyszczególnioną strukturę działalności według sektorów prezentuje tabela 8.

Tabela 7. Struktura podmiotów gospodarczych zarejestrowanych na terenie gminy Szczytno w latach 2004-2007 (sektor prywatny)

Wyszczególnienie	Rok			
	2004	2005	2006	2007
Rolnictwo	88	85	90	97
Rybacktwo	1	1	1	1
Górnictwo	b. d.	b. d.	b. d.	1
Przetwórstwo przemysłowe	84	85	92	92
Wytwarzanie energii, gazu, wody	1	1	1	2
Budownictwo	70	79	99	104
Handel hurtowy i detaliczny	199	210	217	219
Hotele i restauracje	26	30	29	28
Transport, łączność	41	49	53	50
Pośrednictwo finansowe	17	19	20	16
Obsługa nieruchomości	45	53	55	62
Administracja publiczna, ubezpieczenia	7	7	7	7
Edukacja	4	3	5	4
Ochrona zdrowia, pomoc społeczna	12	12	15	17
Działalność usługowa	19	21	24	28
Podmioty gospodarcze ogółem	614	655	708	728

Źródło: Dane GUS

Spośród podmiotów gospodarczych prowadzących działalność na terenie gminy Szczytno, w 2007 roku, aż 88,32% stanowią osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Sytuacja ta jest zgodna z ogólnokrajową tendencją oraz świadczy o wysokim stopniu aktywności w tym zakresie prezentowanym przez poszczególnych mieszkańców gminy. Kolejne miejsca zajmują spółki handlowe (4,81%) oraz stowarzyszenia i organizacje społeczne (1,51%), co zaprezentowano w tabeli 8.

Tabela 8. Forma prawna prowadzenia działalności w sektorze prywatnym na terenie gminy
Szczytno w latach 2004-2007

Forma prawna	Rok			
	2004	2005	2006	2007
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	535	575	627	643
Spółki handlowe	30	31	32	35
Spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	6	6	7	7
Spółdzielnie	3	3	3	3
Fundacje	1	1	1	1
Stowarzyszenia i organizacje społeczne	10	11	11	11

Źródło: Dane GUS

2.1.4. TURYSTYKA

Teren gminy Szczytno jest bardzo atrakcyjny przyrodniczo, co sprzyja rozwojowi turystyki i rekreacji. Na analizowanym obszarze znajduje się wiele lasów i jezior, nad którymi położone są ośrodki wypoczynkowe i wsie typowo letniskowe, oferujące wielorakie formy zakwaterowania. Natomiast różnorodność ukształtowania terenu kryje w sobie ogromne bogactwo zasobów fauny i flory. Gminę promują najstarsze okazy jałowca w Europie zlokalizowane w miejscowości Lipowiec, jak również niezliczona ilość gatunków zwierząt, w tym także łownych, takich jak: jelenie, sarny, dziki, lisy, zające oraz chronionych - bobry, wilki, wydry, rysie. Osobnym zjawiskiem jest występowanie 222 gatunków ptaków, z czego wiele z nich można spotkać tylko na tym terenie.

Ponadto na obszarze gminy znajduje się lotnisko w Szymanach odległe o 10 km od centrum miasta Szczytno i 58 km od wojewódzkiego miasta regionu – Olsztyna, co zdecydowanie uatrakcyjnia analizowany region pod względem turystycznym. Pas startowy niniejszego lotniska umożliwia przyjmowanie samolotów o napędzie odrzutowym. Obiekt ten przewidziano w perspektywicznej sieci lotnisk transportu cywilnego w Polsce, jako port obsługujący międzynarodowy ruch pasażerski i towarowy.

Pomimo, że na terenie gminy istnieje dość dobrze rozwinięte zaplecze rekreacyjno – turystyczne (m. in. różnorodna baza noclegowa, gospodarstwa agroturystyczne, prywatne Muzeum Rolnicze oraz giełda staroci), zdiagnozowano potrzebę dalszych inwestycji w agroturystykę, pensjonaty, tworzenie wiejskich karczm, a także zajazdów. Szczególnie wskazane dla gminy jest stworzenie komplementarnych zespołów hotelarsko – gastronomicznych z zapleczem konferencyjno - rekreacyjnym, które wraz z dogodnym rozwiązaniem komunikacyjnym (w tym port lotniczy) umożliwiałyby turystom i przedsiębiorcom korzystanie z tych usług przez cały rok.

2.1.5. MIESZKAŃCY

Wielkość populacji

Wskaźniki demograficzne mają zasadniczy wpływ na jakość życia, szanse rozwojowe i tempo wzrostu poziomu życia w gminie. Takie parametry jak: wykształcenie mieszkańców, gęstość zaludnienia, dodatni poziom przyrostu naturalnego, dodatnie saldo migracji, zachowanie równowagi pomiędzy płciami, właściwe proporcje pomiędzy grupami ludności w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym decydują o przyszłości gminy. W tabeli 9 przedstawiono dane dotyczące populacji gminy w latach 2004-2007.

Tabela 9. Wielkość populacji i zmiany w czasie na terenie Szczytno

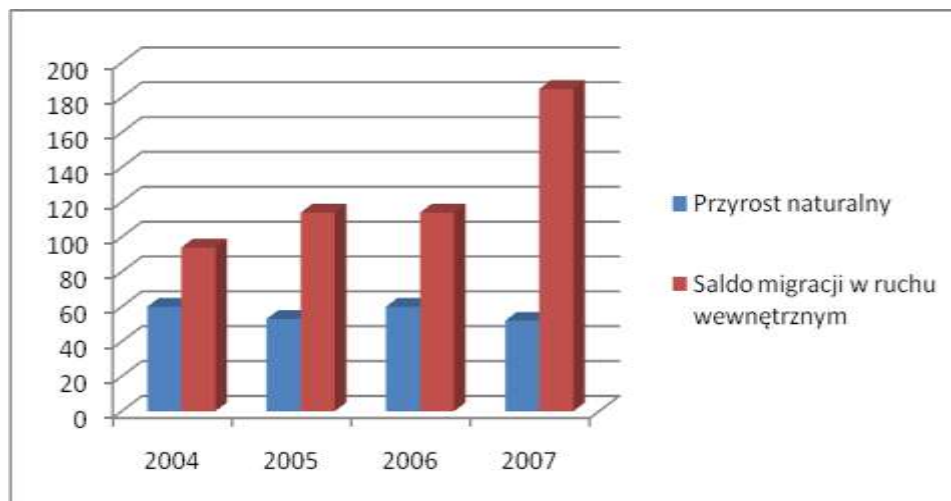
Wyszczególnienie	Rok			
	2004	2005	2006	2007
Ludność				
Ogółem	10 219	10 396	10 581	10 810
Mężczyźni	5 186	5 259	5 330	5 461
Kobiety	5 033	5 137	5 251	5 349
Urodzenia żywe				
Ogółem	133	132	122	143
Mężczyźni	68	71	56	77
Kobiety	65	61	66	66
Zgony ogółem				
Ogółem	73	79	62	91
Mężczyźni	42	52	46	53
Kobiety	31	27	16	38
Przyrost naturalny				
Ogółem	60	53	60	52
Mężczyźni	26	19	10	24
Kobiety	34	34	50	28
Saldo migracji w ruchu wewnętrznym				
Ogółem	94	114	114	185
Mężczyźni	45	57	53	95
Kobiety	49	57	61	90

Źródło: Dane GUS

Analizując czynniki demograficzne zawarte w powyższej tabeli, można zauważyć korzystną wzrostową tendencję liczby ludności. W latach 2004 – 2007 liczba ludności wzrosła o 5,47%. Zjawisko dotyczy zarówno obu płci, liczba mężczyzn w rozważanym okresie wzrosła o 11,68%, natomiast kobiet o 1,52%. Również pomyślnie kształtuje się wartość przyrostu naturalnego. W rozważanym okresie jest on dodatni, co oznacza wzrost urodzeń. Wskaźnik ten jednak w 2007 roku w porównaniu z rokiem 2004 spadł o 13,33%.

Ponadto negatywnym aspektem na terenie Gminy Szczytno jest wzrost liczby zgonów. W ostatnim roku, w porównaniu do pozostałych lat rozpatrywanego okresu, ilość zgonów wzrosła o 19,78%.

Wykres 3. Ruch naturalny ludności na terenie gminy Szczytno w latach 2004-2007

Źródło: Dane GUS

Korzystnym zjawiskiem zaobserwowanym na analizowanym obszarze jest dodatnie saldo migracji wewnętrznej. Wskaźnik ten świadczy o wzroście liczby osób napływających na badany teren. Oba wskaźniki przedstawione na wykresie 3, tj. przyrost naturalny oraz saldo migracji w ruchu wewnętrznym, w latach 2004 – 2007 przyjmują wartości dodatnie, co ma pozytywne znaczenie dla gminy Szczytno, gdyż dowodzi o wzroście liczebności społeczności lokalnej.

Struktura wiekowa

Tabela 10 przedstawia populację gminy w rozbiciu na grupy wiekowe uwzględniając płeć. Najliczniejszą grupę w gminie tworzą osoby w przedziale wiekowym 20 - 24 lata stanowiąc ok. 9% ogółu mieszkańców. Również liczną populację tworzą osoby w przedziale wiekowym 25 – 29 lat (8,33%) oraz 15 – 19 lat (8,32%). Natomiast najmniej mieszkańców gminy Szczytno jest pomiędzy 80 a 85 rokiem życia (1,22%) lub ma powyżej 85 lat (0,42%). Poza tym na terenie analizowanej jednostki samorządu terytorialnego występuje niemal równa proporcja między ilością kobiet i mężczyzn. W roku 2007 na 100 mężczyzn przypadało 98 kobiet.

Tabela 10. Populacja gminy w rozbiciu na grupy wiekowe z uwzględnieniem płci

Grupa wiekowa	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
0 - 4	684	347	337
5 - 9	677	365	312
10 - 14	874	440	434
15 - 19	899	439	460
20 - 24	1 002	537	465
25 - 29	900	461	439
30 - 34	807	422	385
35 - 39	775	386	389
40 - 44	729	383	346
45 - 49	837	438	399
50 - 54	805	415	390
55 - 59	564	313	251
60 - 64	301	146	155
65 - 69	273	121	152
70 - 74	683	112	157
75 - 79	237	75	162
80 - 84	132	48	84
85 i więcej	45	13	32

Źródło: Dane GUS 2007r.

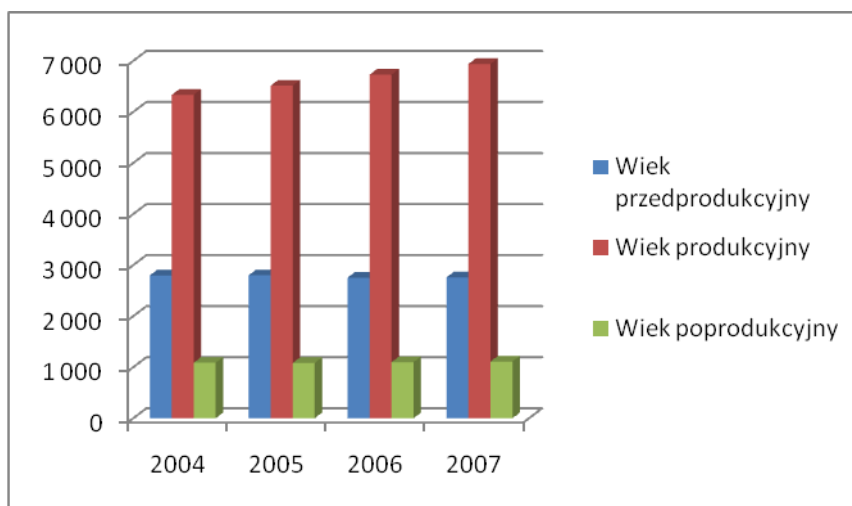
Strukturę ludności według wieku w latach 2004-2007 mającą wpływ na kształtowanie się struktur społeczno – ekonomicznych przedstawiono w tabeli 11.

Tabela 11. Struktura ludności według wieku w latach 2004 - 2007

Wyszczególnienie	Rok			
	2004	2005	2006	2007
Wiek przedprodukcyjny				
Ogółem	2 796	2 800	2 754	2 760
Mężczyźni	1 424	1 416	1 377	1 393
Kobiety	1 372	1 384	1 377	1 367
Wiek produkcyjny				
Ogółem	6 335	6 514	6 729	6 939
Mężczyźni	3 402	3 479	3 588	3 699
Kobiety	2 933	3 035	3 141	3 240
Wiek poprodukcyjny				
Ogółem	1 088	1 082	1 098	1 111
Mężczyźni	360	364	365	369
Kobiety	728	718	733	742

Źródło: Dane GUS

Wykres 4. Struktura wiekowa ludności gminy Szczytno

Źródło: Dane GUS

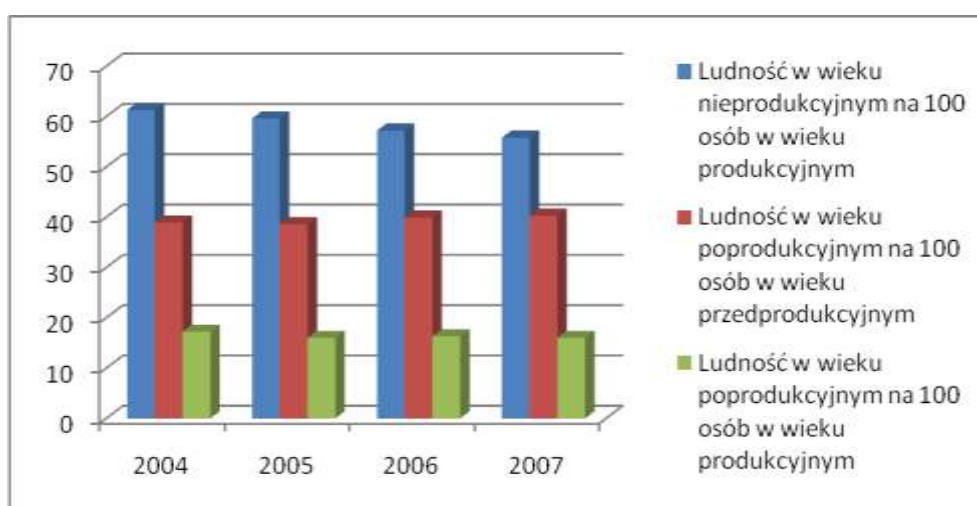
Pod względem struktury ludności według ekonomicznych grup wieku, największą liczbę stanowią osoby w wieku produkcyjnym, których procent udziału w ludności ogółem na przestrzeni lat ciągle rośnie. W badanym okresie wzrósł on o 8,7%. Procentowy udział ludności w wieku poprodukcyjnym w dwóch ostatnich latach rozpatrywanego okresu wykazał tendencję wzrostową (1,17%), co jest niekorzystnym zjawiskiem w dynamice struktury wieku ekonomicznego ludności. Również niesprzyjającym zjawiskiem w niniejszej dynamice jest występująca w latach 2004-2007 tendencja spadkowa liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym, wynosząca 1,29%. Obecnie na terenie gminy Szczytno największą grupę stanowią osoby w wieku produkcyjnym. Jednakże w przyszłości zwiększać się będzie procentowy udział osób w wieku poprodukcyjnym, co pociąga za sobą wiele konsekwencji. Znaczna część dochodów gminy będzie bowiem musiała być kierowana na zapewnienie odpowiednich warunków życia osobom w starszym wieku (np. opieka społeczna). Starzejące się społeczeństwo to także malejące przyrosty zasobów pracy. Poza tym wzrost liczby osób starszych prowadzi do zmiany struktury popytu – wpływa na mniejszy popyt na „nowinki” technologiczne, a większy na szeroką gamę usług związanych z opieką społeczną.

Tabela 12. Wskaźnik obciążenia demograficznego

Wyszczególnienie	Rok			
	2004	2005	2006	2007
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	61,3	59,6	57,2	55,8
Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym	38,9	38,6	39,9	40,3
Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	17,2	16	16,3	16

Źródło: Dane GUS

Wykres 5. Wskaźnik obciążenia demograficznego Gminy Szczytno

Źródło: Dane GUS

Wskaźnik obciążenia demograficznego zidentyfikowany na obszarze gminy Szczytno nie jest wysoki, ponieważ na 100 osób w wieku produkcyjnym w analizowanym okresie przypadało średnio 58 osób w wieku nieprodukcyjnym. Poza tym w latach 2004 – 2007 można zaobserwować pozytywną tendencję spadkową niniejszego wskaźnika o 8,97%.

Korzystnie natomiast kształtuje się poziom ludności w wieku poprodukcyjnym przypadających na 100 osób w wieku produkcyjnym. Niniejszy wskaźnik obciążenia demograficznego przyjmuje dość niską wartość, wynoszącą średnio w badanym okresie 16 osób w wieku poprodukcyjnym.

Poziom wykształcenia ludności

W analizowanej gminie największy odsetek społeczności lokalnej posiada wykształcenie podstawowe – 33,04%. Drugie miejsce zajmuje wykształcenie zasadnicze równe 15,68% populacji. Na podobnym poziomie kształtuje się wykształcenie średnie, którym legitymuje się 14,22% osób.

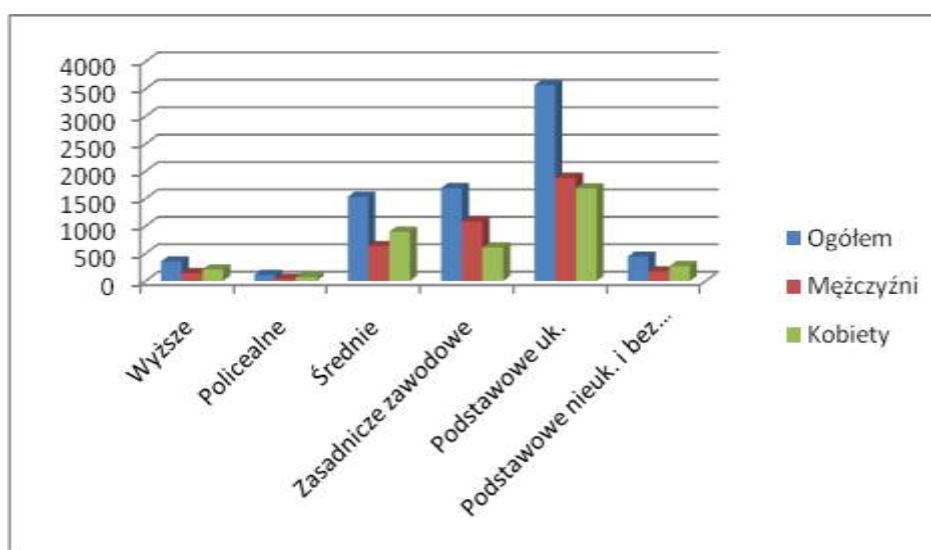
Natomiast biorąc pod uwagę wykształcenie wyższe, można zauważyć, że posiada je tylko 3,29% mieszkańców analizowanej gminy. Poza tym zauważalna jest tendencja wskazująca na występowanie wyższego poziomu wykształcenia wśród kobiet, bowiem 3,94% spośród nich legitymuje się wykształceniem wyższym (2,66% w przypadku mężczyzn), a 1,31% - wykształceniem policealnym (0,75% w przypadku mężczyzn). Należy jednak stwierdzić, że prezentowane dane pochodzą z Narodowego Spisu Powszechnego z 2002 r. natomiast ogólnokrajowe tendencje do podnoszenia poziomu wykształcenia wskazują, że z roku na rok będzie ono ulegało znaczącej poprawie. Dotyczy to głównie osób z wykształceniem średnim, które podnoszą swój poziom wykształcenia na wyższe.

Tabela 13. Poziom wykształcenia ludności na terenie gminy Szczytno

Rodzaj wykształcenia	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
Wyższe	356	145	211
Policealne	111	41	70
Średnie razem	1 537	638	899
Średnie ogólnokształcące	245	77	168
Średnie zawodowe	1 292	561	731
Zasadnicze zawodowe	1 695	1 085	610
Podstawowe ukończone	3 572	1 882	1 690
Podstawowe nieukończone i bez wykształcenia	445	175	270

Źródło: Dane GUS Narodowy Spis Powszechny 2002 r.

Wykres 6. Wykształcenie ludności na terenie gminy Szczytno

Źródło: Dane GUS Narodowy Spis Powszechny 2002 r.

Poziom bezrobocie

Na analizowanym obszarze w latach 2004 – 2007 odnotowano spadek bezrobocia, wciąż jednak stanowi ono istotny problem gminy.

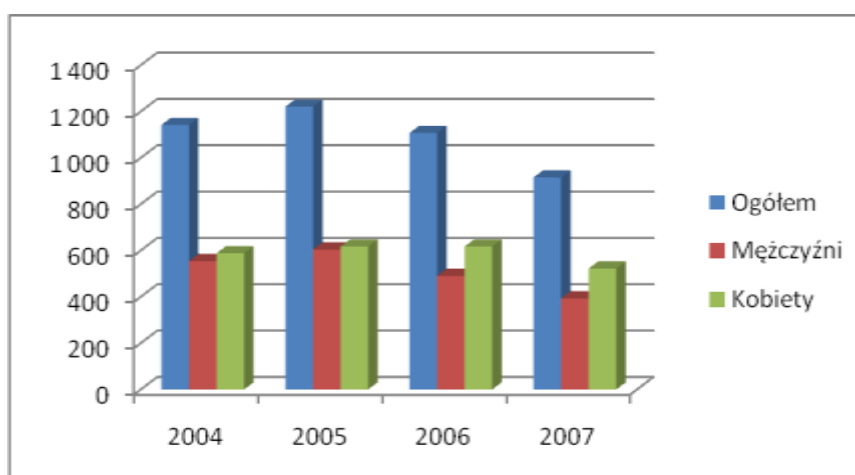
Liczba bezrobotnych w gminie Szczytno na koniec 2007 roku wynosiła 915 osób, z czego 57,05% stanowiły kobiety. W ostatnim roku badanego okresu w porównaniu do roku 2004 bezrobocie w gminie spadło o 19,88%, w przypadku mężczyzn o 29,06%, natomiast w odniesieniu do kobiet - o 11,22%. Ponadto ogólna liczba pracujących w rozważanym okresie wzrosła o 13,51%, co korzystnie wpłynęło na miejscowy rynek pracy. W 2007 roku pracę uzyskały 1 184 osoby, w tym 59% mężczyzn. Potwierdzają to wartości zamieszczone w tabeli 14.

Tabela 14. Struktura bezrobocia i zatrudnienia na terenie gminy Szczytno

Wyszczególnienie	Rok			
	2004	2005	2006	2007
Bezrobotni				
Ogółem	1 142	1 221	1 107	915
Mężczyźni	554	604	490	393
Kobiety	588	617	617	522
Pracujący				
Ogółem	1 024	1 236	1 226	1 184
Mężczyźni	688	785	721	705
Kobiety	336	451	505	479

Źródło: Dane GUS

Wykres 7. Liczba bezrobotnych na terenie gminy Szczytno w latach 2004-2007

Źródło: Dane GUS

W gminie Szczytno, podobnie jak na obszarze całego kraju, wysoki wśród bezrobotnych jest udział osób młodych oraz długotrwale bezrobotnych.

Należy zauważyć, że do czynników zwiększających pozostawanie przez długi okres bez pracy zalicza się zaawansowany wiek, ograniczenia zdrowotne i brak odpowiedniego przygotowania zawodowego. Trudności ze znalezieniem pracy nie dotyczą jednak wszystkich grup ludności w jednakowym stopniu. Postęp technologiczny i rozwój gospodarki opartej na wiedzy stwarzają popyt przede wszystkim na wysokiej jakości kapitał ludzki. Niski poziom kwalifikacji wiąże się zaś z poważnymi trudnościami ze znalezieniem pracy, co ma miejsce na terenie gminy Szczytno.

Problem bezrobocia dotyka także w dużym stopniu osób młodych. Ta grupa społeczna ma duże trudności ze znalezieniem pracy ze względu na:

- wzrost przeciętnego trwania życia, a wraz z nim wydłużenie okresu aktywności zawodowej,
- postęp technologiczny,
- wysokie koszty pracy,
- brak doświadczenia zawodowego i cenionych na rynku pracy umiejętności.

Ochrona zdrowia

Ochronę zdrowia dla mieszkańców gminy Szczytno zapewniają następujące zakłady opieki zdrowotnej:

- Niepubliczny Zakład Ambulatoryjnej Opieki Zdrowotnej „Eskulap” w Szymanach;
- Samodzielny Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Pomoc” w Lipowcu.

Specjalistyczne usługi lekarskie oraz lecznictwo zamknięte są dostępne w mieście powiatowym – Szczytno, w niniejszych placówkach:

- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Pielęgniarek Środowiskowych „Pigułka” S.C. w Szczytnie;
- Grupowa Praktyka Pielęgniarek Środowiskowych i Medycyny Szkolnej „Med-Szkoł” w Szczytnie;
- Niepubliczny Zakład Ambulatoryjnej Opieki Zdrowotnej „Eskulap” w Szczytnie;
- Przychodnia Lekarska „Elmed” Sp. J. w Szczytnie;
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Medyk” w Szczytnie;
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Poradnia Dla Dzieci w Szczytnie.

Osoby niepełnosprawne

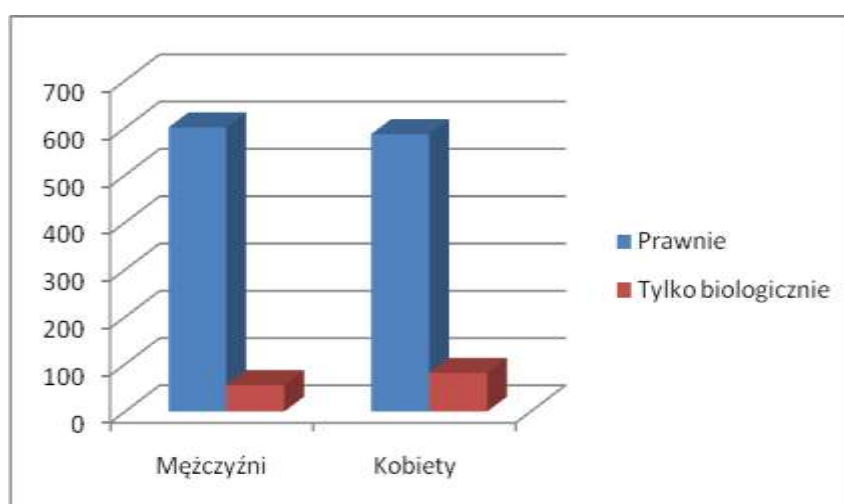
Istotnym problemem występującym na terenie gminy jest zjawisko niepełnosprawności. Dane dotyczące liczby osób niepełnosprawnych w gminie Szczytno zaprezentowano w tabeli 15.

Tabela 15. Liczba osób niepełnosprawnych na terenie gminy

Wyszczególnienie	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
Prawnie	1 188	601	587
Tylko biologicznie	138	56	82
Razem	1 326	657	669

Źródło: Dane GUS Narodowy Spis Powszechny 2002 r.

Wykres 8. Liczba osób niepełnosprawnych na terenie gminy z uwzględnieniem rodzaju niepełnosprawności

Źródło: Dane GUS Narodowy Spis Powszechny 2002 r.

Przez osobę niepełnosprawną prawnie rozumie się osobę, która posiada odpowiednie orzeczenie wydane przez organ do tego uprawniony. Osobą niepełnosprawną biologicznie jest zaś osoba nie posiadająca takiego orzeczenia, ale odczuwająca ograniczenie własnej sprawności w wykonywaniu podstawowych dla swojego wieku czynności. Jak można zaobserwować na wykresie 8 na terenie gminy, zarówno wśród mężczyzn jak i kobiet przeważają osoby niepełnosprawne prawnie, które stanowią 89,59% wszystkich osób niepełnosprawnych. Wśród osób charakteryzujących się występowaniem niepełnosprawności, nieznacznie dominują kobiety stanowiące 50,45% ogółu, podczas gdy w przypadku mężczyzn wskaźnik ten wynosi 49,55%. Ponadto biorąc pod uwagę rodzaj niepełnosprawności, wśród osób niepełnosprawnych prawnie przeważają mężczyźni (50,59%), natomiast w grupie niepełnosprawnych tylko biologicznie dominują kobiety (59,42%).

Stan infrastruktury mieszkaniowej

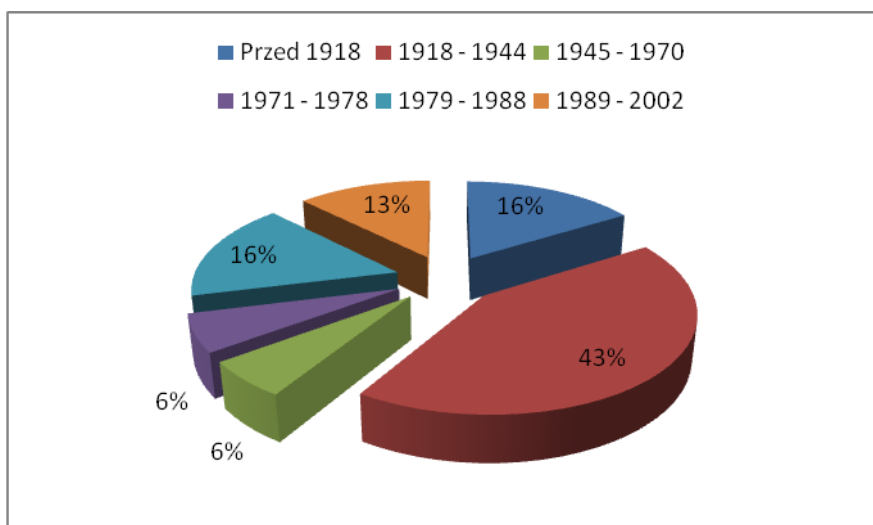
Według danych GUS, w 2002 roku w gminie Szczytno istniało 2 363 mieszkań ogółem, o łącznej powierzchni 179 416 m², z czego 2 341 (o pow. 177 640 m²) było stale zamieszkałych. W 2007 roku liczba mieszkań ogółem wzrosła do 2 794 szt. o łącznej powierzchni użytkowej 231 359 m².

Tabela 16. Struktura zasobów mieszkaniowych

Okres budowy	Liczba mieszkań	Powierzchnia użytkowa (m ²)
Przed 1918	382	24 269,00
1918 - 1944	1010	66 061,00
1945 - 1970	141	9 853,00
1971 - 1978	147	9 953,00
1979 - 1988	388	35 705,00
1989 - 2002	295	33 575,00

Źródło: Dane GUS Narodowy Spis Powszechny 2002 r.

Wykres 9. Stan substancji mieszkaniowej na terenie gminy Szczytno

Źródło: Dane GUS Narodowy Spis Powszechny 2002 r.

Na podstawie danych zamieszczonych w tabeli 16 oraz na wykresie 9, można zauważyć, iż największą liczbę mieszkań wybudowano w latach 1918 – 1944 (43%). Natomiast liczba lokali wybudowanych w najmłodszym okresie, tj. 1989 – 2002, wynosi tylko 13% ogółu. Sytuacja ta świadczy o niekorzystnym stanie substancji mieszkaniowej na terenie gminy. Poza tym sytuacja mieszkaniowa społeczności lokalnej jest zadowalająca. Najwięcej mieszkańców gminy Szczytno posiada mieszkania co najmniej pięcioizbowe (30,77%). Nieco mniej osób jest właścicielami lokali trzyizbowych (27,85%) oraz czteroizbowych (27,25%).

Tabela 17. Mieszkania według ilości izb

Liczba izb w mieszkaniu	Liczba mieszkań ogółem	Liczba mieszkań zamieszkałych stale
1 izba	39	39
2 izby	295	293
3 izby	658	650
4 izby	644	638
5 izb i więcej izb	727	721
Razem	2 363	2 341

Źródło: Dane GUS Narodowy Spis Powszechny 2002 r.

Pod względem powierzchni mieszkań prym wiodą lokale o powierzchni 60 – 79 m² (25,73%). Następne w kolei są mieszkania o powierzchni 80 – 99 m² (13,97%) oraz 120 m² i więcej (12,82%). Natomiast najmniejsza ilość, zlokalizowanych na analizowanym obszarze, mieszkań posiada poniżej 30 m² powierzchni użytkowej (5,84%). Biorąc pod uwagę metraż

na 1 osobę najliczniejszą grupę stanowią lokale o metrażu 10 – 14,9 m² (22,9%), natomiast najmniej jest mieszkań o metrażu poniżej 7 m² (5,89%).

Tabela 18. Mieszkania według powierzchni

Powierzchnia mieszkania (m ²) (mieszkania ogółem)	Liczba mieszkań	Metraż na 1 osobę (m ²) (mieszkania zamieszkane stale)	Liczba mieszkań
poniżej 30	138	poniżej 7	138
30 - 39	175	7,0 - 9,9	218
40 - 49	284	10,0 - 14,9	536
50 - 59	301	15,0 - 19,9	401
60 - 79	608	20,0 - 29,9	521
80 - 99	330	30,0 i więcej	527
100 - 119	224	X	X
120 i więcej	303	X	X
Ogółem	2 363	Ogółem	2 341

Źródło: Dane GUS Narodowy Spis Powszechny 2002 r.

Systematycznej poprawie z roku na rok ulega stan wyposażenia mieszkań w podstawową infrastrukturę techniczną. Dotyczy to zarówno starań władz gminy, jak i dążenia właścicieli mieszkań do podnoszenia ich standardu, o czym świadczy fakt, że na koniec 2007 r. liczba mieszkań wyposażonych w wodę z wodociągu 2 550, w ustęp splukiwany – 2 100, w łazienkę – 2 112, w centralne ogrzewanie – 1 771, a w gaz sieciowy – 380.

Tabela 19. Mieszkania według wyposażenia

Wyposażenie mieszkania	Liczba mieszkań
Wodociąg razem	2 550
Ustęp splukiwany	2 100
Łazienka	2 112
Centralne ogrzewanie	1 771
Gaz sieciowy	380

Źródło: Dane GUS 2007 r.

Dane dotyczące wypłaconych dodatków mieszkaniowych zawarto w tabeli 20. Wynika z niej, że w analizowanym okresie liczba zasiłków zmalała o 45,86%, co stanowi kwotę 44 232 zł.

Tabela 20. Dane dotyczące wypłaconych dodatków mieszkaniowych

Wyszczególnienie	2004	2005	2006	2007
Liczba (szt.)	953	801	580	516
Kwota (zł.)	108 881	86 058	64 292	64 649

Źródło: Dane GUS

Szkolnictwo

Na terenie gminy działalność edukacyjną prowadzą szkoły podstawowe o charakterze publicznym i niepublicznym oraz gimnazja i przedszkola.

Przedszkola:

- Gminne Przedszkole w Lipowcu „Jasia i Małgosi”;
- Gminne Przedszkole w Nowinach.

Szkoły podstawowe o charakterze publicznym:

- Szkoła Podstawowa im. K.I. Gałczyńskiego w Lipowcu;
- Szkoła Podstawowa w Olszynchach;
- Szkoła Podstawowa w Rudce;
- Szkoła Podstawowa w Wawrochach;
- Szkoła Podstawowa w Zespole Szkół w Szymanach.

Szkoły podstawowe o charakterze niepublicznym:

- Niepubliczna Szkoła Podstawowa w Romanach;
- Niepubliczna Szkoła Podstawowa nr 1 w Trelkowie;
- Niepubliczna Szkoła Podstawowa nr 3 w Gawrzyżkach.

Gimnazja:

- Gimnazjum Publiczne w Lipowcu w Zespole Szkół w Lipowcu im. K.I. Gałczyńskiego;
- Publiczne Gimnazjum w Olszynchach;
- Gimnazjum w Zespole Szkół w Szymanach.

Analizowana gmina posiada dobrą bazę edukacyjną, zabezpieczającą w pełni potrzeby szkolnictwa podstawowego oraz gimnazjalnego. Istniejąca kadra pedagogiczna gwarantuje utrzymanie niezbędnego poziomu w realizacji zadań edukacyjnych wynikających ze zreformowanego systemu oświaty.

Warto również zauważyć, że obszar gminy Szczytno jest położony wokół innej jednostki samorządu terytorialnego tj. gminy miejskiej Szczytno. Podział administracyjny przyczynił się do tego, że miasto Szczytno graniczy wyłącznie z gminą Szczytno. Wokół miasta w niewielkich odległościach położone są miejscowości, z których wiele dzieci i młodzieży uczęszcza do przedszkoli, szkół podstawowych i gimnazjów zlokalizowanych na terenie gminy miejskiej Szczytno. Do niniejszej sieci szkół dostosowano dowożenie dzieci w sposób maksymalnie skracający drogę dziecka do placówki oświatowej. Gmina jest w posiadaniu

jednego gimbusa, który jest przeznaczony wyłącznie do przewożenia dzieci. Wynajmuje również sześć autobusów z prywatnej firmy przewozowej ze Szczytna do przewozu dzieci oraz zakupuje bilety miesięczne dla uczniów na przejazd środkami komunikacji publicznej.

Tabela 21. Stan placówek oświatowych podległych samorządowi gminnemu

Wyszczególnienie	Rok			
	2004	2005	2006	2007
Szkoły podstawowe				
Pomieszczenia szkolne	35	32	32	41
Oddziały w szkołach	30	30	30	30
Uczniowie	521	512	500	485
Gimnazjum				
Pomieszczenia szkolne	14	17	17	15
Oddziały w szkołach	12	12	12	12
Uczniowie	310	305	291	272

Źródło: Dane GUS

Na podstawie danych zgromadzonych w tabeli 21, zaobserwowano w latach 2004 – 2007 wzrost pomieszczeń szkolnych (o 14,63%) w szkołach podstawowych zlokalizowanych na terenie analizowanej gminy. Biorąc pod uwagę ilość oddziałów w powyższych szkołach, ich liczba w rozważanym okresie nie uległa zmianie, kształtując się na stałym poziomie 30 oddziałów. Pomimo tych dość zadawalających zjawisk, liczba uczniów w badanym okresie spadła o 6,91%.

Odnosząc się do gimnazjów usytuowanych na rozpatrywanym obszarze, w latach 2004 – 2005 można zauważyć zwiększenie ilości pomieszczeń, jednak w latach 2006 – 2007 liczba ta spadła o 11,76%. Natomiast liczba oddziałów, podobnie jak w szkołach podstawowych zachowała stałą wielkość równą 12. Również w tym przypadku liczba uczniów spadła o 12,25%.

Poza tym w analizowanym okresie współczynnik skolaryzacji rozumiany jako relacja liczby osób uczących się (stan na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia (w danej grupie wieku) do liczby ludności (stan w dniu 31.XII) w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania odnotował niewielką tendencją spadkową. W odniesieniu do szkół podstawowych spadł on o 3,33%, natomiast w przypadku gimnazjum zmniejszył się o 12,59%.

Tabela 22. Współczynnik skolaryzacji

Wyszczególnienie	Rok			
	2004	2005	2006	2007
Szkoły podstawowe	65,86	64,45	64	63,67
Gimnazja	57,41	57,98	55,85	50,18

Źródło: Dane GUS

2.2. SYSTEM POMOCY SPOŁECZNEJ W GMINIE SZCZYTNO

2.2.1. SKALA POMOCY SPOŁECZNEJ UDZIELANEJ NA TERENIE GMINY SZCZYTNO

Zadania z zakresu pomocy społecznej na terenie gminy Szczytno wykonywane są przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.

W tabeli 23 przedstawiono dane dotyczące rodzaju i skali pomocy społecznej w gminie Szczytno w latach 2004-2007.

Tabela 23. Rodzaj i skala pomocy społecznej w gminie Szczytno w latach 2004-2007

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin				Liczba osób w tych rodzinach			
	2004	2005	2006	2007	2004	2005	2006	2007
Ubóstwo	630	642	679	654	2456	2431	2386	2076
Sieroctwo	1	1	/	/	6	3	/	/
Bezdomność	4	2	3	6	4	2	3	6
Potrzeba ochrony macierzyństwa	46	/	3	3	190	/	6	10
Bezrobocie	481	495	478	460	1923	1888	1634	1490
Niepełnosprawność	240	216	250	279	907	730	935	875
Długotrwała choroba	90	106	168	167	339	302	491	474
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, w tym:	298	379	352	393	1434	1836	1680	1818
- rodziny niepełne	110	115	106	108	352	397	359	356
- rodziny wielodzietne	113	218	207	201	759	1262	1203	1166
Alkoholizm	12	11	19	22	17	15	25	34
Narkomania	/	/	/	/	/	/	/	/
Trudności w przystosowaniu się do życia po opuszczeniu zakładu karnego	3	5	4	1	5	9	4	1
Przemoc w rodzinie	6	1	/	/	27	4	/	/
Brak umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze	/	/	/	/	/	/	/	/
Zdarzenie losowe i sytuacja kryzysowa	2	2	11	/	5	8	28	/
Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy	/	/	/	/	/	/	/	/
Kłęska żywiołowa lub ekologiczna	/	/	/	/	/	/	/	/

Źródło: Dane GOPS w Szczytynie

Analizując dane zawarte w tabeli 23 należy stwierdzić, że w latach 2004 – 2007 największa ilość świadczeń została wypłacona przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej z powodu:

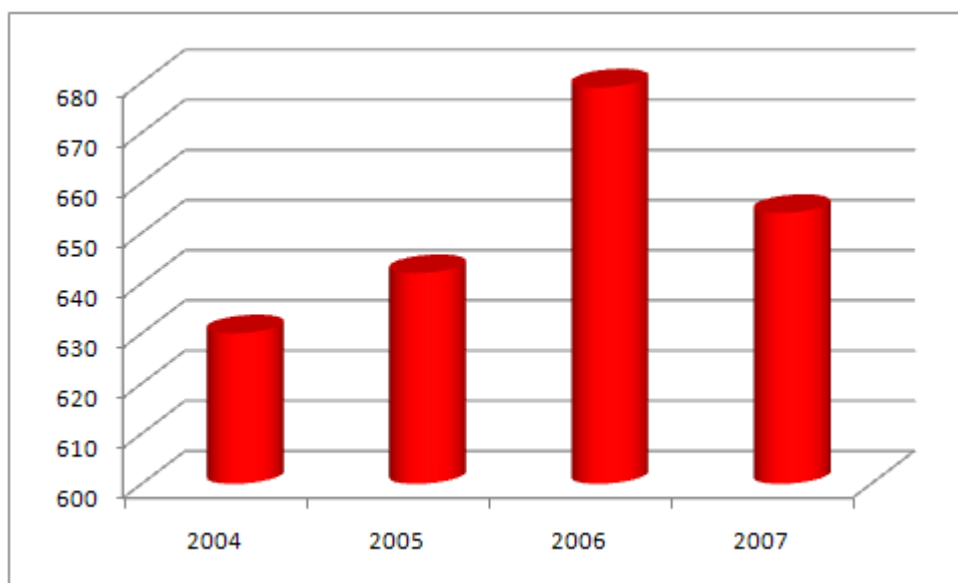
- ubóstwa;
- bezrobocia;
- niepełnosprawności;
- bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego;
- długotrwałej choroby.

Ubóstwo

Ubóstwem określa się stan, w którym danej jednostce brakuje środków finansowych na zaspokojenie własnych potrzeb, przede wszystkich jeśli chodzi o wyżywienie, ubranie, ale także wykształcenie czy dostęp do opieki zdrowotnej. Przyczyną występowania tego stanu jest przede wszystkim niski poziom wykształcenia bezrobotnych oraz brak możliwości zatrudnienia osób pozostających bez pracy. Obserwowany jest także proces tzw. dziedziczenia ubóstwa związany z przekazywaniem młodemu pokoleniu negatywnych wzorców.

Na terenie gminy Szczytno problem ten jest bardzo istotny, o czym decyduje liczba rodzin korzystająca z pomocy społecznej, co wskazano na wykresie 10. Wynika z niego, że największa liczba beneficjentów skorzystała ze wsparcia socjalnego z tytułu ubóstwa w 2006 r. (679 rodzin), a najmniejsza w 2004 r. (630 rodzin).

Wykres 10. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu ubóstwa

Źródło: Dane GOPS w Szczytnie

Bezrobocie

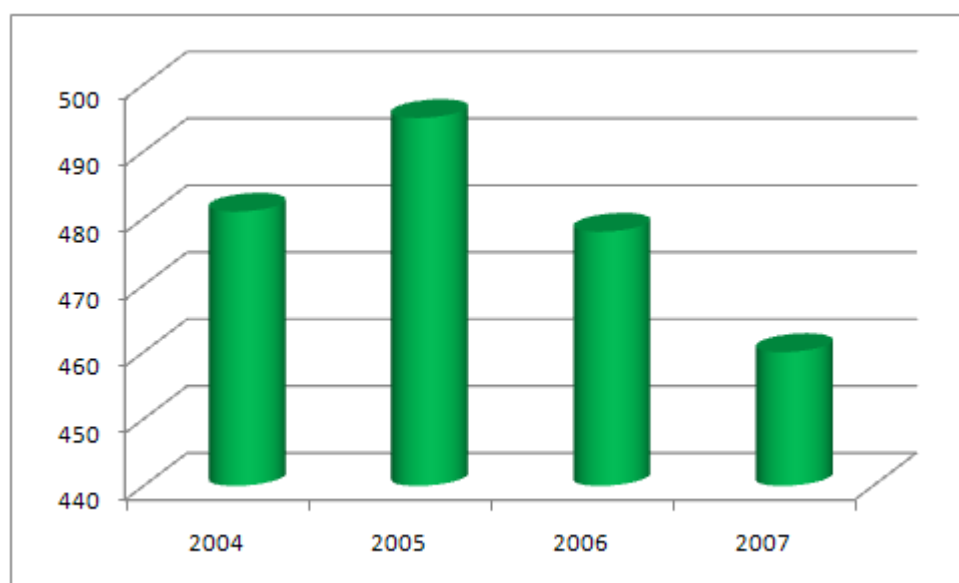
Bezrobocie jest problemem społecznym, który oprócz swojego wymiaru ekonomicznego ma także duże znaczenie społeczne i psychologiczne. Brak możliwości znalezienia zatrudnienia powoduje powstanie negatywnych skutków, wśród których można wyróżnić m.in. dezaktualizację zdobytej wiedzy i doświadczeń zawodowych, spadek poczucia własnej wartości, zaburzenia dotyczące pełnienia ważnych ról społecznych. W miarę przedłużania się okresu pozostawania bez pracy problemy te nasilają się i rodzą takie zjawiska jak: ubóstwo, izolację, frustrację, wycofywanie się z życia społecznego oraz pogorszenie ogólnego stanu zdrowia.

Bezrobocie jest przyczyną zjawisk patologii społecznej, wzrostu poczucia zagrożenia bezpieczeństwa socjalnego, ma także wpływ na poziom i jakość życia osób i rodzin. Szczególnie utrata prawa do zasiłku dla bezrobotnych powoduje, że osoby pozostające bez pracy najczęściej szukają wsparcia w instytucjach pomocy społecznej.

Poza tym bezrobocie, szczególnie długotrwałe, jest bardzo ważnym czynnikiem wykluczenia społecznego. Choć zła sytuacja finansowa nie jest równoznaczna z wykluczeniem społecznym, to jednak osoby pozostające w ubóstwie tracą możliwość uczestnictwa w życiu zawodowym, społecznym, a nawet rodzinnym. Z tej sytuacji trudno jest wyjść o własnych siłach.

Jak można zaobserwować na wykresie 11 na terenie gminy Szczytno problem bezrobocia pozostaje wciąż istotny. W 2004 r. ze świadczeń z tego tytułu skorzystało 481 rodzin, w 2005 r. – 495, w 2006 r. – 478, a w 2007 r. – 460 rodzin.

Wykres 11. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu bezrobocia

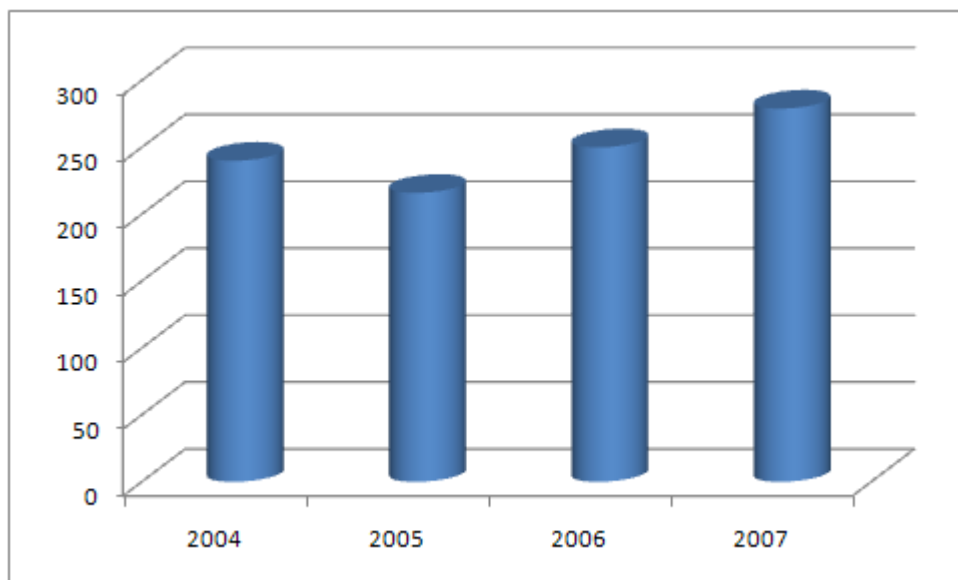
Źródło: Dane GOPS w Szczytnie

Niepełnosprawność

Społeczeństwo składa się z ludzi o różnej sprawności fizycznej, w różnym wieku, z różnymi potrzebami i możliwościami poruszania się i wykonywania potrzebnych im czynności w otaczającym środowisku. Znaczną grupę stanowią w tym osoby niepełnosprawne.

Zgodnie z przepisami prawa przez niepełnosprawność należy rozumieć trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy. W gminie Szczytno z pomocy społecznej w związku ze zjawiskiem niepełnosprawności korzystało odpowiednio 240 rodzin w 2004 r., 216 rodzin w 2005 r., 250 rodzin w 2006 r. i 279 rodzin w 2007 r.

Wykres 12. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności

Źródło: Dane GOPS w Szczytnie

Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego

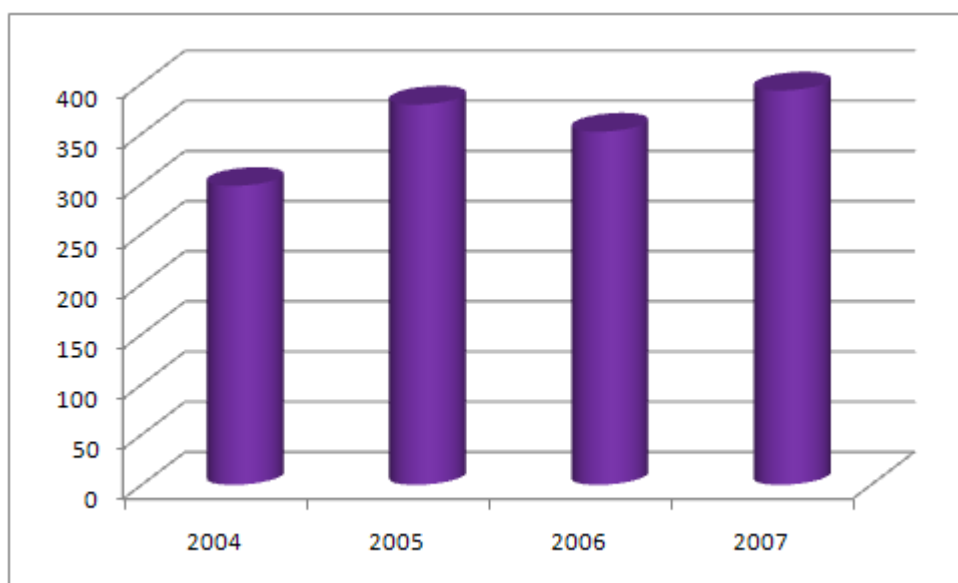
Bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych pełni istotne miejsce wśród problemów występujących na terenie gminy. Większość osób korzystających z pomocy społecznej cechuje niezaradność życiowa, a także niezaradność w wychowywaniu dzieci oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego i nieracjonalne dysponowanie budżetem domowym.

Rodziny mają problemy w pełnieniu ról rodzicielskich, małżeńskich oraz problemy wychowawcze. W środowisku rodzinnym przejawiają się w zachowaniach agresywnych, łamaniem przez dzieci i młodzież panujących norm i obyczajów.

Na dobre stosunki między rodzicami a dziećmi wpływa atmosfera wychowawcza w domu, sytuacja finansowa i zdrowotna, stopień wykształcenia rodziców oraz wpływ środowiska. W rodzinach, gdzie występują w/w problemy, brakuje umiejętności tworzenia właściwego klimatu życia rodzinnego, przekazywania właściwych wzorców i dawania rodzinie poczucia bezpieczeństwa, obdarzania dzieci troskliwą opieką. W wielu przypadkach dzieci z tych rodzin pozostawione są „same sobie”, większość czasu wolnego spędzają poza domem, wśród rówieśników i często mają problemy w szkole.

W gminie Szczytno liczba rodzin dysfunkcyjnych pozostaje dość wysoka. Ośrodek Pomocy Społecznej dokłada wszelkich starań, aby pomóc tym środowiskom w codziennym funkcjonowaniu. Największa liczba rodzin skorzystała ze świadczeń z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego w 2007 r., a najmniejsza – w 2004 r.

Wykres 13. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego

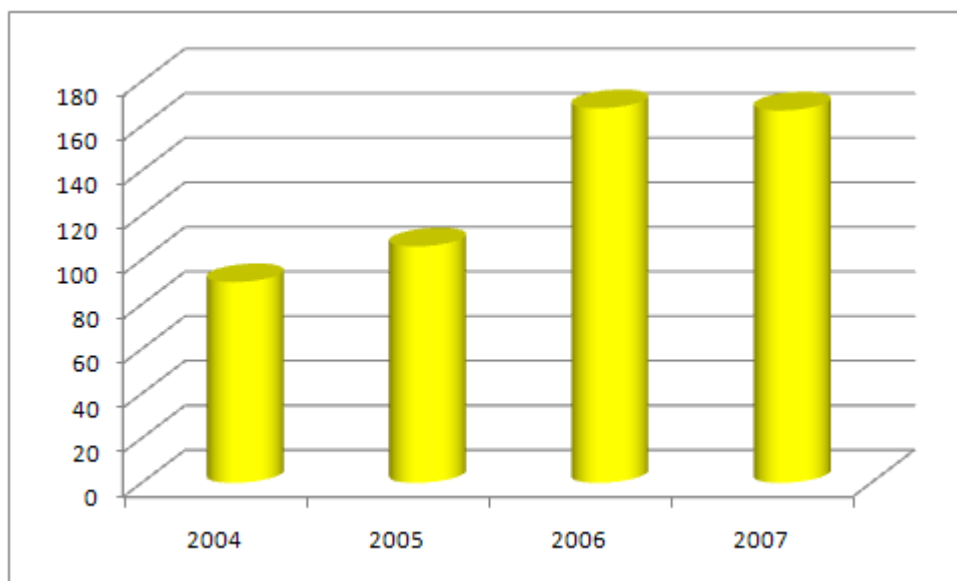

Źródło: Dane GOPS w Szczytnie

Długotrwała choroba

Innym istotnym problemem społecznym występującym na terenie gminy jest problem długotrwałej choroby. Najmniejsza liczba rodzin skorzystała ze świadczeń z tego tytułu w 2004 r. (90 rodziny), a największa – w 2006 r. (168 rodzin). Poza tym należy zauważyć, że w 2007 r. liczba rodzin korzystających z pomocy w związku z długotrwałą chorobą zwiększyła się w stosunku do 2004 r. o 85%, co świadczy o występowaniu na terenie gminy większej liczby osób dotkniętych tym zjawiskiem.

Wykres 14. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu długotrwałej choroby

Źródło: Dane GOPS w Szczytnie

Tabela 24. Pomoc społeczna – rzeczywista liczba rodzin i osób objętych pomocą (2007 r.)

Wyszczególnienie	Liczba osób, którym przyznano świadczenie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych i zadań własnych	1628	799	2670
Świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych	128	125	265
Świadczenia przyznane w ramach zadań własnych	1577	783	2592
Pomoc udzielana w postaci pracy socjalnej – ogółem	850	850	2785
W tym wyłącznie w postaci pracy socjalnej	*	51	115

Źródło: Dane GOPS w Szczytnie

Jak można zaobserwować – analizując dane zawarte w tabelach 24 - 26 – w 2007 r. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szczytnie udzielił największej liczby świadczeń w ramach zadań własnych, gdzie z kolei przeważał posiłek dla dzieci. Wśród zadań zleconych największy odsetek stanowiły zasiłki stałe.

Tabela 25. Pomoc społeczna – zadania własne gmin (2007 r.)

Formy pomocy	Liczba osób którym przyznano świadczenia	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Razem	1577	*	828.950,00	783	2592
zasiłki okresowe ogółem	425	1518	279.342,00	412	1471
w tym środki własne	0	0	0	0	0
dotacja	425	1518	279.342,00	412	1471
przyznane z powodu bezrobocia	279	1019	196.159,00	274	915
przyznane z powodu długotrwałej choroby	20	57	9.969,00	20	65
przyznane z powodu niepełnosprawności	74	263	38.560,00	68	274
przyznane z innych przyczyn	52	179	34.654,00	50	217
Posiłek	840	105982	208.711,00	411	1907
w tym dla dzieci	840	105982	208.711,00	411	1907
Usługi opiekuńcze ogółem	2	876	8.852,00	2	3
Sprawienie pogrzebu	1	1	952,00	1	1
Inne zasiłki celowe i w naturze ogółem	1158	*	331.093,00	827	2593
w tym zasiłki specjalne celowe	75	90	22.790,00	73	151
Praca socjalna	*	*	*	850	2785

Źródło: Dane GOPS w Szczytnie

Tabela 26. Pomoc społeczna – zadania zlecone gminom (2007 r.)

Formy pomocy	Liczba osób którym przyznano świadczenia	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Razem	152	1253	400.703,00	149	265
zasiłki stałe ogółem	128	1229	371.147,00	125	265
w tym					
- przyznany dla osoby samotnie gospodarującej	70	698	266.858,00	70	70
- pozostającej w rodzinie	58	531	104.289,00	55	195
Zasiłki celowe na pokrycie wydatków związanych z klęską żywiolową lub ekologiczną	24	24	29.556,00	24	0
Specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi	/	/	/	/	/

Źródło: Dane GOPS w Szczytnie

Tabela 27. Pomoc społeczna – świadczenia rodzinne (2007 r.)

Lp.	Rodzaj świadczenia	Liczba świadczeń	Kwota w zł
1	Zasiłki rodzinne	25680	1.565.360,00
2	Dodatki do zasiłków rodzinnych, w tym z tytułu:	14255	1.522.732,00
	• Urodzenia dziecka	115	115.000,00
	• Opieki nad dzieckiem w czasie korzystania z urlopu wychowawczego	462	177.745,00
	• Samotnego wychowywania dziecka i utraty prawa do zasiłku dla bezrobotnych na skutek upływu ustawowego okresu jego pobierania	33	12.787,00
	• Samotnego wychowywania dziecka	866	151.860,00
	• Kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego, w tym	1774	134.340,00
	√ kształcenie i rehabilitacja dziecka niepełnosprawnego do 5 roku życia;	379	22.740,00
	√ kształcenie i rehabilitacja dziecka niepełnosprawnego powyżej 5 roku życia	1395	111.600,00
	• Rozpoczęcia roku szkolnego	1536	153.600,00
	• Podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania, w tym:	3988	206.440,00
	√ na częściowe pokrycie wydatków związanych z zamieszkiwaniem w miejscowości, w której znajduje się szkoła	176	15.840,00
	√ na pokrycie wydatków związanych z zapewnieniem dziecku możliwości dojazdu z miejsca zamieszkania do miejscowości, w której znajduje się szkoła	3812	190.600,00
	• Wielodzietności	5337	426.960,00
	• Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka	144	144.000,00
3	Zasiłki pielęgnacyjne	3662	560.286,00
4	Świadczenia pielęgnacyjne	522	218.344,00
5	Składki na ubezpieczenie społeczne (emerytalne i rentowe)	360	46.494,00
6	Zaliczka alimentacyjna	1445	266.654,00
Razem			4.179.870,00

Źródło: Dane GOPS w Szczytnie

W zakresie świadczeń rodzinnych na terenie gminy wypłacono 25 680 zasiłków rodzinnych, 3 662 zasiłki pielęgnacyjne, 522 świadczenia pielęgnacyjne, 360 składek na ubezpieczenie społeczne oraz 1 445 świadczeń w postaci zaliczki alimentacyjnej.

2.2.2.ZAKRES DZIAŁANIA GMINNEGO OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ W SZCZYTNIE

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szczytnie jest głównym podmiotem lokalnej polityki i pomocy społecznej organizując pomoc środowiskową dla najuboższych mieszkańców

gminy Szczytno. Został utworzony przez Gminną Radę Narodową w Szczytnie Uchwałą Nr X/37/1990 z dnia 27 lutego 1990 r. w wyniku reformy pomocy społecznej państwa, jako samodzielna jednostka organizacyjna.

Celem działania Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Szczytnie jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości oraz zapobieganie powstawaniu takich sytuacji, wspieranie osób i rodzin w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwienie im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka, a także podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem. Praca socjalna, która stanowi podstawę i sens funkcjonowania instytucji jest skierowana przede wszystkim na pomoc osobom, rodzinom i grupom społecznym w zaspokajaniu najpilniejszych potrzeb bytowych, lepszym dostosowaniu do zasad życia społecznego, poprawie pozycji społecznej. Są to wysiłki mające na celu doprowadzenie do odzyskania zdolności osób i rodzin do samodzielnego życia w środowisku. Zwieńczeniem działania socjalnego powinny być trwałe zmiany w życiu klienta. Warunkiem powodzenia wszelkich starań dla poprawy sytuacji życiowej osób i rodzin jest aktywna współpraca i autentyczne zaangażowanie w pokonanie trudności. Proces ten odbywa się etapowo, gdyż właśnie to w znacznym stopniu gwarantuje jego trwałość.

2.2.3. STRUKTURA ORGANIZACYJNA GOPS, DZIAŁANIA I KOMPETENCJE

W strukturze organizacyjnej Ośrodka wyróżnia się następujące ogniwa – komórki organizacyjne:

- Kierownik Ośrodka,
- Dział Pomocy Środowiskowej i Świadczeń,
- Dział Świadczeń Rodzinnych,
- Dział Ekonomiczny,
- Klub Integracji Społecznej,
- Inne stanowiska w zależności od potrzeb Ośrodka.

Kierownik Ośrodka jest kierownikiem zakładu pracy oraz bezpośrednim przełożonym pracowników zatrudnionych w Ośrodku.

Do zadań i kompetencji Kierownika należy w szczególności:

- 1) organizacja pracy;
- 2) prowadzenie spraw osobowych pracowników;
- 3) kierowanie bieżącymi zagadnieniami Ośrodka i reprezentowanie go na zewnątrz;
- 4) prowadzenie kontroli dyscypliny pracy w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej;

- 5) prowadzenie ewidencji skarg i wniosków oraz zaleceń i wniosków organów kontroli;
- 6) zatwierdzanie wywiadów środowiskowych sporządzanych przez pracowników socjalnych z uwzględnieniem możliwości finansowych Ośrodka;
- 7) wydawanie decyzji administracyjnych w celu wykonywania zadań własnych gminy oraz własnych o charakterze obowiązkowym i zadań zleconych;
- 8) prowadzenie sprawozdawczości, planowanie, diagnozowanie potrzeb społecznych;
- 9) nadzór nad prawidłowością prowadzonych postępowań administracyjnych oraz przygotowywanych decyzji z zakresu świadczeń;
- 10) wykonywanie innych zadań zastrzeżonych do kompetencji kierownika przepisami ustaw, uchwałami Rady Gminy i zarządzeniami Wójta Gminy Szczytno.

Pracę działów organizuje Kierownik. Ustala on zakres odpowiedzialności i uprawnień pracowników oraz odpowiada za dyscyplinę pracy, rzetelne i terminowe wykonywanie obowiązków oraz podnoszenie kwalifikacji pracowników, udostępnianie i zapoznanie ich z obowiązującymi przepisami prawnymi dotyczącymi wykonywanej pracy.

Ogniwiem podstawowym służącym do realizacji misji instytucji pomocy społecznej jest **Dział Pomocy Środowiskowej i Świadczeń**, który realizuje zadania Ośrodka w zakresie:

- 1) rozpoznania potrzeb jednostek, grup i rodzin w zakresie pomocy społecznej oraz opracowywania planów ich zaspokajania;
- 2) prowadzenie pracy socjalnej z jednostką, grupą i środowiskiem lokalnym;
- 3) przeprowadzania wywiadów środowiskowych dla celów pomocy społecznej oraz na rzecz innych uprawnionych instytucji;
- 4) podejmowanie działań profilaktycznych mających na celu przeciwdziałanie alienacji społecznej środowisk i rodzin;
- 5) przygotowywanie i kompletowanie dokumentów niezbędnych do przyznania świadczeń pieniężnych, rzeczowych i w naturze;
- 6) wnioskowanie o udzielenie pomocy bądź ich odmowy z uwzględnieniem możliwości finansowych Ośrodka;
- 7) prowadzenia postępowania administracyjnego prowadzącego do wydania decyzji z zakresu świadczeń pomocy społecznej;
- 8) sporządzania list wypłat świadczeń;
- 9) zbierania, opracowywania i analizowania materiałów statystycznych z zakresu pomocy społecznej, opracowywanie bilansów potrzeb;
- 10) reprezentowanie interesów podopiecznego przed instytucjami mające na celu rozwiązywanie jego trudności życiowych;
- 11) przyjmowanie interesantów w godzinach pracy w sprawach dotyczących przyznawania świadczeń i prowadzonych postępowań administracyjnych.

Osobom zatrudnionym na stanowiskach pracowników socjalnych i starszych pracowników socjalnych przydziela się rejony opiekuńcze na terenie gminy Szczytno.

Do podstawowych zadań Działu Świadczeń Rodzinnych należy:

- 1) prowadzenie postępowania administracyjnego w sprawie świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych;
- 2) przyjmowanie wniosków wraz z kompletem dokumentów wymaganych do przyznania świadczeń;
- 3) ustalanie uprawnień i wypłata świadczeń;
- 4) opracowywanie projektów decyzji administracyjnych;
- 5) sporządzanie planów budżetowych, analiz, sprawozdań z zakresu świadczeń rodzinnych; świadczeń alimentacyjnych, dłużników alimentacyjnych;
- 6) przedkładanie Kierownikowi zbiorczych informacji o rozmiarach potrzeb.

Dział ekonomiczny realizuje zadania w zakresie:

- 1) księgowości Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej;
- 2) planowania i nadzoru nad realizacją planów;
- 3) prowadzenia obsługi kasowej;
- 4) obsługi finansowo-księgowej Ośrodka;
- 5) prowadzenia ewidencji składników majątkowych oraz spraw inwentaryzacyjnych;
- 6) zapewnienie terminowości i prawidłowości sprawozdań finansowych.

Działem kieruje Główny Księgowy, który podlega Kierownikowi Ośrodka.

Do zadań Klubu Integracji Społecznej należy w szczególności:

- 1) poradnictwo prawne i kształtowanie postawy pro-aktywnej;
- 2) poradnictwo terapeutyczne, psychologiczne i życiowe;
- 3) praca socjalna;
- 4) działalność samopomocowa mająca na celu wsparcie jednostki w sytuacji kryzysogennej;
- 5) aktywizacja społeczności lokalnej;
- 6) integrowanie organizacji, instytucji, mieszkańców gminy do wspólnych działań;
- 7) budowa strategii działań społecznych odpowiadających potrzebom lokalnej społeczności.

Prawa i obowiązki pracowników Ośrodka oraz zasady ich wynagradzania regulują przepisy ustawy o pomocy społecznej, ustawy o pracownikach samorządowych oraz przepisy wykonawcze.

2.2.4.ROLA I ZADANIA PRACOWNIKA SOCJALNEGO

Do głównych obowiązków pracownika socjalnego wynikających z ustawy o pomocy społecznej należy:

- a) praca socjalna;
- b) udzielanie informacji, wskazówek i pomocy w zakresie rozwiązywania spraw życiowych osobom, które dzięki tej pomocy będą zdolne samodzielnie rozwiązywać problemy będące przyczyną trudnej sytuacji życiowej, skuteczne posługiwanie się przepisami prawa w realizacji tych zadań;
- c) pomoc w uzyskaniu dla osób będących w trudnej sytuacji życiowej poradnictwa dotyczącego możliwości rozwiązywania problemów i udzielania pomocy przez właściwe instytucje państwowe, samorządowe i organizacje pozarządowe oraz wspieranie w uzyskaniu pomocy;
- d) pobudzanie społecznej aktywności i inspirowanie działań samopomocowych w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych osób, rodzin grup i środowisk społecznych;
- e) współpraca i współdziałanie z innymi specjalistami w celu przeciwdziałania i ograniczania patologii i skutków negatywnych zjawisk społecznych, łagodzenie skutków ubóstwa.

Głównym polem aktywności pracownika socjalnego jest praca socjalna rozumiana działalność skierowana na pomoc osobom, rodzinom, grupom i środowiskom społecznym w zaspokajaniu ich potrzeb, lepszym dostosowaniu do zasad życia społecznego, poprawie pozycji społecznej. Jej celem jest doprowadzenie do odzyskania zdolności osób i rodzin do samodzielnego życia w środowisku.

Głównym celem działania socjalnego są trwałe zmiany w życiu klienta.

Pracownicy socjalni Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Szczytnie starają się ten proces stosować etapowo, gdyż właśnie to w znacznym stopniu gwarantuje jego trwałość.

2.2.5.WSPÓŁPRACA GOPS Z INNYMI INSTYTUCJAMI

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szczytnie aktywnie współpracuje z instytucjami i organizacjami. Wspólnie starają się rozwiązywać problemy środowiska lokalnego. Pracownicy socjalni mają rozeznanie potrzeb i wraz z przedstawicielami instytucji, organizacji starają się wspierać los osób wymagających pomocy, których na terenie gminy jest dużo.

Partnerami współpracującymi z Ośrodkiem są:

- Komenda Powiatowa Policji w Szczytnie
- Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej przy Sądzie Rejonowym w Szczytnie.

Współpraca pracowników socjalnych z funkcjonariuszami policji oraz kuratorami sądowymi rozszerza zakres pracy socjalnej, a przede wszystkim stanowi dla pracowników wsparcie i przyczynia się do efektywnego rozwiązywania złożonych problemów rodzinnych m.in. przemoc w rodzinie, alkoholizm, narkomania, przestępczość. Ujemny wpływ środowiska rodzinnego, a także błędy wychowawcze rodziców przyczyniają się do zaburzeń w zachowaniu dzieci. Organizowane są wspólne wyjazdy w teren, co umożliwia natychmiastowe uzgodnienie podejmowanych działań i wszczęcia określonych procedur prawnych.

- Pedagodzy szkolni w obszarze opieki nad dziećmi ze środowisk najuboższych zagrożonych patologią.

Współpraca ma miejsce przy rozwiązywaniu problemów w rodzinie np. trudności wychowawcze, w nauce oraz znęcanie się rodziców nad dziećmi. Polega ona na wymianie informacji pomiędzy szkołą, a ośrodkiem pomocy społecznej. Wyraża się ona m.in. w zapewnieniu dziecku przyborów szkolnych, odzieży oraz gorącego posiłku itp.

- Polski Czerwony Krzyż w zakresie pomocy rzeczowej w formie zaopatrywania osób wymagających pomocy w odzież;
- Placówki służby zdrowia, w szczególności lekarze rodzinni, lekarz psychiatra oraz pielęgniarki środowiskowe. Współpraca polega na udzielaniu pomocy osobom starszym, dotkniętym różnego rodzaju schorzeniami.

Wyraża się ona w formie konsultacji dotyczących stanu zdrowia, kompletowania dokumentacji medycznej związanej z kierowaniem osób do domów pomocy społecznej, zakładów opiekuńczo-leczniczych oraz spraw dotyczących ustalenia stopnia niepełnosprawności przez Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności w Szczytnie.

- Warmińsko-Mazurskie Stowarzyszenie Forum Kobiet – w zakresie profilaktyki i uzależnień od alkoholu oraz substancji psychotropowych, zagrożeń wynikających z chorób cywilizacyjnych dla kobiet, prowadzenia polityki prorodzinnej, udzielania wsparcia dla ofiar przemocy, pomocy w załatwieniu spraw sądowych itp. Współpraca przebiega poprzez współudział w organizowanych kampaniach dotyczących w/w problematyki. Pracownik socjalny GOPS jest członkiem Stowarzyszenia.
- Władze samorządu lokalnego podejmują wspólne działania w przypadku organizowania pomocy dla rodzin dotkniętych zdarzeniem losowym. Odbywają się wspólne wyjazdy w teren w środowiska zagrożone.

2.2.6. UTRUDNIENIA W DZIAŁALNOŚCI GOPS

Stan zatrudnienia w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej jest niewystarczający. Gmina Szczytno według stanu na dzień 31.12.2007 r. liczyła 10 810 mieszkańców. Liczba pracowników socjalnych zatrudnionych w rejonach opiekuńczych wynosi 5 osób. Na jednego pracownika socjalnego przypada średnio 2 200 mieszkańców gminy, co przekracza normę ustawową wynoszącą 2000 mieszkańców na jednego pracownika – art. 110 ust. 11 ustawy z dnia 12.03.2004 r. o pomocy społecznej. W związku z tym pracownicy socjalni nie są w stanie skutecznie pracować z każdą rodziną, rozwiązywać jej problemów, są przeciążeni, co stwarza zagrożenie na przyszłość. Poza pracą socjalną muszą realizować pracę biurową, co wiąże się z przygotowaniem odpowiedniej dokumentacji do realizacji wypłat świadczeń, nie mają możliwości realizacji podstawowego zadania tj. pracy socjalnej, pracy z rodziną i jej problemami.

Brak własnego lokalu na siedzibę Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Szczytnie stwarza ogromne trudności w realizacji zadań, podejmowaniu przedsięwzięć. Najem pomieszczeń na siedzibę Ośrodka wiąże się z wysokimi kosztami, które znacznie obciążają budżet, a to z kolei prowadzi do ograniczania pozostałych wydatków na utrzymanie jednostki, przede wszystkim kadrowych, co prowadzi do braku specjalistów.

Najem lokalu wiąże się również z ograniczoną liczbą pomieszczeń, obecnie GOPS zajmuje 7 pokoi. Posiadane pokoje na biura zajęte są w następującym układzie:

- Kierownik – 1 pokój;
- Dział Pomocy Społecznej i Świadczeń zajmuje 2 pokoje na 5 pracowników;
- Dział Świadczeń Rodzinnych – 1 pokój na 4 pracowników;
- Dział Ekonomiczny – 1 pokój na 2 pracowników;
- Kasa – wydzielony pokój w dziale ekonomicznym;
- 1 wspólny pokój zajmowany jest przez: 2 pracowników administracyjnych, 3 osoby na umowę zlecenie: prawnika, terapeutę, pedagoga, Klub Integracji Społecznej.

Negatywnie wpływa to na jakość i wydajność wykonywanej pracy przez pracowników.

Brakuje odrębnego pomieszczenia na Klub Integracji Społecznej, gdzie częściej mogłyby odbywać się spotkania grup wsparcia, warsztaty terapeutyczne, zebrania uczestników KIS.

Poza tym Ośrodek nie posiada własnego środka transportu, co wiąże się z brakiem możliwości natychmiastowego reagowania na wyniki potrzeby, dotarcia do środowisk w każdym czasie. Wynajmuje usługi transportowe, co wpływa na ograniczenie czasu w kontaktach z podopiecznymi, jakość świadczonych usług przez pracowników socjalnych, opiekuna domowego.

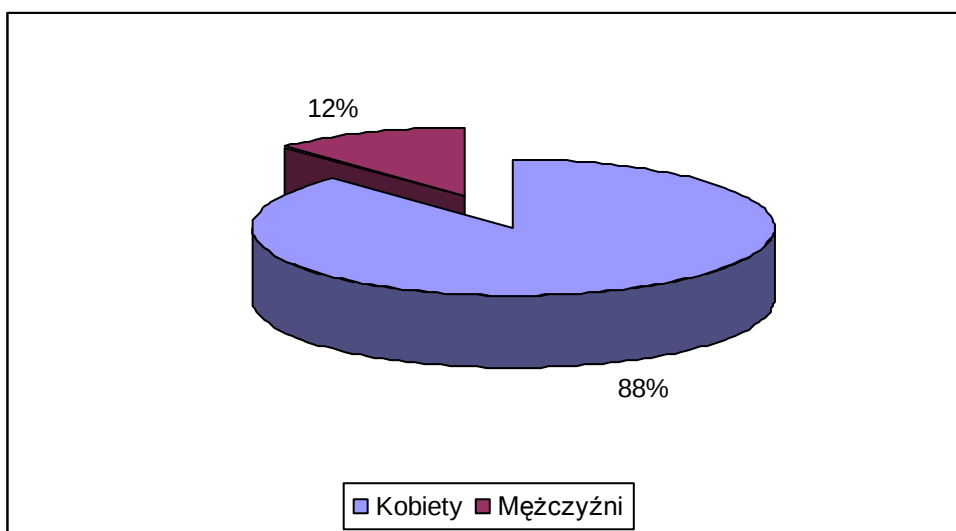
2.3. IDENTYFIKACJA PODSTAWOWYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY SZCZYTNO

2.3.1. ANALIZA ANKIET

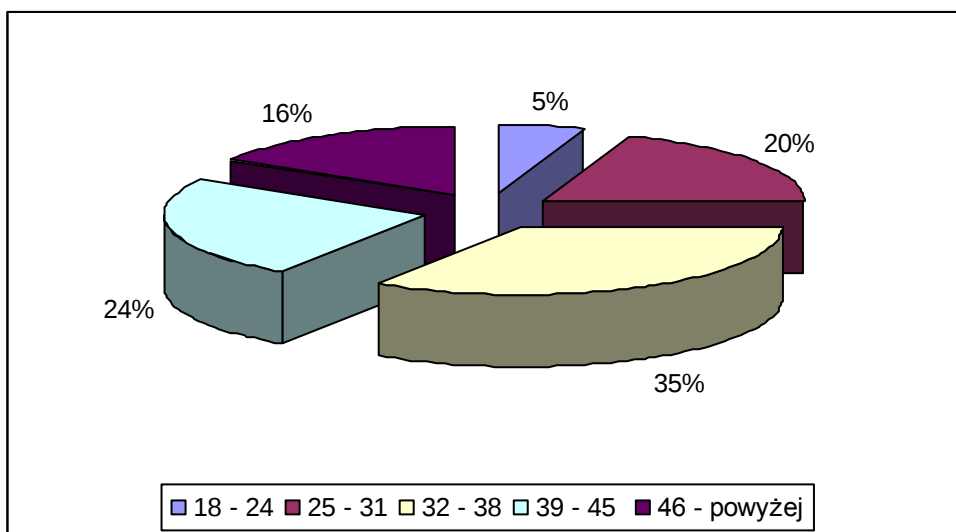
W ramach prac nad przygotowaniem Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Szczytno, wśród jej mieszkańców przeprowadzone zostało badanie ankietowe, w ramach którego starano się zdiagnozować podstawowe problemy społeczne występujące na terenie gminy.

Badaną grupę stanowiło 172 respondentów – 151 kobiet (88%) oraz 21 mężczyzn (12%).

Wykres 15. Charakterystyka badanej populacji z uwzględnieniem płci

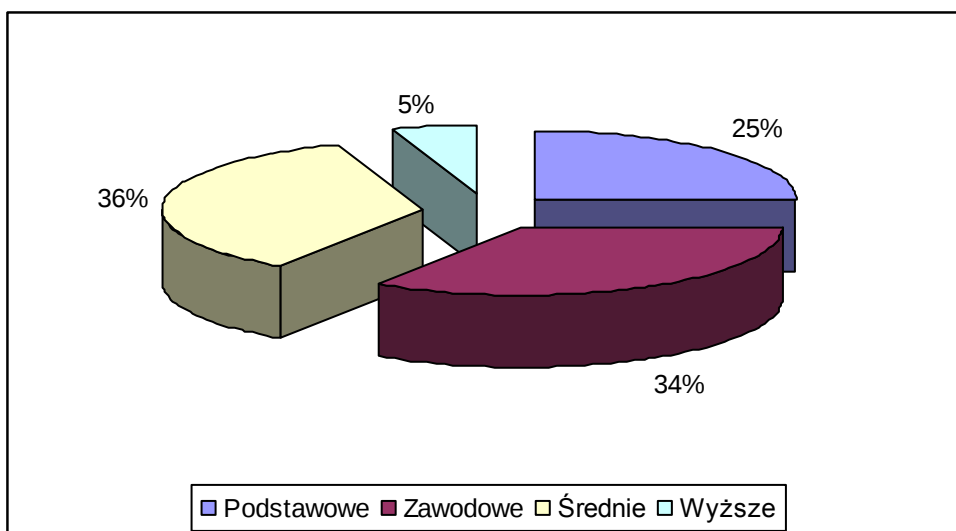

Wykres 16. Charakterystyka badanej populacji z uwzględnieniem wieku

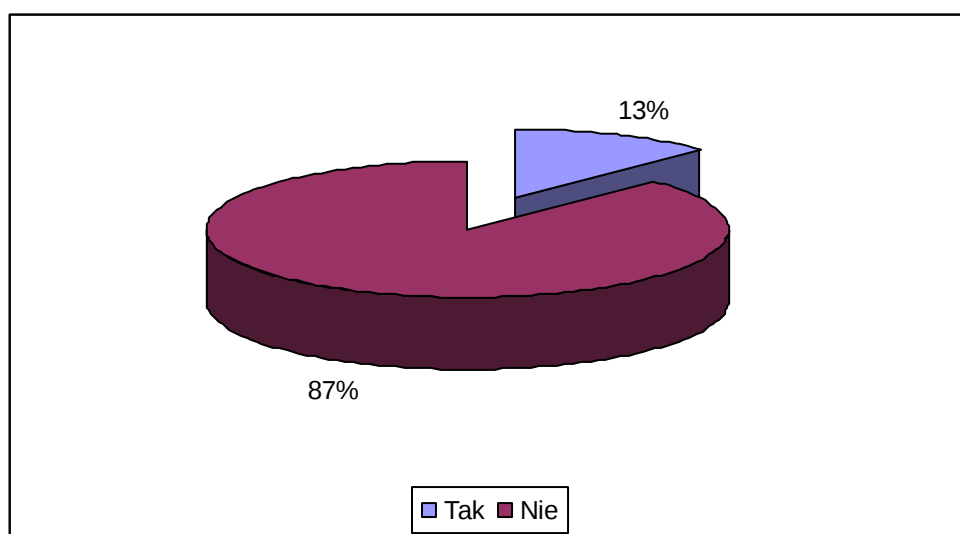
Na podstawie zebranych danych wykazano, że największą grupę ankietowanych stanowiły osoby w wieku 32 – 38 lat (35%). Zbliżony odsetek tworzyły osoby będące pomiędzy 39 a 45 rokiem życia (24%), respondenci w wieku 25 – 31 lat (20%) oraz badani powyżej 46. roku życia. Zdecydowanie najmniejszą grupę reprezentowały osoby będące pomiędzy 18 a 24 rokiem życia (5%).

Wykres 17. Charakterystyka badanej populacji z uwzględnieniem wykształcenia

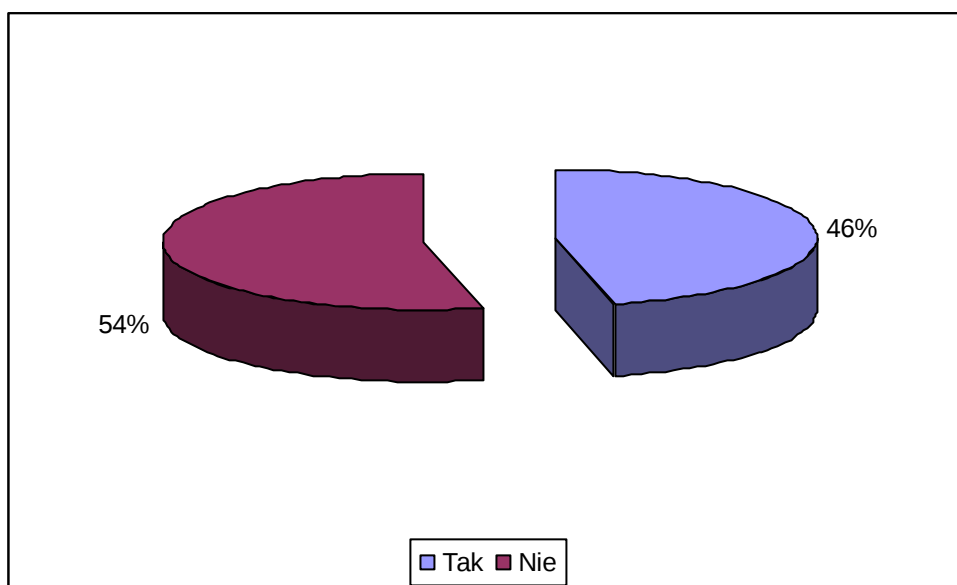
Pod względem wykształcenia osób biorących udział w badaniu ankietowym, najliczniejszą grupę (36%) stanowili respondenci posiadający wykształcenie średnie. Wykształcenie zawodowe zadeklarowało 34% ankietowanych, natomiast podstawowe - 25%. Wykształcenie wyższe posiadało 5% respondentów.

Wykres 18. Czy brakuje Pani/Panu kontaktu z ludźmi?

Wyniki z przeprowadzonych badań wskazują, że 13% ankietowanych osób zadeklarowało brak kontaktu z innymi ludźmi. Są to głównie kobiety legitymujące się wykształceniem podstawowym oraz zawodowym. Biorąc pod uwagę wiek ankietowanych, powyższą odpowiedź w większości zaznaczyli respondenci w wieku 25 – 31 lat oraz 39 – 45 lat. Pozostałe 87% mieszkańców gminy Szczytno nie wskazało braku kontaktu z innymi ludźmi. Wśród osób, które wytypowały niniejszy wariant odpowiedzi, większość stanowiły osoby w wieku 32 – 38 lat oraz 46 i powyżej, posiadające wykształcenie zawodowe i średnie.

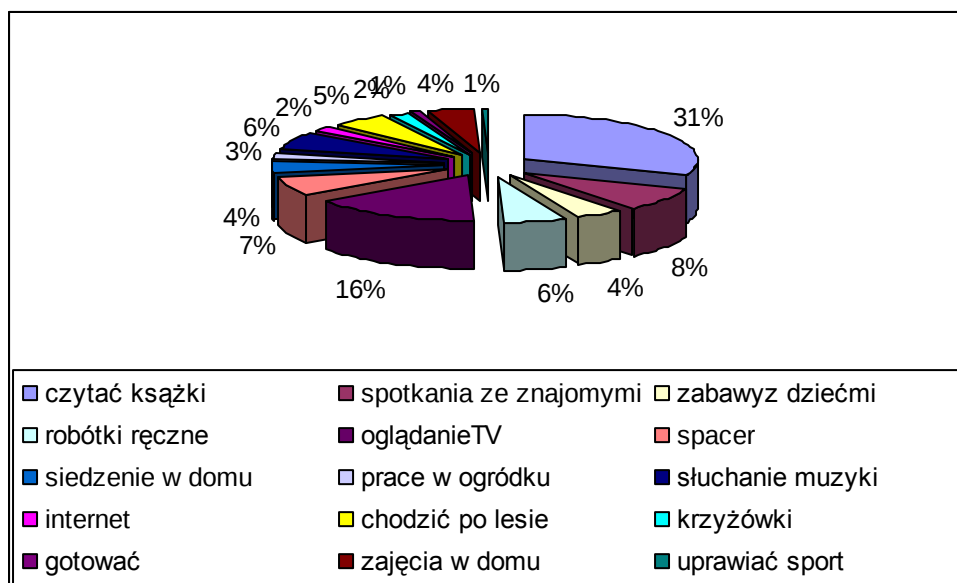
Wykres 19. Czy jest miejsce w Pani/Pana miejscowości poza domem, gdzie można się spotkać ze znajomymi?

Na powyższe pytanie 54% respondentów odpowiedziało przecząco. Są to głównie osoby legitymujące się wykształceniem podstawowym lub średnim. Niniejsi badani w większości znajdowali się w przedziale wiekowym 32 – 38 lat.

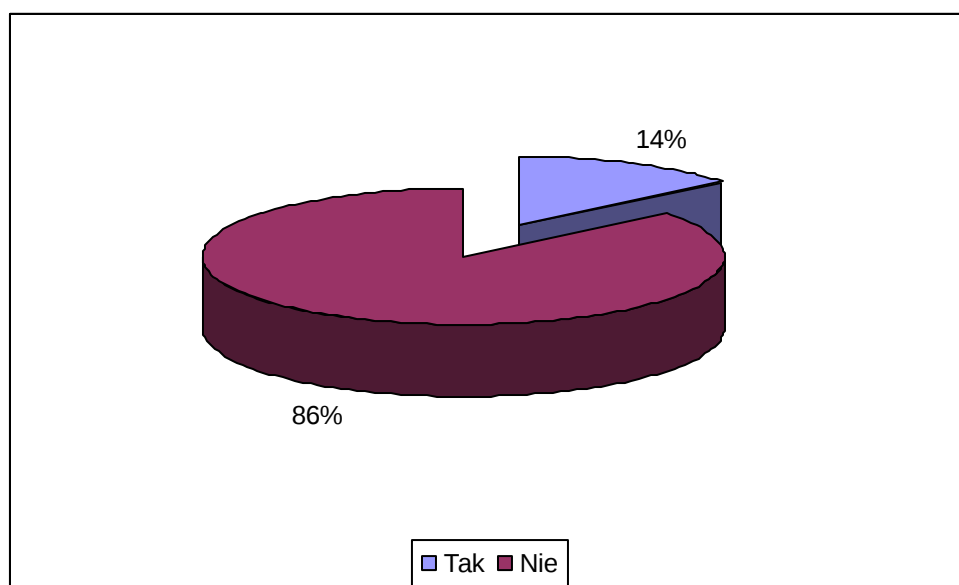
Natomiast grupę mieszkańców, którzy twierdzą, że w ich miejscowościach są miejsca, gdzie można się spotkać poza domem, stanowią w przeważającej większości osoby w wieku 15 – 31 lat, posiadający wykształcenie zawodowe.

Wykres 20. Co lubi Pani/Pan robić w wolnych chwilach

Z przeprowadzonego badania wynika, że największy odsetek społeczeństwa lokalnego (31%) w wolnych chwilach preferuje czytanie książek. Na drugim miejscu wśród ulubionych zajęć, kształtuje się oglądanie TV (16%), następnie spotkania ze znajomymi (8%), spacer (7%), robótki ręczne (6%) oraz słuchanie muzyki (6%). Wśród odpowiedzi pozostałych mieszkańców gminy Szczytno znajdują się: chodzenie po lesie (5%), zajęcia w domu (4%), zabawy z dziećmi (4%), siedzenie w domu (4%), prace w ogródku (3%), Internet (2%), krzyżówki (2%), gotowanie (1%), a także uprawianie sportu (1%).

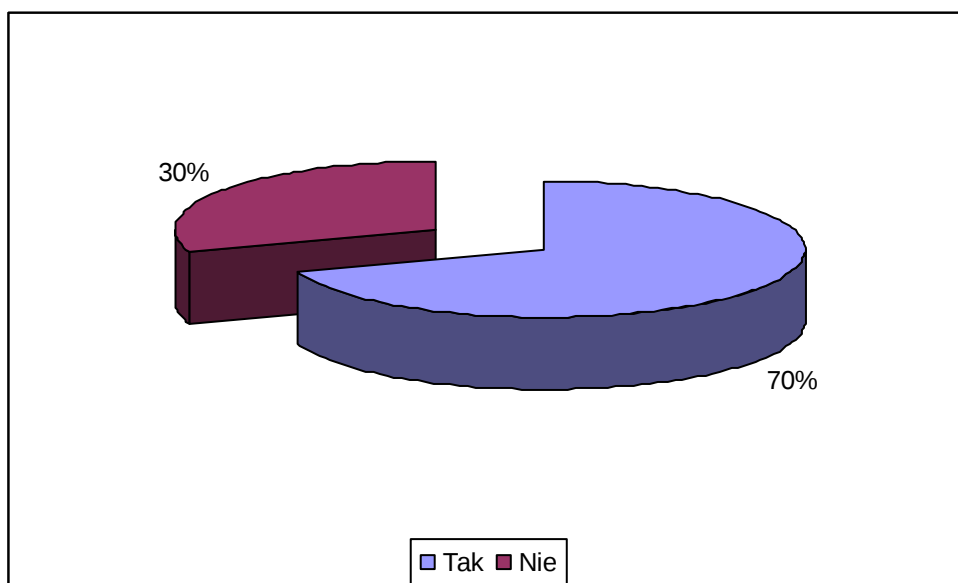
Wykres 21. Czy ma Pani/Pan problemy z wychowywaniem dzieci?

Na powyższe pytanie aż 86% ankietowanych odpowiedziało, że nie ma kłopotu z wychowaniem dzieci. Niniejszą grupę w większości stanowiły kobiety oraz osoby będące w przedziale wiekowym 32 – 38 lat oraz 39 – 45 lat, z wykształceniem zawodowym, a także średnim.

14% badanych stwierdziło, iż ma problemy z wychowywaniem dzieci. Większość pytanых to kobiety w wieku 32 – 38 lat, posiadające wykształcenie zawodowe oraz podstawowe.

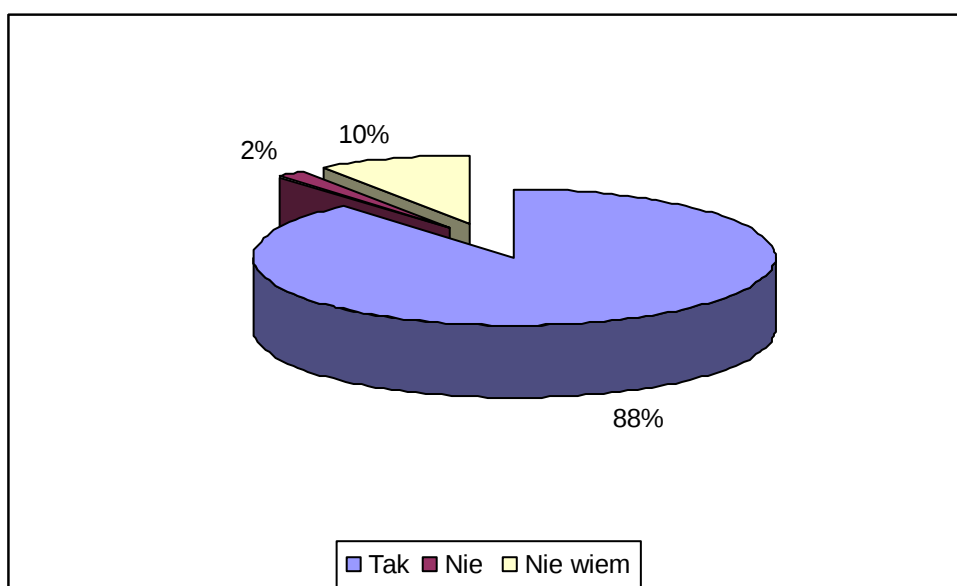
Wykres 22. Czy Pani/Pana zdaniem potrzebne jest stworzenie klubu dla rodziców, pomagającego w rozwiązywaniu problemów wychowawczych/ zdrowotnych?

Na podstawie uzyskanych wyników można zauważyć, że najliczniejszą grupę respondentów (70%) tworzyli mieszkańcy widzący potrzebę stworzenia klubu dla rodziców, pomagającego w rozwiązywaniu problemów wychowawczych/zdrowotnych. Niniejszą grupę w zdecydowanej większości reprezentują osoby w wieku 32 – 38 lat, posiadające wykształcenie zawodowe oraz średnie.

Przeczącej odpowiedzi udzieliło natomiast 30% ankietowanych. Były to osoby legitymujące się wykształceniem zawodowym i średnim, mieszczące się w przedziale wiekowym 32 – 45 lat.

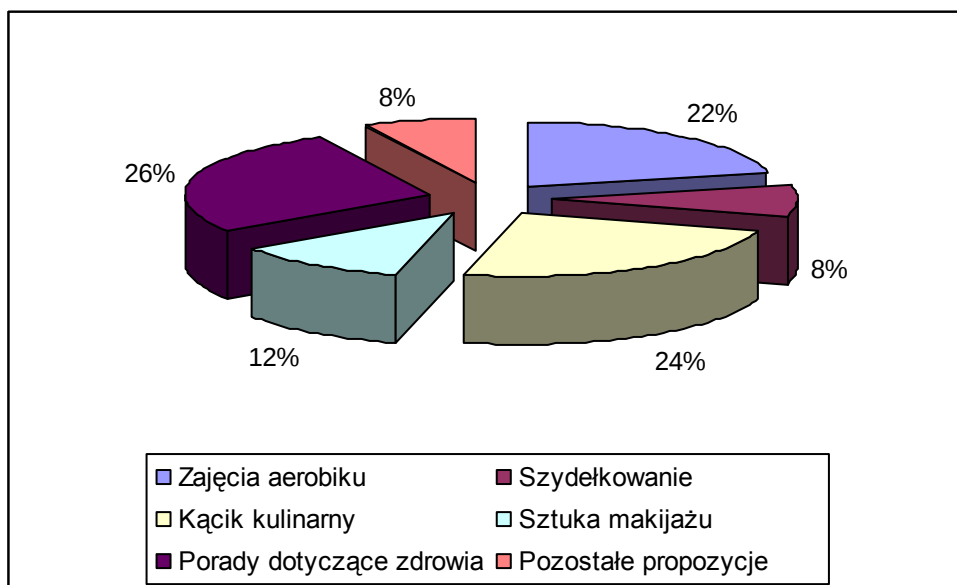
Wykres 23. Czy Pani/Pana zdaniem jest potrzeba stworzenia popołudniowych spotkań integracyjnych dla dzieci – mających na celu np. udzielenie korepetycji, pomoc w nauce, rozwijanie zainteresowań, itp.?

Z przeprowadzonych badań wynika, że 88% społeczności lokalnej zasugerowało potrzebę stworzenia popołudniowych spotkań integracyjnych dla dzieci – mających na celu np. udzielenie korepetycji, pomoc w nauce, rozwijanie zainteresowań, wspólne gry i zabawy, robótki ręczne, rozwijanie zdolności teatralnych, aerobik, itp.

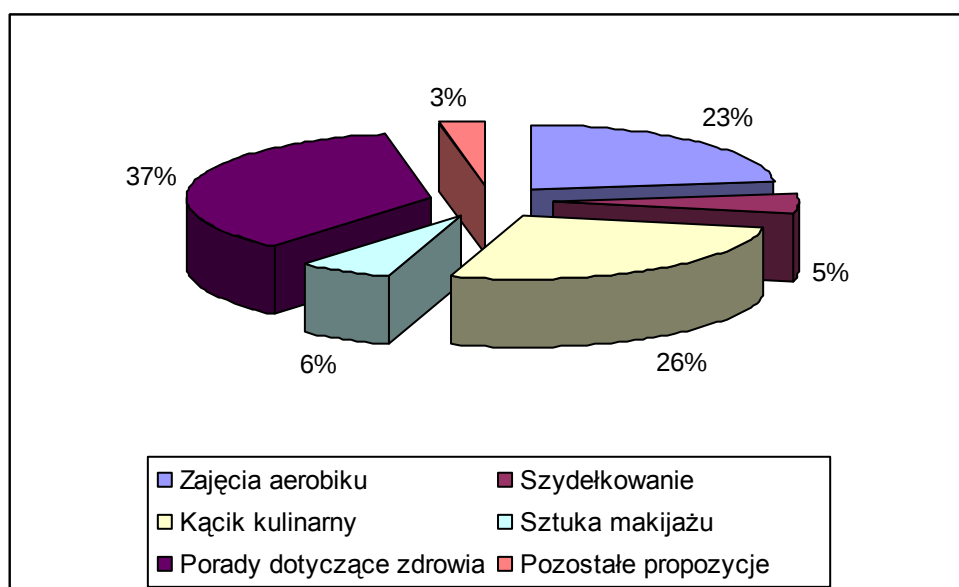
Natomiast 10% respondentów nie posiadało własnego zdania na tenże temat. Zaś 2% badanych w wieku 39 – 45 z wykształceniem wyższym, nie zauważyło niniejszej potrzeby.

Wykres 24. Czy jest potrzeba stworzenia dla mieszkańców spotkań integracyjnych? (kobiety)

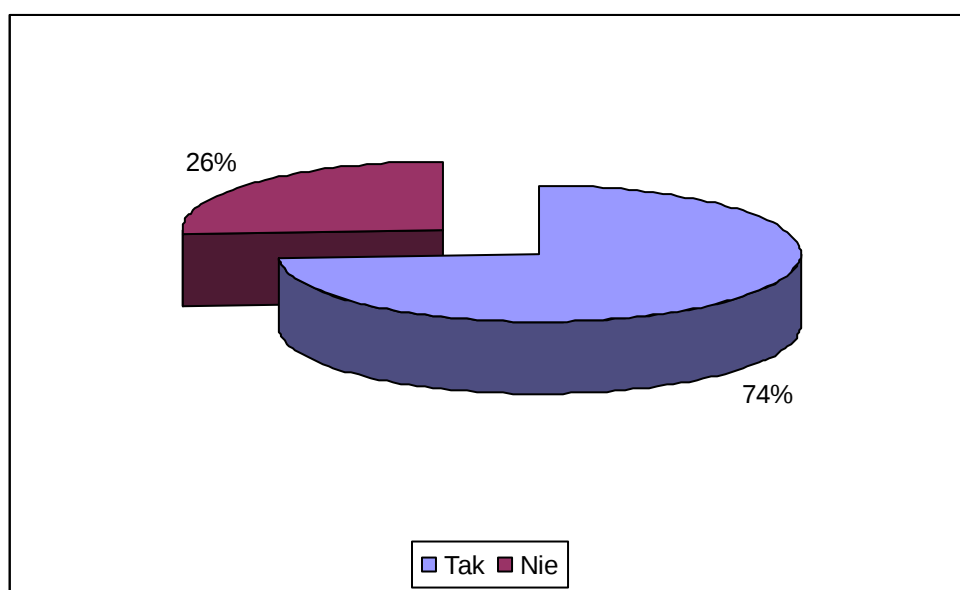
Najwięcej badanych kobiet (26%) wymieniła porady dotyczące zdrowia, jak spotkanie integracyjne organizowane dla mieszkańców gminy Szczytno. Nieco mniejsza ilość respondentów (24%) zaproponowała kącik kulinarny, zajęcia z aerobiku (22%) oraz szydełkowanie (12%). Wśród pozostałych propozycji wymienionych przez kobiecą część społeczności lokalnej znajduje się: kurs komputerowy (2%), zajęcia sportowe (1%), gry i zabawy (1%) oraz Klub Anonimowych Alkoholików, bukieciarstwo (1%), malarstwo (1%), szycie (1%), a także kurs tańca towarzyskiego (1%).

Wykres 25. Czy jest potrzeba stworzenia dla mieszkańców spotkań integracyjnych? (mężczyźni)

W gronie mężczyzn, największy odsetek (37%) zasugerował porady dotyczące zdrowia. Natomiast 26% badanych zadeklarowało potrzebę organizacji kącika kulinarnego, aerobiku (23%), zajęć z zakresu sztuki makijażu (6%) oraz szydełkowania (5%). Wśród własnych propozycji mężczyzn znalazły się następujące spotkania integracyjne: kurs komputerowy (2%) i zajęcia sportowe (1%).

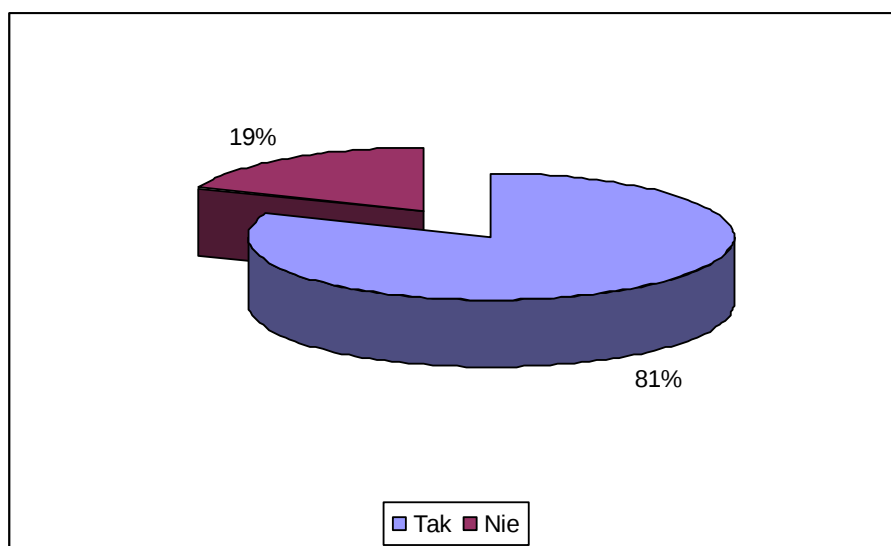
Wykres 26. Czy jest Pani/Pan zainteresowana/y udziałem w takich spotkaniach?

Na powyższe pytanie, aż 74% osób, na których przeprowadzono badanie dotyczące zdiagnozowania potrzeb społecznych mieszkańców gminy Szczytno, zadeklarowało zainteresowanie udziałem w spotkaniach integracyjnych. Powyższa odpowiedź została wskazana w większości przez osoby w przedziale wiekowym 39 – 45 lat, z wykształceniem średnim i podstawowym.

Przeczącą odpowiedź na niniejsze pytanie udzieliło 26% ankietowanych w wieku 32 – 38 lat legitymujących się wykształceniem zawodowym.

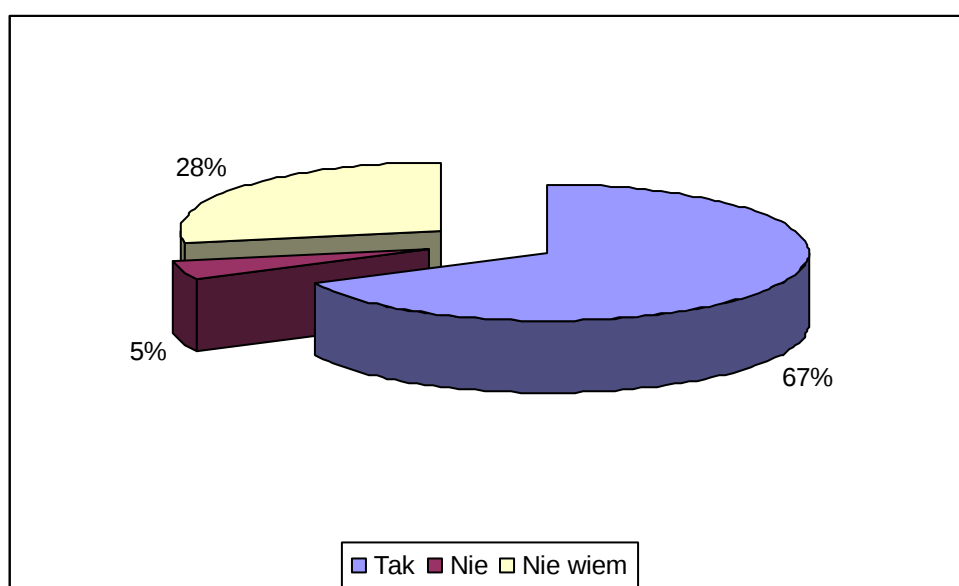
Wykres 27. Czy widzi Pani/Pan potrzebę utworzenia na terenie gminy Szczytno grupy wsparcia mającej na celu pomoc w rozwiązywaniu trudnych, konfliktowych sytuacji rodzinnych?

W wyniku przeprowadzonego badania stwierdzono, iż 81% respondentów widzi potrzebę utworzenia na terenie gminy Szczytno grupy wsparcia mającej na celu pomoc w rozwiązywaniu trudnych, konfliktowych sytuacji rodzinnych. Grupę tę stanowią mieszkańcy w wieku 39 – 45 lat, posiadający wykształcenie średnie.

Natomiast pozostałe 19% badanych odpowiedziało przecząco na powyżej postawione pytanie. W większości były to osoby będące w przedziale wiekowym 32 – 38 lat, oraz mające wykształcenie podstawowe oraz zawodowe.

Wykres 28. Czy według Pani/Pana uzależnienia są poważnym problemem gminy?

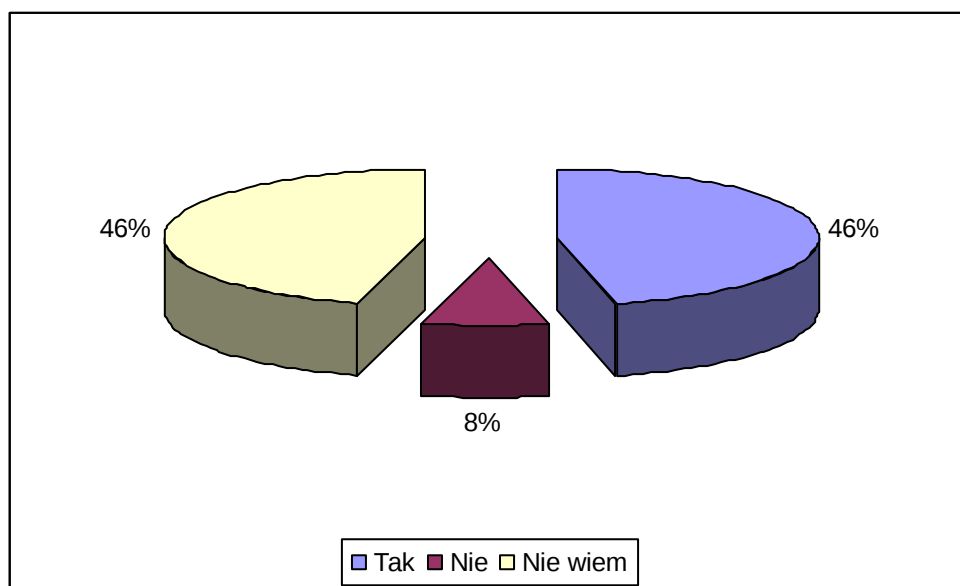

Ponad połowa społeczności lokalnej (67%) stwierdziła, że uzależnienia są poważnym problemem gminy Szczytno. Są to osoby między 32 a 38 rokiem życia z zadeklarowanym wykształceniem średnim.

Znacznie mniej ankietowanych (28%), nie posiadało własnego zdania na ten temat. Są to głównie mieszkańcy w przedziale wiekowym 39 – 45 lat, z wykształceniem zawodowym.

Natomiast tylko 5% respondentów zaprzeczyła, aby uzależnienia były poważnym problemem gminy. Niniejszą grupę najliczniej reprezentowały osoby w wieku 18 – 24 lat oraz 46 i więcej lat, legitymujące się wykształceniem podstawowym, a także zawodowym.

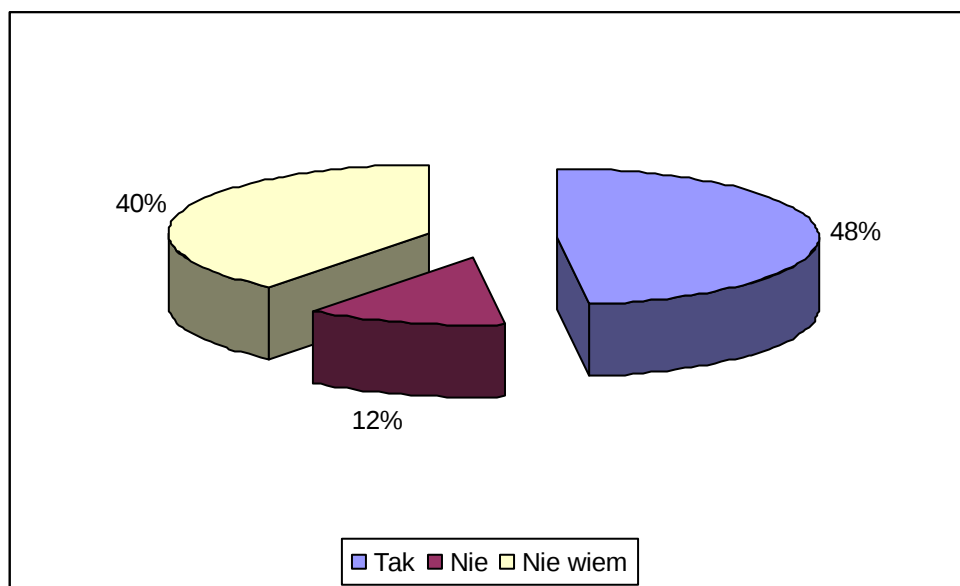
Wykres 29. Czy według Pani/Pana niezaradność życiowa jest poważnym problemem gminy Szczytno?

Na postawione powyżej pytanie 46% badanych odpowiedziało, że niezaradność życiowa jest poważnym problemem gminy Szczytno. W większości są to osoby pomiędzy 32 a 45 rokiem życia, mające wykształcenie zawodowe. Taki sam odsetek mieszkańców nie posiada własnego zdania na ten temat.

Przeczącą odpowiedź zadeklarowało 8% ankietowanych, w większości przekraczających 46 rok życia oraz posiadających wykształcenie podstawowe.

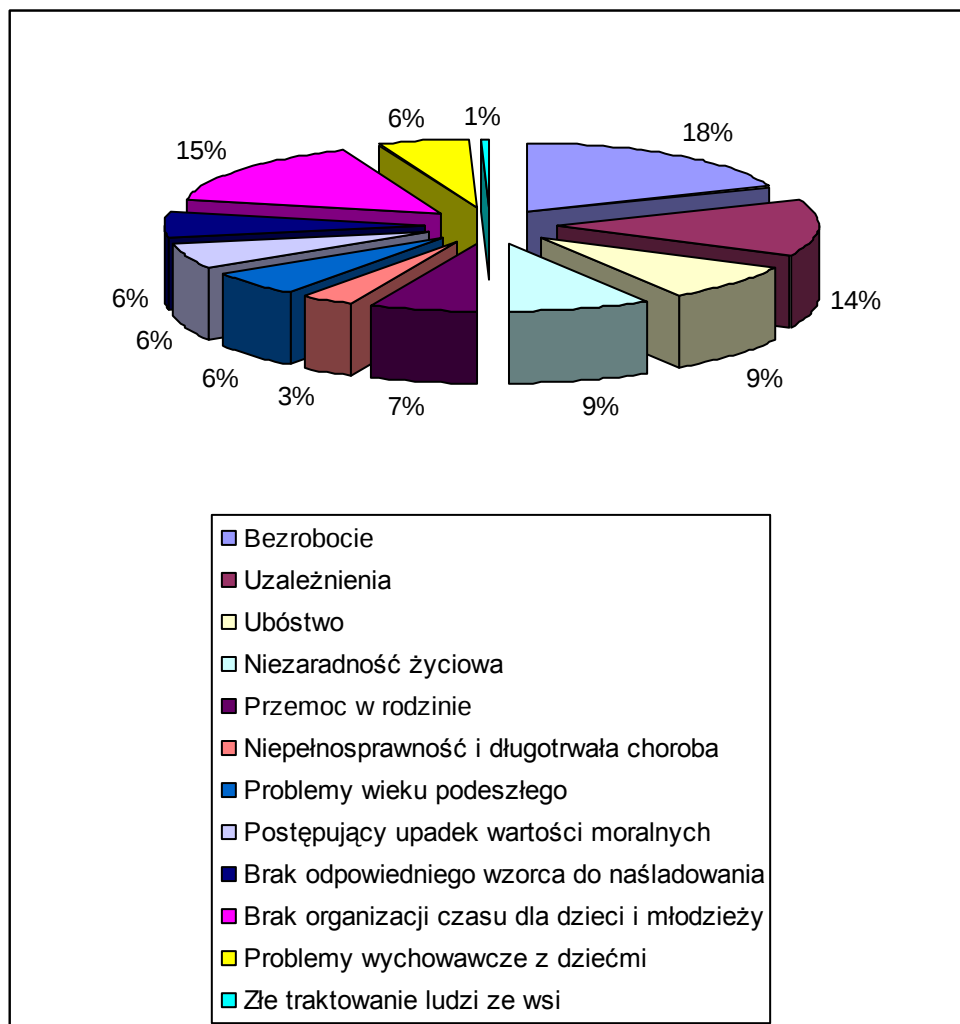
Wykres 30. Czy według Pani/Pana wykluczenie społeczne, izolacja, utrudniony dostęp do korzystania z dóbr powszechnych jest poważnym problemem gminy Szczytno?

Na podstawie wyników uzyskanych na podstawie przeprowadzonego badania dotyczącego zdiagnozowania potrzeb społecznych mieszkańców gminy Szczytno, można zauważyć, że 48% respondentów zapewniło, iż wykluczenie społeczne, izolacja, utrudniony dostęp do korzystania z dóbr powszechnych jest poważnym problemem gminy. Grupę tę najliczniej reprezentowały osoby w przedziale wiekowym 32 - 38 z wykształceniem średnim.

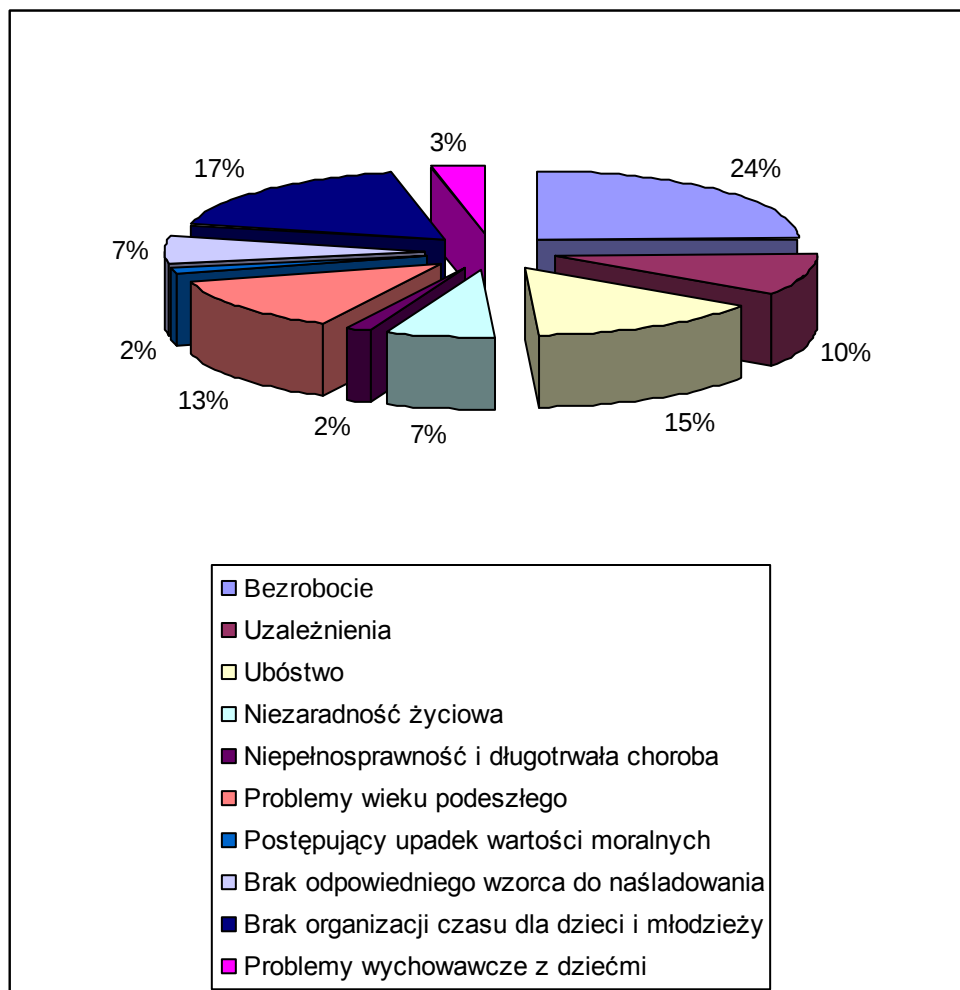
Nieco mniej ankietowanych (40%) nie posiadało własnego zdania na ten temat. Natomiast 12% mieszkańców w wieku 39 – 45, posiadających wykształcenie podstawowe oraz zawodowe, udzieliło przeczącej odpowiedzi na postawione powyżej pytanie.

Wykres 31. Jakie problemy społeczne uważa Pani za najważniejsze na terenie naszej Gminy?

Najwięcej ankietowanych kobiet (18%) za najważniejszy problem społeczny występujący na terenie gminy Szczytno uznało bezrobocie, następnie brak organizacji czasu dla dzieci i młodzieży (15%), uzależnienia (14%) oraz ubóstwo i niezaradność życiową (po 9% wskazań). Kolejnym problemem wskazanym przez 7% badanych osób jest przemoc w rodzinie, a także brak odpowiedniego wzorca do naśladowania, problemy wieku podeszłego, postępujący upadek wartości moralnych, problemy wychowawcze z dziećmi (po 6% wskazań). Ponadto respondentki wymieniły niepełnosprawność i długotrwałą chorobę (3%) oraz z złe traktowanie ludzi ze wsi (1%).

Wykres 32. Jakie problemy społeczne uważa Pan za najważniejsze na terenie naszej gminy?

Wśród mężczyzn, na których przeprowadzono badanie dotyczące zdiagnozowania potrzeb społecznych mieszkańców gminy Szczytno, można zaobserwować, że najwięcej z nich zadeklarowało bezrobocie (24%) oraz brak organizacji czasu dla dzieci i młodzieży (11%), jako najważniejsze problemy społeczne gminy. Ponadto ankietowani wymienili ubóstwo (15%), problemy wieku podeszłego (13%) oraz uzależnienia (10%). Najmniej mężczyzn wskazało niniejsze problemy: niezaradność życiowa, brak odpowiedniego wzorca do naśladowania (po 7% wskazań), problemy wychowawcze z dziećmi (3%), a także niepełnosprawność i długotrwała choroba oraz postępujący upadek wartości moralnych (po 2% wskazań).

Identyfikacja podstawowych problemów społecznych na terenie gminy

W oparciu o wyniki ankiety, dotychczasowe doświadczenia GOPS oraz ustalenia dokonane podczas spotkania warsztatowego zidentyfikowano obszary problemowe, w ramach których należy podejmować działania w celu eliminacji negatywnych zjawisk w postaci:

- długotrwałego bezrobocia rodzące problemy społeczne i wychowawcze;
- ubożenia społeczeństwa, marginalizacji grup społecznych;
- kryzysu rodziny;
- kształtowania świadomości w sferze pomocy społecznej.

2.4. ANALIZA SWOT

W planowaniu strategicznym stosowane są różne techniki analityczne oraz sposoby dochodzenia do konstruktywnych wniosków. Z uwagi na wagę zagadnienia należy przy tym korzystać ze sprawdzonych metod. Planowanie strategiczne powinno zostać podporządkowane następującym regułom:

- nazwanie, określenie, zdefiniowanie problemu (to, jak zdefiniujemy problem w dużym stopniu określa, które cele i metody powinny być zastosowane, aby ocenić przydatność alternatywnych rozwiązań. Ma to bezpośredni wpływ na wybór konkurencyjnych opcji);
- przyjęcie kryteriów ewaluacyjnych (pod jakimi względami będziemy porównywali ze sobą i oceniali sposoby rozwiązania);
- określenie konkurencyjnych sposobów postępowania (zakładamy, że zawsze da się wyróżnić kilka sposobów rozwiązania problemu, należy je też opisać ze szczegółami);
- prezentacja alternatyw i ich selekcja (w tym kroku następuje ocena alternatyw według ustalonych kryteriów ewaluacyjnych i wybór jednej z nich);
- bieżące monitorowanie i ewaluacja wyników wybranej do realizacji polityki (po wyborze sposobu rozwiązania konieczna jest stała ocena czy przyjęte rozwiązanie wpływa w zamierzony sposób na rzeczywistość społeczną).

W praktyce najczęściej wykorzystywaną metodą jest Analiza SWOT. Opiera się ona na badaniu dwóch grup czynników: wewnętrznych i zewnętrznych. Każda grupa rozpatrywana jest pod kątem dodatniego i ujemnego wpływu na badaną organizację.

Tabela 28. Analiza SWOT

GOSPODARKA GMINY	
Mocne strony	Słabe strony
Działalność Warmińsko - Mazurska Specjalnej Strefy Ekonomicznej. Działalność gospodarstw agroturystycznych. Występowanie znacznej liczby osób w wieku produkcyjnym. Dobre warunki przyrodnicze do rozwoju turystyki. Zatrudnienie mieszkańców gminy na terenie miasta. Miejsce wypoczynku dla mieszkańców miasta Szczytna. Lokalizacja lotniska.	Bezpośrednie sąsiedztwo miasta Szczytna. Krótki sezon wegetacyjny. Krótki okres turystyczny. Słabe gleby. Niedostateczna ilość miejsc konferencyjnych, szkoleniowych o wysokim standardzie. Mała ilość miejsc pracy. Niskie wykształcenie mieszkańców. Występują bariery komunikacyjne. Niewystarczająca infrastruktura dróg gminnych.
Szanse	Zagrożenia
Wykorzystanie potencjału organizacji pozarządowych. Modernizacja gminy będąca skutkiem wykorzystania funduszy pomocowych Unii Europejskiej. Aktywna polityka władz samorządowych nastawiona na pozyskanie inwestorów zewnętrznych oraz rozwój przedsiębiorczości mieszkańców.	Zmieniające się prawo. Działania konkurencyjne innych gmin starających się przyciągnąć inwestorów, turystów oraz fundusze pomocowe. Trudności w zgromadzeniu środków na wkład własny konieczny do ubiegania się o fundusze w ramach programów operacyjnych współfinansowanych przez UE. Brak perspektyw rozwoju przemysłu. Niska opłacalność rolnictwa.

MIESZKAŃCY GMINY	
Mocne strony	Słabe strony
Wzrost świadomości społecznej w samorządzie gminy, zaangażowanie władz samorządowych. Aktywizowanie społeczności lokalnej do współpracy w celu przezwyciężenia trudnych sytuacji życiowych. Wykwalifikowana i zaangażowana kadra pracownicza. Dobre zaplecze materialne – świetlica w każdej miejscowości. Dobra baza informacji dotyczących klientów pomocy społecznej. Umiejętność skutecznego wykorzystania potencjału organizacji społecznych do realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej. Sieć bibliotek dysponujących pracownikami komputerowymi. Organizacja dowozu dzieci do placówek oświatowych. Funkcjonujący wielopokoleniowy model rodziny. Silnie zakorzenione tradycje i więzi rodzinne. Działalność klubu integracji społecznej. Otwartość społeczności lokalnej na inicjatywy.	Rozbieżność między zadaniami a możliwościami służb społecznych. Złożone procedury prawne. Słabo rozwinięte poradnictwo specjalistyczne (brak psychologa, doradcy zawodowego). Brak mieszkań chronionych, socjalnych, noclegowni. Rozproszona populacja. Bariery komunikacyjne. Bezrobocie strukturalne wywołane likwidacją PGR. Brak aktywności społecznej. Bezradność i bierność rodzin, postawa roszczeniowa. Dziedziczenie pomocy społecznej. Niewystarczająca baza lokalowa Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. Brak możliwości podjęcia stałej pracy zarobkowej w przemyśle. Zanik rodzin wielopokoleniowych. Niski poziom dochodów mieszkańców.
Szanse	Zagrożenia
Pomoc władz samorządowych w działaniach na rzecz poprawy warunków mieszkańców gminy. Polityka państwa dotycząca rozwoju edukacji. Możliwość korzystania z Internetu. Działalność organizacji pozarządowych na	Rozwój patologii społecznych. Niewydolność wychowawcza rodzin. Nieustabilizowany system prawny. Postępujący upadek wartości moralnych i autorytetów. Stereotypowe postrzeganie funkcjonowania pomocy społecznej.

rzecz społeczności lokalnej. Pozyskiwanie środków zewnętrznych. Szeroka oferta kształcenia i podnoszenia kwalifikacji. Solidarność i tradycje więzi rodzinnych.	Wyjazdy młodych ludzi za granicę gminy i kraju – starzenie się społeczeństwa. Uzależnienie od Internetu.
---	--

STAN OŚWIATY, KULTURY I TURYSTYKI NA TERENIE GMINY	
Mocne strony	Słabe strony
Wysoko wykwalifikowana kadra w jednostkach oświatowych. Funkcjonowanie sieci szkół wyposażonych w dobrą bazę lokalową. Bogata oferta zajęć edukacyjnych w jednostkach oświatowych. Realizacja projektów edukacyjnych z wykorzystaniem środków zewnętrznych. Bogata oferta dla rodziców m.in. w zakresie narkomanii i pedagogizacji. Ścisła współpraca szkół z GOPS, policją, GKRPA i Gminną Biblioteką Publiczną, radą sołecką, UG. Sprawnie zorganizowane dożywianie w szkołach. Dobrze zorganizowana sieć przedszkoli. Sprawnie zorganizowany dowóz dzieci do szkół. Działalność klubu integracji społecznej. Funkcjonowanie sieci bibliotek. Występowanie bogatych walorów krajobrazowych, które mogą być wykorzystane dla rozwoju turystyki. Występowanie na terenie gminy ścieżek dydaktycznych, rezerwatu jałowców,	Brak dowozu dzieci na zajęcia pozalekcyjne w godzinach popołudniowych. Niska motywacja dzieci . Niewydolność wychowawcza rodzin, zrzucanie odpowiedzialności na szkołę. Bezradność, bierność rodzin. Upadek autorytetu nauczyciela. Brak dobrych wzorców w rodzinie i poza rodziną. Małe zaangażowanie rodziców w wspieraniu procesu edukacyjnego szkół. Słaba oferta gospodarstw agroturystycznych i ośrodków turystycznych. Niewielka ilość zabytków. Brak promocji walorów gminy.

muzeum regionalnego, giełdy staroci. Funkcjonowanie Wyższej Szkoły Policji.	
Szanse	Zagrożenia
Bliskość dużych miast (ośrodków akademickich). Możliwość pozyskiwania środków zewnętrznych. Istnienie instytucji działających na rzecz pomocy rodzinie. Działalność stowarzyszeń na rzecz edukacji. Funkcjonowanie wolontariatu. Sąsiedztwo miasta Szczytna. Obecność lotniska.	Nieustabilizowane prawo. Niecenzurowane informacje emitowane w mediach. Niż demograficzny. Brak aspiracji edukacyjnych wśród rodzin zagrożonych wykluczeniem. Problemy adaptacyjne młodzieży w nowych środowiskach szkolnych.

UWARUNKOWANIA BEZPIECZEŃSTWA OBYWATELI	
Mocne strony	Słabe strony
Funkcjonowanie Wyższej Szkoły Policji. Edukacja dzieci w szkołach na temat bezpieczeństwa Uchwalany rokrocznie gminny program rozwiązywania problemów alkoholowych. Profilaktyka przeciw agresji w szkołach. Dobra współpraca policji ze szkołami.	Niewystarczająca liczba dzielnicowych. Brak monitoringu . Brak specjalistów – terapeutów w środowisku, brak psychologa, socjologa.
Szanse	Zagrożenia
Powołanie straży gminnej. Edukacja rodzin wpływająca na zwiększenie poziomu ich świadomości w pełnieniu ról społecznych.	Występujące bariery komunikacyjne. Coraz większy zakres występowania niekorzystnych zjawisk społecznych. Zagrożenie poczucia bezpieczeństwa. Wzrost agresji wśród młodzieży. Niska karalność sprawców. Rozłam społeczny i rodzinny. Napływająca moda na zażywanie środków psychoaktywnych.

3. KIERUNKI ROZWOJU GMINY

3.1. WIZJA ROZWOJU GMINY

Wizja rozwoju opisuje stan, do którego chcą dążyć zarówno władze samorządowe, jak i mieszkańcy gminy. Określenie docelowej wizji rozwoju jest niezbędne, bo umożliwia wyznaczenie jasnych celów i określenie sposobów ich realizacji. Świadomość do czego zmierzamy, ułatwi konsekwentne podążanie w nakreślonym kierunku, bez popełniania niepotrzebnych błędów. W ramach prac nad przygotowaniem strategii rozwiązywania problemów społecznych została wypracowana następująca wizja rozwoju gminy Szczytno:

Efektywna współpraca podmiotów działających w zakresie polityki społecznej w gminie szansą na ograniczenie i rozwiązanie problemów społecznych osób, rodzin i grup potrzebujących oraz ich aktywne uczestnictwo w życiu społeczności lokalnej

3.2. CELE STRATEGICZNE I CELE OPERACYJNE

W oparciu o zidentyfikowane problemy społeczne stworzono katalog celów strategicznych oraz przyporządkowanych im celów operacyjnych oraz działań zaprezentowany poniżej.

CEL STRATEGICZNY 1

Stworzenie warunków do trwałego i prawidłowego funkcjonowania rodzin, jako podstawy życia społecznego mieszkańców

Cel operacyjny 1: Podniesienie świadomości opiekuńczo-wychowawczej rodziny

Działania

Nr działania	Nazwa działania	Okres realizacji	Jednostka realizująca	Oczekiwane rezultaty	Mierniki/Wskaźniki	Źródło mierników
1.1.1	Promowanie prawidłowych wzorców, poprzez pedagogizację rodziców i uświadamianie ich roli w wychowaniu dzieci – działanie spójne z 1.2.1, 1.2.2	Działanie ciągle w horyzoncie czasowym strategii	Szkoły ,KIS	wzrost świadomości w zakresie odpowiedzialności za rodzinę	Liczba zaangażowanych instytucji, Liczba rodziców objętych działaniem	Szkoły, GKRPA , KIS
1.1.2	Uświadomienie dzieci na temat bezpieczeństwa publicznego, w formie pogadarek	Działanie ciągle w horyzoncie czasowym strategii	Szkoły, Policja	ograniczenie agresji wzrost świadomości w zakresie bezpieczeństwa	Liczba zrealizowanych zajęć Liczba uczestników	Szkoły, Policja
1.1.3	Uświadamianie młodzieży w zakresie odpowiedzialności rodzicielskiej	Działanie ciągle w horyzoncie czasowym strategii	Szkoły, GKRPA	wzrost świadomości w zakresie odpowiedzialności za rodzinę	Liczba zrealizowanych zajęć Liczba uczestników	Szkoły, GKRPA
1.1.4	Kontynuacja działań Klubu Integracji Społecznej, poprzez rozwój poradnictwa specjalistycznego	Działanie ciągle w horyzoncie czasowym strategii	GKRPA, KIS	wzrost świadomości w zakresie odpowiedzialności za rodzinę ograniczenie zagrożeń	Liczba porad, Liczba osób objętych działaniem	GKRPA, KIS
1.1.5	Praca socjalna w zakresie opieki nad rodziną	Działanie ciągle w horyzoncie czasowym strategii	GOPS	poprawa stosunków rodzinnych	Liczba rodzin, osób objętych działaniem	GOPS
1.1.6	Integracja rodzin poprzez włączanie rodzin w życie środowiska lokalnego - działanie spójne z 1.3.3, 4.1.2, 4.2.4	Działanie ciągle w horyzoncie czasowym strategii	Urząd Gminy- GKRPA, Szkoły, GOPS	wzrost aktywności mieszkańców w zakresie samoorganizacji i wzajemnej pomocy, pożyteczne zagospodarowanie czasu wolnego	Liczba przedsięwzięć Liczba rodzin, osób objętych działaniem	Urząd Gminy- GKRPA, Szkoły, GOPS

Cel operacyjny 2: Zapobieganie niedostosowaniu społecznemu

Działania

Nr działania	Nazwa działania	Okres realizacji	Jednostka realizująca	Oczekiwane rezultaty	Mierniki/Wskaźniki	Źródło mierników
1.2.1	Promowanie właściwych zachowań – działanie spójne z 1.1.1 , 1.1.2	Działanie ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	Szkoły, Organizacje pozarządowe	ograniczenie agresji wzrost świadomości w zakresie bezpieczeństwa	Liczba zaangażowanych instytucji	Szkoły, Policja Organizacje pozarządowe
1.2.2	Promowanie zdrowego stylu życia – działanie spójne z 1.3.2	Działanie ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	Szkoły, Zakłady Opieki Zdrowotnej	wzrost świadomości i zmiana stylu życia	Liczba zaangażowanych instytucji	Szkoły, Organizacje pozarządowe, Zakłady Opieki Zdrowotnej
1.2.3	Rozwój profilaktyki uzależnień	Działanie ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	Urząd Gminy - GKRPA	wzrost świadomości w zakresie zagrożeń i poprawa stylu życia	Liczba zaangażowanych instytucji, Liczba osób objętych działaniami profilaktycznymi	GKRPA, Szkoły, Organizacje pozarządowe, Jednostki samorządu terytorialnego,
1.2.4	Wsparcie młodych osób mających trudności w nauce, celem zapobiegania porzuceniu szkoły	Działanie ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	GOPS, Szkoły Urząd Gminy	wyrównanie dostępu do edukacji	Liczba osób objętych działaniem	GOPS, Szkoły Urząd Gminy
1.2.5	Pomoc dzieciom z rodzin niepełnych i wielodzietnych rozpoczynającym rok szkolny – działanie spójne z 1.4.3, 3.1.3	Działanie ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	GOPS, Urząd Gminy	poprawa sytuacji finansowej	Liczba świadczeń Liczba osób objętych pomocą	Dane sprawozdawcze GOPS, Urzędu gminy
1.2.6	Dożywianie dzieci i młodzieży z rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym – działanie spójne z 1.4.3; 3.1.3	Działanie ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	GOPS	wyrównanie dostępu do edukacji każde potrzebujące dziecko otrzyma posiłek	Liczba świadczeń Liczba osób objętych pomocą	Dane sprawozdawcze GOPS,
1.2.7	Pomoc finansowa rodzinom żyjącym w ubóstwie w formie celowej na dopłatę do opłat związanych z zużyciem energii elektrycznej, opłat mieszkaniowych – działanie spójne z 1.4.3, 3.1.3	Działanie ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	GOPS	poprawa sytuacji finansowej	Liczba świadczeń Liczba osób objętych pomocą	Dane sprawozdawcze GOPS

1.2.8	Świadczenie usług opiekuńczych przeznaczonych dla osób starszych i niepełnosprawnych w miejscu zamieszkania – działanie spójne z 4.1.3	Działanie ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	GOPS	poprawa warunków funkcjonowania w środowisku	Liczba świadczeń Liczba osób objętych pomocą	Dane sprawozdawcze GOPS
1.2.9	Modernizacja i rozbudowa bazy sportowo- żywieniowej dla dzieci i młodzieży szkolnej	Działanie ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	Urząd Gminy	podniesienie jakości infrastruktury sportowej, poprawa warunków do rozwoju dzieci i młodzieży	Liczba nowowytbudowanych obiektów Liczba zmodernizowanych obiektów	Urząd Gminy
1.2.10	Dowozy szkolne dzieci i młodzieży na zajęcia szkolne i pozalekcyjne	Działanie ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	Urząd Gminy	wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży	Liczba osób dowożonych	Urząd Gminy
1.2.11	Prowadzenie zajęć korekcyjno-wyrównawczych dla dzieci z zaburzeniami rozwoju	Działanie ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	Szkoły	wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży	Liczba zajęć Liczba uczestników	Szkoły

Cel operacyjny 3: Wzmocnienie relacji rodzinnych poprzez prawidłowe spędzanie wolnego czasu

Działania

Nr działania	Nazwa działania	Okres realizacji	Jednostka realizująca	Oczekiwane rezultaty	Mierniki/Wskaźniki	Źródło mierników
1.3.1	Zwiększenie świadomości w zakresie prawidłowego zagospodarowania czasu wolnego – działanie spójne z 1.2.2; 2.2.7; 2.3.7	Działanie ciągle w horyzoncie czasowym strategii	Szkoły, Organizacje pozarządowe, Jednostki samorządu terytorialnego, GKRPA,	wzrost aktywności mieszkańców w zakresie samoorganizacji i wzajemnej pomocy, pożyteczne zagospodarowanie czasu wolnego	Liczba zaangażowanych instytucji, Liczba zorganizowanych przedsięwzięć	Szkoły, Organizacje pozarządowe, Jednostki samorządu terytorialnego, GKRPA
1.3.2	Promowanie aktywnego wypoczynku rodzinnego (sport, wycieczki, itp.).- działanie spójne z 1.2.2, 2.2.7; 2.3.7	Działanie ciągle w horyzoncie czasowym strategii	Urząd Gminy-GKRPA, Szkoły	pożyteczne i aktywne zagospodarowanie czasu wolnego	Liczba zaangażowanych instytucji, Liczba rodzin objętych działaniem	Urząd Gminy -GKRPA, Szkoły
1.3.3	Organizowanie imprez kulturalno-rozrywkowych tj. festyny, pikniki rodzinne i inne (działanie spójne 1.1.6,4.1.2, 4.2.4)	Działanie ciągle w horyzoncie czasowym strategii	Urząd Gminy-GKRPA, Szkoły	wzrost aktywności mieszkańców w zakresie samoorganizacji i wzajemnej pomocy, pożyteczne zagospodarowanie czasu wolnego	Liczba zorganizowanych imprez, Liczba uczestników	Urząd Gminy- GKRPA, Szkoły
1.3.4	Organizowanie zajęć pozalekcyjnych oraz kół zainteresowań – działanie spójne z 1.2.11 ; 2.2.8	Działanie ciągle w horyzoncie czasowym strategii	Urząd Gminy, Szkoły	wyrównywanie szans edukacyjnych, rozwój zainteresowań, Zagospodarowanie czasu wolnego	Liczba oraz rodzaj zajęć, kół zainteresowań, Liczba uczestników	Urząd Gminy, Szkoły,
1.3.5	Rozszerzenie działalności wiejskich świetlic środowiskowych	Działanie ciągle w horyzoncie czasowym strategii	Urząd Gminy	wzrost uczestnictwa mieszkańców w życiu, pożyteczne i aktywne zagospodarowanie czasu wolnego	Liczba uruchomionych świetlic, Liczba beneficjentów	Urząd Gminy

Cel operacyjny 4: Aktywizacja świadczeniobiorców pomocy społecznej

Działania

Nr działania	Nazwa działania	Okres realizacji	Jednostka realizująca	Oczekiwane rezultaty	Mierniki/Wskaźniki	Źródło mierników
1.4.1	Wprowadzanie innowacyjnych metod pracy z długotrwałym świadczeniobiorcą – działanie spójne z 3.1.4	Działanie ciągle w horyzoncie czasowym strategii	GOPS	wzrost aktywności beneficjentów	Liczba zawartych kontraktów Liczba uczestników	GOPS
1.4.2	Prowadzenie szkoleń przekwalifikowania zawodowego	Działanie ciągle w horyzoncie czasowym strategii	GOPS	wzrost aktywności beneficjentów wzrost poczucia własnej wartości, wyrównywanie szans	Liczba programów Liczba uczestników	GOPS
1.4.3	Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej przewidzianych w ustawie o pomocy społecznej, ustawie o świadczeniach rodzinnych – działanie spójne z 1.2.5, 1.2.6, 1.2.7, 3.1.3	Działanie ciągle w horyzoncie czasowym strategii	GOPS	poprawa sytuacji finansowej	Liczba osób objętych wsparciem	Dane sprawozdawcze GOPS
1.4.4	Aktywizacja społeczna i zawodowa osób i rodzin w Klubie Integracji Społecznej	Działanie ciągle w horyzoncie czasowym strategii	GOPS, Klub Integracji Społecznej	podniesienie kompetencji i umiejętności życiowych	Liczba zajęć Liczba uczestników	GOPS, Klub Integracji Społecznej, Urząd Gminy, Powiatowy Urząd Pracy
1.4.5	Poszerzenie oferty edukacyjnej dla dzieci przedszkolnych	Działanie ciągle w horyzoncie czasowym strategii	Przedszkola	wzrost dostępności i jakości świadczonych usług wyrównywanie szans edukacyjnych	Liczba zrealizowanych projektów Liczba uczestników	Urząd Gminy, Przedszkola

CEL STRATEGICZNY 2

Przeciwdziałanie marginalizacji osób i rodzin zagrożonych patologiami społecznymi

Cel operacyjny 1: Budowa systemu profilaktyki przeciwalkoholowej oraz bieżące rozwiązywanie problemów z tym związanych wśród społeczności lokalnej

Działania

Nr działania	Nazwa działania	Okres realizacji	Jednostka realizująca	Oczekiwane rezultaty	Mierniki/Wskaźniki	Źródło mierników
2.1.1	Diagnoza i monitorowanie problemów alkoholowych w gminie oraz ewaluacja prowadzonych działań profilaktycznych i naprawczych	Działanie ciągle w horyzoncie czasowym strategii	Urząd Gminy- GKRPA, GOPS	ustalenie mapy problemów , wzrost skuteczności działań profilaktyczno-terapeutycznych	Liczba osób objętych badaniem; Liczba osób uzależnionych od alkoholu objętych wsparciem	Urząd Gminy -GKRPA, GOPS
2.1.2	Tworzenie i realizacja programów profilaktycznych	Działanie ciągle w horyzoncie czasowym strategii	Urząd Gminy- GKRPA, GOPS	wzrost świadomości wzrost skuteczności działań zwiększenie dostępności informacyjnej	Liczba programów	Urząd Gminy -GKRPA, GOPS
2.1.3	Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu	Działanie ciągle w horyzoncie czasowym strategii	GKRPA, Punkt Pomocy dla osób uzależnionych i członków ich rodzin GOPS - KIS	wzrost skuteczności działań profilaktyczno-terapeutycznych wzrost liczby osób podejmujących leczenie	Liczba osób objętych wsparciem	GKRPA, Punkt Pomocy dla osób uzależnionych i członków ich rodzin; GOPS - KIS
2.1.4	Prowadzenie działań konsultacyjno- edukacyjnych dla członków rodzin osób uzależnionych w punkcie konsultacyjnym	Działanie ciągle w horyzoncie czasowym strategii	GKRPA, Punkt Pomocy dla osób uzależnionych i członków ich rodzin, KIS	wzrost skuteczności działań profilaktyczno-terapeutycznych, poprawa stosunków rodzinnych	Liczba osób objętych wsparciem	Dane sprawozdawcze GKRPA KIS
2.1.5	Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe pomocy psychospołecznej i prawnej a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie	Działanie ciągle w horyzoncie czasowym strategii	GKRPA ,Punkt Pomocy dla osób uzależnionych i członków ich rodzin KIS	wzrost skuteczności działań profilaktyczno-terapeutycznych	Liczba rodzin objętych pomocą, Liczba udzielonych porad	GKRPA, Punkt Pomocy dla osób uzależnionych i członków ich rodzin; KIS
2.1.6	Prowadzenie profilaktyki, działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie	Działanie ciągle w horyzoncie czasowym strategii	Urząd Gminy - GKRPA Szkoły, GOPS	wzrost świadomości, zmiana sposobu myślenia i stylu życia,	Liczba dzieci i młodzieży objętych wsparciem,	Sprawozdawczość GKRPA Dane szkoły Dane GOPS

Nr działania	Nazwa działania	Okres realizacji	Jednostka realizująca	Oczekiwane rezultaty	Mierniki/Wskaźniki	Źródło mierników
	rozwiązywania problemów alkoholowych, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo – wychowawczych i socjoterapeutycznych			uksztaltowanie prawidłowych zachowań i postaw prospołecznych	Liczba zorganizowanych zajęć pozalekcyjnych Liczba dzieci objętych działaniem	
2.1.7	Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych	Działanie ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	GKRPA	ograniczenie spożycia alkoholu w miejscach publicznych	Liczba wspartych instytucji, stowarzyszeń, osób fizycznych	GKRPA
2.1.8	Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13 ¹ i 15 ustawy – kontrola punktów sprzedaży i podawania napojów alkoholowych	Działanie ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	GKRPA, Policja	ograniczenie spożycia alkoholu w miejscach publicznych, ograniczenie dostępności napojów alkoholowych osobom nieletnim	Liczba interwencji	GKRPA, Policja
2.1.9	Wspieranie letniego i zimowego wypoczynku dzieci z rodzin wysokiego ryzyka – działanie spójne z 2.2.7, 2.3.8	Działanie ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	Urząd Gminy - GKRPA, GOPS	wzrost integracji, poprawa jakości życia, wykształcenie prawidłowych postaw sposobu spędzania wolnego czasu	Liczba uczestników	Urząd Gminy - GKRPA, GOPS
2.1.10	Szkolenia dla nauczycieli, pracowników pomocy społecznej – działanie spójne z 2.2.6; 2.3.6	Działanie ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	Urząd Gminy - GKRPA, Szkoły, GOPS	wzrost świadczonych usług, podniesienie kwalifikacji	Liczba szkoleń Liczba uczestników	Urząd Gminy - GKRPA, Szkoły, GOPS

Cel operacyjny 2: Ograniczenia zjawiska narkomani

Działania

Nr działania	Nazwa działania	Okres realizacji	Jednostka realizująca	Oczekiwane rezultaty	Mierniki/Wskaźniki	Źródło mierników
2.2.1	Analiza i monitoring stanu zagrożenia narkomanią w gminie	Działanie ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	GKRPA, GOPS, Szkoły,	ustalenie mapy problemów	Liczba osób ankietowanych	GKRPA, GOPS, Szkoły,
2.2.2	Tworzenie i realizacja programów profilaktycznych	Działanie ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	Urząd Gminy- GKRPA GOPS, Szkoły	wzrost świadomości na temat zagrożeń zażywania środków odurzających zwiększenie dostępności informacyjnej	Liczba programów Liczba uczestników	Urząd Gminy - GKRPA, GOPS, Szkoły,
2.2.3	Psychoedukacja rodziców	Działanie ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	Urząd Gminy - GKRPA, Szkoły	wzrost świadomości na temat zagrożeń zażywania środków odurzających	Liczba programów Liczba uczestników	Urząd Gminy - GKRPA, Szkoły,
2.2.4	Wspieranie grup samopomocowych	Działanie ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	GOPS, Szkoły, Urząd Gminy - GKRPA	wzrost świadomości, ukształtowanie właściwych postaw	Liczba wspartych projektów Liczba beneficjentów	GOPS, Szkoły, Urząd Gminy- GKRPA
2.2.5	Aktywizacja osób uzależnionych i współuzależnionych do podejmowania leczenia	Działanie ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	GOPS, GKRPA, KIS	wzrost świadomości ukształtowanie właściwych postaw wzrost liczby osób podejmujących leczenie	Liczba osób objęta działaniem Liczba osób zaktywizowanych do podjęcia leczenia	GOPS, GKRPA, KIS
2.2.6	Szkolenia dla nauczycieli, pracowników pomocy społecznej – działanie spójne z 2.1.10; 2.3.6	Działanie ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	GOPS Urząd Gminy - GKRPA Szkoły	podniesienie kwalifikacji kadry, wzrost jakości świadczonych usług	Liczba szkoleń Liczba uczestników	GOPS Urząd Gminy - GKRPA Szkoły
2.2.7	Wspieranie działań dotyczących zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży – działanie spójne z 1.2.2; 1.3.2; 2.3.7	Działanie ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	Szkoły, Urząd Gminy – GKRPA	wzrost integracji, poprawa jakości życia, wykształcenie prawidłowych postaw sposobu spędzania wolnego czasu	Liczba wspartych projektów Liczba uczestników	Szkoły, Urząd Gminy - GKRPA
2.2.8	Rozwój zajęć pozalekcyjnych w szkole i poza szkołą – działanie spójne z 1.2.11; 1.3.4;	Działanie ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	Szkoły Urząd Gminy	rozwijanie umiejętności i zainteresowań,	Liczba zajęć Liczba uczestników	Szkoły Urząd Gminy

Nr działania	Nazwa działania	Okres realizacji	Jednostka realizująca	Oczekiwane rezultaty	Mierniki/Wskaźniki	Źródło mierników
				wzrost integracji i aktywności społecznej		

Cel operacyjny 3: Przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie

Działania

Nr działania	Nazwa działania	Okres realizacji	Jednostka realizująca	Oczekiwane rezultaty	Mierniki/Wskaźniki	Źródło mierników
2.3.1	Budowanie zespołów interdyscyplinarnych	Działanie ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	GOPS, GKRPA, Policja	minimalizowanie zagrożeń	Liczba interwencji Liczba osób objętych działaniami	GOPS, GKRPA, Policja
2.3.2	Rozwój poradnictwa specjalistycznego	Działanie ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	GOPS, GKRPA, Urząd Gminy	wzrost jakości i dostępności do poradnictwa	Liczba porad Liczba beneficjentów	GOPS, GKRPA, Urząd Gminy
2.3.3	Wspieranie grup samopomocowych	Działanie ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	GKRPA, GOPS	wzrost świadomości i ukształtowanie właściwych postaw	Liczba wspartych projektów Liczba beneficjentów	GKRPA, GOPS,
2.3.4	Wspieranie akcji informacyjnych na temat przemocy	Działanie ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	GKRPA, GOPS Urząd Gminy,	wzrost świadomości i ukształtowanie właściwych postaw, zwiększenie dostępności informacyjnej	Liczba przeprowadzonych akcji	GKRPA, GOPS Urząd Gminy, Szkoły
2.3.5	Utworzenie mieszkań chronionych	Do roku 2020	Urząd Gminy, Gospodarstwo Pomocnicze „Mazur”	minimalizowanie zagrożeń wzrost poczucia bezpieczeństwa	Liczba mieszkań Liczba osób	Urząd Gminy Gospodarstwo Pomocnicze „Mazur”
2.3.6	Podnoszenie kwalifikacji kadry instytucji i organizacji działających na rzecz rodzin – działanie spójne z 2.1.10; 2.2.6	Działanie ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	GOPS Urząd Gminy	wzrost jakości świadczonych usług, podniesienie kwalifikacji kadry	Liczba szkoleń Liczba uczestników	GOPS Urząd Gminy
2.3.7	Wspieranie działań dotyczących zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży – działanie spójne z 1.2.2; 1.3.2; 2.2.7	Działanie ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	GKRPA, Szkoły Urząd Gminy	wzrost integracji, poprawa jakości życia, wykształcenie prawidłowych postaw sposobu spędzania wolnego czasu	Liczba przedsięwzięć Liczba uczestników	GKRPA, Szkoły Urząd Gminy
2.3.8	Wspieranie letniego i zimowego wypoczynku dzieci z rodzin wysokiego ryzyka – działanie spójne z 2.1.9; 2.2.7	Działanie ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	Urząd Gminy GKRPA, GOPS	wzrost integracji, poprawa jakości życia, wykształcenie prawidłowych postaw sposobu spędzania wolnego czasu	Liczba dzieci biorących udział w wypoczynku	GOPS, GKRPA, Urząd Gminy

CEL STRATEGICZNY 3

Stworzenie sprawnego i aktywnego systemu przeciwdziałania negatywnym skutkom długotrwałego bezrobocia

Cel operacyjny 1: Przeciwdziałanie negatywnym skutkom społecznym wynikającym z bezrobocia

Działania

Nr działania	Nazwa działania	Okres realizacji	Jednostka realizująca	Oczekiwane rezultaty	Mierniki/Wskaźniki	Źródło mierników
3.1.1	Prowadzenie terapii rodzin dotkniętych bezrobociem, w celu uniknięcia skutku „dziedziczenia bezrobocia”	Działanie ciągle w horyzoncie czasowym strategii	GOPS, KIS	wzrost samooceny, wartości moralnych zmiana sposobu myślenia	Liczba zawartych kontraktów Liczba wspartych osób bezrobotnych	GOPS, KIS
3.1.2	Rozwój specjalistycznego poradnictwa zawodowego, psychologicznego, pedagogicznego, prawnego - wspomagającego nabywanie umiejętności radzenia sobie ze stresem, wzrostu poczucia własnej wartości – działanie spójne z 3.2.4	Działanie ciągle w horyzoncie czasowym strategii	GOPS, KIS	wzrost samooceny, wartości moralnych zmiana sposobu myślenia	Liczba udzielonych porad, Liczba osób korzystających z pomocy	GOPS, KIS
3.1.3	Wsparcie i pomoc dla rodzin dotkniętych bezrobociem poprzez zapewnienie podstawowego wyposażenia do szkoły oraz ciepłego gorącego posiłku działanie spójne z 1.2.5, 1.2.6, 1.2.7, 1.4.3	Działanie ciągle w horyzoncie czasowym strategii	GOPS, Szkoły	poprawa sytuacji finansowej	Liczba rodzin objętych wsparciem Liczba świadczeń	Dane sprawozdawcze GOPS, Szkoły
3.1.4	Prowadzenie wszechstronnej pracy socjalnej przez pracowników socjalnych mającej na celu wspieranie osób bezrobotnych – działanie spójne z 1.4.1	Działanie ciągle w horyzoncie czasowym strategii	GOPS	podniesienie samoświadomości, poprawa stylu życia, usamodzielnianie się osób i rodzin	Liczba zawartych kontraktów Liczba wspartych osób bezrobotnych	GOPS
3.1.5	Organizowanie robót publicznych, prac interwencyjnych	Działanie ciągle w horyzoncie czasowym strategii	Urząd Gminy, PUP	wzrost aktywności zawodowej, poprawa sytuacji finansowej rodzin	Liczba osób bezrobotnych korzystających z prac	Urząd Gminy, PUP

Cel operacyjny 2: Aktywizacja osób bezrobotnych

Działania

Nr działania	Nazwa działania	Okres realizacji	Jednostka realizująca	Oczekiwane rezultaty	Mierniki/Wskaźniki	Źródło mierników
3.2.1	Szkolenie kadry pracującej na rzecz aktywizacji osób i rodzin	Działanie ciągle w horyzoncie czasowym strategii	GOPS, Urząd Gminy,	wzrost kompetencji, poprawa jakości świadczonych usług	Liczba szkoleń Liczba osób objętych szkoleniami	GOPS, Urząd Gminy
3.2.2	Podjęmowanie wspólnych działań z instytucjami i organizacjami działającymi na rzecz osób bezrobotnych	Działanie ciągle w horyzoncie czasowym strategii	GOPS, Urząd Gminy	wymiana doświadczeń i wzajemna pomoc wzrost jakości i dostępności do poradnictwa	Liczba osób bezrobotnych objętych działaniami	GOPS, PUP
3.2.3	Rozwój Klubu Integracji Społecznej jako działania o charakterze terapeutycznym, samopomocowym i zatrudnieniowym	Działanie ciągle w horyzoncie czasowym strategii	GOPS, KIS	wzrost kompetencji i umiejętności życiowych aktywizacja zawodowa, zmiana stylu życia	Liczba osób bezrobotnych objętych działaniami	GOPS, KIS
3.2.4	Rozwój specjalistycznego poradnictwa zawodowego, psychologicznego, pedagogicznego, prawnego – wspomagającego podniesienie samooceny, wzrostu motywacji i aspiracji zawodowych – działanie spójne z 3.1.2	Działanie ciągle w horyzoncie czasowym strategii	GOPS, KIS	wzrost kompetencji życiowych i umiejętności, aktywizacja zawodowa	Liczba osób bezrobotnych objętych działaniami	GOPS, KIS
3.2.5	Inicjowanie grup samopomocowych świadczących wzajemną pomoc w aktywizacji zawodowej – wymiana doświadczeń i informacji	Działanie ciągle w horyzoncie czasowym strategii	GOPS	wzrost kompetencji życiowych i umiejętności, aktywizacja zawodowa	Liczba stworzonych grup samopomocowych	GOPS
3.2.6	Kursy zawodowe dla bezrobotnych	Działanie ciągle w horyzoncie czasowym strategii	PUP, GOPS	wzrost aktywności zawodowej	Liczba kursów Liczba osób, które ukończyły kurs	PUP, GOPS

CEL STRATEGICZNY 4

Zapewnienie warunków do sprawnego funkcjonowania osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku

Cel operacyjny 1: Poprawa jakości życia ludzi starszych oraz zapobieganie marginalizacji życia starszego pokolenia

Działania

Nr działania	Nazwa działania	Okres realizacji	Jednostka realizująca	Oczekiwane rezultaty	Mierniki/Wskaźniki	Źródło mierników
4.1.1	Profilaktyka zdrowotna dla osób starszych	Działanie ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	Zakłady Opieki Zdrowotnej, Organizacje pozarządowe	poprawa jakości życia, stanu zdrowia , wzrost świadomości	Liczba zorganizowanych przedsięwzięć	Zakłady Opieki Zdrowotnej, Organizacje pozarządowe
4.1.2	Podejmowanie działań na rzecz integracji ludzi starych ze środowiskiem – działanie spójne z 1.1.6,1.3.3; 4.2.4	Działanie ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	GOPS, jednostki organizacyjne gminy	integracja ze środowiskiem zacieśnianie więzi międzypokoleniowych, wzrost poczucia własnej wartości,	Liczba spotkań Liczba osób starszych uczestniczących w zajęciach integracyjnych	GOPS, jednostki organizacyjne gminy
4.1.3	Świadczenie usług opiekuńczych przeznaczonych dla osób starszych i niepełnosprawnych w miejscu zamieszkania – działanie spójne z 1.2.8	Działanie ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	GOPS	poprawa jakości życia, poprawa relacji z rodziną i otoczeniem	Liczba świadczeń Liczba osób objętych pomocą	Dane sprawozdawcze GOPS
4.1.4	Zapewnienie wsparcia w formie zasiłków celowych osobom starszym niezdolnym do samodzielnej egzystencji w środowisku – działanie spójne z 1.2.7	Działanie ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	GOPS	poprawa sytuacji finansowej	Liczba świadczeń Liczba osób objętych wsparciem	Dane sprawozdawcze GOPS
4.1.5	Kierowanie do Domów Pomocy Społecznej osób wymagających całodobowej opieki	Działanie ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	GOPS	poprawa warunków życia	Liczba świadczeń	Dane sprawozdawcze GOPS

Cel operacyjny 2: Poprawa warunków społecznego funkcjonowania osób niepełnosprawnych w społeczności lokalnej i integracja społeczna

Działania

Nr działania	Nazwa działania	Okres realizacji	Jednostka realizująca	Oczekiwane rezultaty	Mierniki/Wskaźniki	Źródło mierników
4.2.1	Inicjowanie działań zmierzających do udostępnienia osobom niepełnosprawnym środowiska fizycznego, ułatwianie dostępu do informacji i środków komunikacji międzyludzkiej	Działanie ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	GOPS, Urząd Gminy, Jednostki organizacyjne Urzędu	promowanie zdrowego stylu życia, wyższy komfort i jakość świadczonych usług	Liczba podjętych przedsięwzięć	GOPS, Urząd Gminy, Jednostki organizacyjne Urzędu
4.2.2	Organizowanie różnego typu zajęć mających na celu rozwijanie zainteresowań, integrację – spotkania w Klubie	Działanie ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	GOPS, Szkoły, Organizacje pozarządowe	Integracja ze środowiskiem zacieśnianie więzi międzypokoleniowych, poprawa stanu zdrowia psychicznego, wzrost poczucia własnej wartości,	Liczba zajęć Liczba uczestników	GOPS, Szkoły, Organizacje pozarządowe
4.2.3	Udostępnienie edukacji dla wszystkich uczniów niepełnosprawnych	Działanie ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	Szkoły, Urząd Gminy	wyrównywanie szans edukacyjnych	Liczba uczniów niepełnosprawnych objętych wsparciem	Szkoły, Urząd Gminy
4.2.4	Organizacja imprez integracyjnych dla osób starszych i niepełnosprawnych - działanie spójne z 1.1.6;1.3.3, 4.1.2)	Działanie ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	Urząd Gminy - GKRPA , Szkoły, organizacje pozarządowe	integracja ze środowiskiem zacieśnianie więzi międzypokoleniowych, wzrost poczucia własnej wartości,	Liczba imprez, spotkań Liczba uczestników	Urząd Gminy - GKRPA , Szkoły, organizacje pozarządowe
4.2.5	Aktywizacja zawodowa i wzmocnienie pozycji osób niepełnosprawnych tak, by mogły one realizować swoje prawa na rynku pracy	Działanie ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	GOPS, Powiatowy Urząd Pracy	aktywizacja osób niepełnosprawnych	Liczba osób niepełnosprawnych zaktywizowanych do podjęcia pracy	GOPS, Powiatowy Urząd Pracy

4. UWARUNKOWANIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH WYNIKAJĄCE Z DOKUMENTÓW PROGRAMOWYCH

Konstruując strategię rozwiązywania problemów społecznych nie można zapomnieć, że nie tylko jej zapisy dotyczą mieszkańców gminy. Problematyka dotycząca sfery społecznej jest regulowana również w ramach innych dokumentów programowych. Dlatego też zasadne jest przedstawienie dokumentów powstających na szczeblu kraju, województwa czy powiatu.

Poza tym należy zauważyć, że cele i działania sformułowane w ramach niniejszej strategii rozwiązywania problemów społecznych wpisują się w zakres zaprezentowanych dokumentów, co może dodatkowo sprzyjać ich realizacji.

4.1.DOKUMENTY PROGRAMOWE NA SZCZEBLU KRAJOWYM

Strategia Polityki Społecznej na lata 2007 - 2013

Strategia ta wytycza siedem priorytetów, które zdaniem władz, szybko wdrożone i zrealizowane przyczynią się do rozwiązania trapiących Polskę problemów społecznych. Sformułowanie priorytetów poprzedzono diagnozą stanu obecnego, ze szczególnym uwzględnieniem demografii, ubóstwa, kondycji i zagrożeń współczesnej rodziny i społeczeństwa obywatelskiego. Dokument ten formułuje pożądaną do osiągnięcia cel prowadzonej polityki społecznej, którym ma być zbudowanie na poziomie krajowym zintegrowanego systemu polityki państwa prowadzącej do ułatwienia wszystkim obywatelom równego dostępu do praw społecznych, poprawy warunków powstawania i funkcjonowania rodzin oraz wsparcia grup zagrożonych wykluczeniem społecznym przy zapewnieniu demokratycznego współuczestnictwa obywateli. Sformułowane priorytety krajowe są następujące:

1. poprawa warunków dla powstawania i funkcjonowania rodzin. Wsparcie rodzin w wychowaniu i edukacji dzieci;
2. wdrożenie aktywnej polityki społecznej;
3. kompleksowa rehabilitacja i aktywizacja osób niepełnosprawnych;
4. budowa systemu wsparcia dla osób w wieku poprodukcyjnym;
5. aktywizacja i mobilizacja partnerów lokalnych;
6. partnerstwo publiczno – społeczne jako podstawa rozwoju usług społecznych;
7. integracja społeczna i zawodowa imigrantów.

Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie

Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie powstał w wyniku uregulowań prawnych wprowadzonych ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Zadaniem Programu jest wprowadzenie w życie szerokiego spektrum działań mających na celu zarówno zwrócenie uwagi opinii publicznej na zjawisko przemocy w rodzinie, jak i przeciwdziałanie temu zjawisku oraz zwiększenie profesjonalizmu służb społecznych w udzielaniu pomocy ofiarom przemocy rodzinnej, a także w podejmowaniu odpowiednich działań wobec sprawców.

Wyznaczone zostały trzy podstawowe cele Programu, do których zaliczono:

1. zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie;
2. zwiększenie skuteczności ochrony ofiar przemocy w rodzinie i zwiększenie dostępności pomocy;
3. zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych i korekcyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.

Powyższe cele – w założeniu twórców Programu – mają być realizowane przez:

1. systematyczne diagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie;
2. podnoszenie wrażliwości społecznej wobec przemocy w rodzinie;
3. podnoszenie kompetencji służb zajmujących się problematyką przemocy w rodzinie;
4. udzielanie profesjonalnej pomocy ofiarom przemocy w rodzinie;
5. oddziaływanie na sprawców przemocy w rodzinie.

4.2.DOKUMENTY PROGRAMOWE NA SZCZEBLU WOJEWÓDZTWA

Strategia Polityki Społecznej Województwa Warmińsko – Mazurskiego do 2015 roku

Strategia Polityki Społecznej Województwa Warmińsko – Mazurskiego do 2015 roku została przyjęta uchwałą nr XXV/354/04 Sejmiku Województwa Warmińsko – Mazurskiego z dnia 28 września 2004 r. W jej ramach sformułowany został cel główny mówiący: pomoc społeczna sprawnym i skutecznym elementem systemu wsparcia społecznego mieszkańców Warmii i Mazur. Osiągnięcie stanu, określonego w głównym celu strategii, wymaga realizacji podstawowych założeń strategicznych, dotyczących sfery pomocy społecznej regionu, w tym przede wszystkim:

- 1) Wypracowania stabilnych podstaw i zasad współpracy administracji publicznej (rządowej i samorządowej) z partnerami społecznymi i innymi podmiotami lokalnego życia publicznego.
- 2) Opracowania lokalnych i wojewódzkich programów rozwiązywania najistotniejszych kwestii i problemów społecznych regionu, przy szerokim udziale partnerów społecznych.

- 3) Zmian ustawowych w zakresie pomocy społecznej, między innymi w celu zmniejszania rozbieżności między zadaniami wynikającymi z ustawy o pomocy społecznej a finansowymi możliwościami ich realizacji.
- 4) Podnoszenia społecznej i zawodowej aktywności mieszkańców Warmii i Mazur.
- 5) Zaspokajania potrzeb socjalnych wszystkich mieszkańców regionu, ze szczególnym uwzględnieniem grup społecznych narażonych na zjawiska marginalizacji.
- 6) Kształtowania postaw tolerancji i zrozumienia wobec sytuacji marginalizowanych grup społecznych.
- 7) Zmian w mentalności mieszkańców Warmii i Mazur co do roli i zadań pomocy społecznej i kształtowania świadomości w tej sferze.

W trakcie tworzenia strategii wyodrębniono pięć obszarów, w ramach których wyróżniono następujące cele strategiczne i cele operacyjne:

1. Obszar: kryzys rodziny:

- a. Cel strategiczny obszaru: Prawidłowo funkcjonująca rodzina;
 - Cele operacyjne:
 - sprawny system zapobiegania kryzysom rodziny i wspierania rodzin w kryzysie;
 - odpowiedzialność naturalnej rodziny za los dziecka;
 - sprawny system przeciwdziałania patologiom społecznym;
 - dobre warunki materialno – bytowe rodzin;

2. Obszar: marginalizacja grup społecznych:

- a. Cel strategiczny obszaru: Sprawny i skuteczny system zapobiegania marginalizacji grup społecznych;
 - Cele operacyjne:
 - ograniczone zjawisko bezdomności wśród świadczeniobiorców pomocy społecznej;
 - ograniczona skala zjawisk patologii społecznych wśród świadczeniobiorców pomocy społecznej;
 - wysoka aktywność grup społecznych zagrożonych marginalizacją;
 - ograniczone zjawisko alienacji wśród marginalizowanych grup społecznych, będących świadczeniobiorcami pomocy społecznej;

3. Obszar: długotrwałe bezrobocie:

- a. Cel strategiczny obszaru: Sprawny i skuteczny system przeciwdziałania i zapobiegania skutkom długotrwałego bezrobocia wśród świadczeniobiorców pomocy społecznej;
- Cele operacyjne:
 - wysoka skuteczność programów na rzecz aktywizacji społeczno – zawodowej długotrwałe bezrobotnych świadczeniobiorców pomocy społecznej;
 - brak zjawiska dziedziczenia bezrobocia w rodzinach objętych pomocą społeczną;
 - brak degradacji społeczno – zawodowej świadczeniobiorców pomocy społecznej;
 - niski poziom ubóstwa osób i rodzin;

4. Obszar: wykorzystanie potencjału partnerów społecznych:

- a. Cel strategiczny obszaru: Organizacje pozarządowe i administracja publiczna partnerami w realizacji zadań pomocy społecznej;
- Cele operacyjne:
 - zlecanie przez administrację publiczną organizacjom pozarządowym zadań z zakresu pomocy społecznej;
 - profesjonalizm organizacji pozarządowych i administracji publicznej w zakresie współpracy przy realizacji zadań pomocy społecznej;
 - dobra współpraca administracji publicznej z organizacjami pozarządowymi w sferze pomocy społecznej;

5. Obszar: kształtowanie świadomości w sferze pomocy społecznej:

- a. Cel strategiczny obszaru: Wysoka świadomość mieszkańców województwa zadań i roli pomocy społecznej;
- Cele operacyjne:
 - wielość pozytywnych przykładów wychodzenia z kręgu pomocy społecznej;
 - zminimalizowany zakres finansowych świadczeń pomocy społecznej;
 - prosta i pełna informacja dla osób zainteresowanych zadaniami pomocy społecznej;
 - pełna aktywność podopiecznych w rozwiązywaniu własnych problemów;
 - duża aktywność pracowników socjalnych w kształtowaniu świadomości roli i zadań pomocy społecznej;
 - duża liczba aktywnych liderów w środowisku lokalnym;
 - różnorodność form wsparcia.

Wojewódzki program wyrównywania szans i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu oraz pomocy w realizacji zadań na rzecz zatrudniania osób niepełnosprawnych na lata 2008 – 2011

W ramach wojewódzkiego programu wyrównywania szans i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu oraz pomocy w realizacji zadań na rzecz zatrudniania osób niepełnosprawnych na lata 2008 – 2011 sformułowano cel strategiczny oraz pięć głównych priorytetów, które mają służyć realizacji celu strategicznego. Zostały one skonstruowane w następujący sposób:

- Cel strategiczny: Równe szanse, aktywne postawy osób niepełnosprawnych w województwie warmińsko-mazurskim;
- Priorytet 1: Profilaktyka i ograniczanie skutków niepełnosprawności,
- Priorytet 2: Integracja społeczna osób niepełnosprawnych,
- Priorytet 3: Integracja zawodowa osób niepełnosprawnych,
- Priorytet 4: Rodzina wobec niepełnosprawności,
- Priorytet 5: Partnerstwo społeczne na rzecz wyrównywania szans i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu osób niepełnosprawnych.

Wojewódzki program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w województwie warmińsko – mazurskim na lata 2008 - 2011

Wojewódzki program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w województwie warmińsko – mazurskim na lata 2008 – 2011 został przyjęty uchwałą nr XIV/282/07 Sejmiku Województwa Warmińsko – Mazurskiego z dnia 28 grudnia 2007 r. W jego ramach sformułowano zostały cztery priorytety:

Priorytet 1: Profilaktyka.

- Cele szczegółowe:
 - Cel 1.1. Zintensyfikowanie działań społeczności lokalnych na rzecz zapobiegania używaniu alkoholu oraz innych środków psychoaktywnych.
 - Cel 1.2. Podniesienie poziomu wiedzy społeczeństwa na temat problemów związanych z używaniem środków psychoaktywnych i możliwości zapobiegania temu zjawisku.

Priorytet 2: Rozwiązywanie problemów alkoholowych.

- Cele szczegółowe:

- Cel 2.1. Zwiększenie dostępności świadczeń w zakresie leczenia, rehabilitacji i reintegracji.
- Cel 2.2. Modernizacja bazy placówek prowadzących leczenie, rehabilitację i reintegrację osób uzależnionych od alkoholu i współuzależnionych.
- Cel 2.3. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej dla uzależnionych od alkoholu osadzonych w zakładach karnych, aresztach śledczych oraz osób, które opuściły te placówki.
- Cel 2.4. Wdrażanie metod wczesnej diagnozy i krótkich interwencji wobec nadużywających alkoholu pacjentów podstawowej opieki zdrowotnej.

Priorytet 3. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

- Cele szczegółowe:
 - Cel 3.1. Rozwój systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
 - Cel 3.2. Zapewnienie profesjonalnej pomocy interwencyjnej i terapeutycznej dzieciom – ofiarom przemocy oraz ich rodzinom.

Priorytet 4. Monitoring.

- Cele szczegółowe:
 - Cel 4.1. Monitorowanie stanu problemów alkoholowych na terenie województwa warmińsko-mazurskiego i w wybranych gminach.

4.3.DOKUMENTY PROGRAMOWE NA SZCZEBLU POWIATU

Na terenie powiatu szczycieńskiego obowiązuje Strategia Rozwoju Społeczno – Gospodarczego, w ramach której sformułowano szereg celów, nie wyłączając tych odnoszących się do sfery społecznej. Wśród celów można wyróżnić:

Cel strategiczny pierwszy: Powiat szczycieński jednym z liderów gospodarczych Warmii i Mazur.

Cele operacyjne:

- 1.1. Opracowanie i wdrażanie polityki rozwoju gospodarczego Powiatu.
- 1.2. Rozwój instytucjonalny i kapitałowy firm wspierających małe i średnie przedsiębiorstwa.
- 1.3. Aktywna promocja na rzecz inwestowania, w tym na terenie Warmińsko-Mazurskiej Specjalnej Strefie Ekonomicznej S.A. /Korpele, Szymany/.
- 1.4. Opracowanie i wdrożenie programu stosowania preferencji podatkowych i administracyjnych dla nowych podmiotów gospodarczych.
- 1.5. Poprawa stanu głównych lokalnych dróg kołowych.

Cel strategiczny drugi: Powiat szczycieński ośrodkiem kultury i edukacji.

Cele operacyjne:

2.1. Umocnienie miasta Szczytna i miejscowości - siedzib gmin powiatu szczycieńskiego jako ośrodków upowszechniania kultury i edukacji dzieci i dorosłych.

2.2 Przyjazna i nowoczesna szkoła kształcąca na potrzeby rynku pracy.

2.3. Wzmocnienie instytucji animacji kultury.

2.4. Rozwój kultury fizycznej.

Cel strategiczny trzeci: Powiat szczycieński rejonem optymalnych warunków życia mieszkańców.

Cele operacyjne:

3.1. Rozwój nowoczesnej infrastruktury komunalnej w miastach i na terenach wiejskich.

3.2. Rozwój komunalnego budownictwa mieszkaniowego.

3.3. Umacnianie i rozwój sieci placówek ochrony zdrowia.

3.4. Umacnianie sfery opieki i pomocy socjalnej.

3.5. Optymalizacja dostępności usług publicznych.

Cel strategiczny czwarty: Powiat szczycieński rejonem rozwoju nowoczesnego rolnictwa.

Cele operacyjne:

4.1. Opracowanie strategii optymalnego wykorzystania potencjału rolniczego powiatu.

4.2. Wdrożenie praktycznej formy kształcenia rolników na rzecz rolnictwa ekologicznego.

4.3. Opracowanie planu zalesiania nieużytków i zatrudnienia w związku z tym bezrobotnych.

4.4. Przygotowanie rolników do absorpcji środków pomocowych i dopłat.

Cel strategiczny piąty: Powiat szczycieński rejonem rozwiniętej gospodarki turystycznej.

Cele operacyjne:

5.1. Opracowanie koncepcji rozwoju turystyki na terenie powiatu.

5.2. Ochrona atrakcji turystycznych /przyrodniczych i kultury/.

5.3. Ofensywna promocja walorów turystycznych powiatu.

5.4. Opracowanie programu aktywizacji szlaków wodnych /kajakowych/ i rowerowych.

5.5. Przygotowanie społeczeństwa do roli zapraszających.

5.6. Koncentracja wolnych środków budżetowych na sferę turystyki.

Cel strategiczny szósty: Powiat szczycieński chroni bogactwa środowiska przyrodniczego, dóbr dziedzictwa kulturalnego i kultywuje tradycje regionu:

Cele operacyjne:

6.1 Wzbogacanie walorów środowiska.

6.2. Ochrona zasobów wód.

6.3. Ochrona powierzchni ziemi.

6.4. Poprawa jakości powietrza atmosferycznego.

6.5. Wykorzystanie gospodarcze kopalin.

6.6. Ochrona spuścizny historycznej i dóbr kultury.

6.7 Rewitalizacja zabudowy miast i wsi restauracja zabytków.

6.8. Program wspierania tradycyjnego rzemiosła opartego na surowcach lokalnych.

5. ZARZĄDZANIE REALIZACJĄ STRATEGII

Zarządzanie realizacją strategii odbywać się będzie na kilku poziomach: organizacyjnym, merytorycznym i społecznym.

Poziom organizacyjny

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Szczytno formułuje działania, które realizowane będą zarówno przez władze samorządowe, instytucje pomocy społecznej, jak i organizacje pozarządowe. Wobec tego konieczne jest wskazanie podmiotu zajmującego się zarządzaniem realizacją strategii. Proponuje się, aby zadania z tego zakresu należały do kierownika GOPS, który będzie dokonywał monitoringu realizacji strategii co najmniej raz w roku. Wyznaczenie jednego podmiotu odpowiedzialnego za wdrażanie zapisów strategii jest szczególnie istotne w przypadku projektów ubiegających się o dofinansowanie ze środków Unii Europejskiej, gdzie preferowane są zadania kompleksowe, rozwiązujące jak największą gamę problemów występujących na terenie gminy.

Przy wykonywaniu działań związanych z monitorowaniem realizacji strategii kierownik GOPS powinien współpracować z zespołem zadaniowym ds. realizacji strategii powołanym przez Wójta Gminy.

Poziom merytoryczny

Poziom merytoryczny obejmuje faktyczny element wdrażania i monitorowania działań zapisanych w ramach strategii. Przewiduje się coroczne spotkania zespołu zadaniowego organizowane w miesiącu listopadzie w celu oceny projektów już zrealizowanych oraz stwierdzenia konieczności aktualizacji celów i działań zapisanych w dokumencie.

Swoją ocenę z realizacji zapisów dokumentu zespół zadaniowy powinien przekazać Wójtowi i Radzie Gminy, sugerując przyjęcie proponowanych rozwiązań.

Monitoring realizacji strategii zostanie przeprowadzony w oparciu o wskaźniki finansowe i ilościowe. Bazą informacji statystycznej, zbieranej na potrzeby wskaźników monitorowania będą źródła statystyki państwowej (GUS) na poziomie gminy. Poza tym bazę tę będą stanowiły informacje i dane otrzymane od instytucji i organizacji, grup środowiskowych biorących udział w programach związanych z poszczególnymi celami realizacji strategii

rozwiązywania problemów społecznych. Wskaźniki monitorowania zostały określone w części dotyczącej celów strategicznych i szczegółowych.

Trzeba poza tym zauważyć, że horyzont czasowy strategii jest dość odległy, a rzeczywistość społeczna bardzo zmienna, wobec czego strategię należy traktować jako dokument „żywy” i nie można zamykać drogi do jego aktualizacji. Konieczność dokonania korekt w zapisach strategii rozwiązywania problemów społecznych może ponadto wynikać z pojawienia się możliwości uzyskania dofinansowania dla konkretnych zadań, niekoniecznie przewidzianych do realizacji w momencie tworzenia niniejszego dokumentu. Przewiduje się, że aktualizacja zapisów strategii dokonywana będzie – jak wskazano wcześniej – w przypadku wystąpienia takiej potrzeby – jednak nie rzadziej niż raz na trzy lata.

Poziom społeczny

Poziom społeczny dotyczy przede wszystkim upowszechnienia zapisów dokumentu, które zostanie zapewnione poprzez zamieszczenie tekstu strategii rozwiązywania problemów społecznych na stronie internetowej Urzędu Gminy, a także umieszczenie informacji o zadaniach wynikających z jej zapisów, które będą realizowane na terenie gminy na zebraniach z mieszkańcami i tablicach ogłoszeń.

ZAKOŃCZENIE

Realizacja niniejszej strategii rozwiązywania problemów społecznych przyczyni się do wdrożenia na terenie gminy Szczytno nowoczesnego modelu pomocy społecznej. Ukierunkowuje ona działania władz samorządowych i instytucji pomocy społecznej, w tym Ośrodka Pomocy Społecznej. Zorientowanie działań na wybranych grupach problemowych jest najlepszą możliwością poprawy sytuacji wielu osób, a także zaktywizowania wielu grup podlegających wykluczeniu społecznemu.

Należy ponadto pamiętać, że głównym celem pomocy społecznej jest zaspokajanie niezbędnych, podstawowych potrzeb życiowych osób i rodzin oraz umożliwienie im bytowania w warunkach odpowiadających godności człowieka. Obowiązkiem klienta jest zaś współdziałanie w rozwiązywaniu swojej trudnej sytuacji życiowej. Zmusza to osoby wymagające wsparcia do zmiany postawy, na ogół biernej i roszczeniowej, na postawę aktywną w rozwiązywaniu własnych problemów.

Strategia ukazuje również układ finansowania poszczególnych działań i źródła pozyskania środków, nie wyłączając funduszy Unii Europejskiej, a w szczególności Europejskiego Funduszu Społecznego. Stwarza to szansę na usprawnienie instytucjonalnej sfery związanej

z realizacją zadań pomocy społecznej, ograniczaniem negatywnych zjawisk, jak ubóstwo czy bezrobocie.

Poza tym należy podkreślić, że od realizacji celów i działań oraz determinacji w procesie wdrażania strategii zależeć będzie efektywność i zdolność instytucji, organizacji i władz samorządowych do rozwiązywania problemów społecznych mieszkańców gminy Szczytno.

Wdrożenie programu przyczyni się zatem do znaczącego ograniczenia występujących na terenie gminy problemów społecznych. Jego efektem będzie znaczący wzrost poziomu życia obywateli oraz integracja lokalnej społeczności. Gminie zaś pozwoli na ograniczenie wydatków na szeroko rozumianą pomoc społeczną i skierowanie większej ilości środków na modernizację i rozwój.

SPIS TABEL

TABELA 1. PODZIAŁ POWIERZCHNI GMINY WEDŁUG SPOSOBU ZAGOSPODAROWANIA TERENÓW....	13
TABELA 2. STRUKTURA LUDNOŚCI GMINY SZCZYTNO	14
TABELA 3. STRUKTURA AGRARNA GOSPODARSTW	18
TABELA 4. STRUKTURA UPRAW NA TERENIE GMINY SZCZYTNO	19
TABELA 5. STRUKTURA HODOWLI W GMINIE SZCZYTNO	19
TABELA 6. PODMIOTY GOSPODARCZE ZAREJESTROWANE W SYSTEMIE REGON W LATACH 2004-2007	20
TABELA 7. STRUKTURA PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH ZAREJESTROWANYCH NA TERENIE GMINY SZCZYTNO W LATACH 2004-2007 (SEKTOR PRYWATNY).....	21
TABELA 8. FORMA PRAWNA PROWADZENIA DZIAŁALNOŚCI W SEKTORZE PRYWATNYM NA TERENIE GMINY SZCZYTNO W LATACH 2004-2007.....	22
TABELA 9. WIELKOŚĆ POPULACJI I ZMIANY W CZASIE NA TERENIE SZCZYTNO	23
TABELA 10. POPULACJA GMINY W ROZBICIU NA GRUPY WIEKOWE Z UWZGLĘDNIENIEM PŁCI	25
TABELA 11. STRUKTURA LUDNOŚCI WEDŁUG WIEKU W LATACH 2004 - 2007	25
TABELA 12. WSKAŹNIK OBCIĄŻENIA DEMOGRAFICZNEGO	27
TABELA 13. POZIOM WYKSZTAŁCENIA LUDNOŚCI NA TERENIE GMINY SZCZYTNO	28
TABELA 14. STRUKTURA BEZROBOCIA I ZATRUDNIENIA NA TERENIE GMINY SZCZYTNO	29
TABELA 15. LICZBA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH NA TERENIE GMINY	31
TABELA 16. STRUKTURA ZASOBÓW MIESZKANIOWYCH	32
TABELA 17. MIESZKANIA WEDŁUG ILOŚCI IZB	33
TABELA 18. MIESZKANIA WEDŁUG POWIERZCHNI	34
TABELA 19. MIESZKANIA WEDŁUG WYPOSAŻENIA	34
TABELA 20. DANE DOTYCZĄCE WYPŁACONYCH DODATKÓW MIESZKANIOWYCH	35
TABELA 21. STAN PLACÓWEK OŚWIATOWYCH PODLEGŁYCH SAMORZĄDOWI GMINNEMU	36

TABELA 22. WSPÓŁCZYNNIK SKOLARYZACJI.....	36
TABELA 23. RODZAJ I SKALA POMOCY SPOŁECZNEJ W GMINIE SZCZYTNO W LATACH 2004-2007 ..	37
TABELA 24. POMOC SPOŁECZNA – RZECZYWISTA LICZBA RODZIN I OSÓB OBJĘTYCH POMOCĄ (2007 R.)	42
TABELA 25. POMOC SPOŁECZNA – ZADANIA WŁASNE GMIN (2007 R.)	43
TABELA 26. POMOC SPOŁECZNA – ZADANIA ZLECONE GMINOM (2007 R.)	43
TABELA 27. POMOC SPOŁECZNA – ŚWIADCZENIA RODZINNE (2007 R.)	44
TABELA 28. ANALIZA SWOT	65

SPIS WYKRESÓW

WYKRES 1. ZAGOSPODAROWANIE TERENÓW NA OBSZARZE GMINY SZCZYTNO	13
WYKRES 2. STRUKTURA AGRARNA GOSPODARSTW NA TERENIE GMINY SZCZYTNO	18
WYKRES 3. RUCH NATURALNY LUDNOŚCI NA TERENIE GMINY SZCZYTNO W LATACH 2004-2007 ..	24
WYKRES 4. STRUKTURA WIEKOWA LUDNOŚCI GMINY SZCZYTNO	26
WYKRES 5. WSKAŹNIK OBCIĄŻENIA DEMOGRAFICZNEGO GMINY SZCZYTNO	27
WYKRES 6. WYKSZTAŁCENIE LUDNOŚCI NA TERENIE GMINY SZCZYTNO	29
WYKRES 7. LICZBA BEZROBOTNYCH NA TERENIE GMINY SZCZYTNO W LATACH 2004-2007	30
WYKRES 8. LICZBA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH NA TERENIE GMINY Z UWZGLĘDNIENIEM RODZAJU NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI	31
WYKRES 9. STAN SUBSTANCJI MIESZKANIOWEJ NA TERENIE GMINY SZCZYTNO	33
WYKRES 10. RODZINY KORZYSTAJĄCE Z POMOCY SPOŁECZNEJ Z POWODU UBÓSTWA	38
WYKRES 11. RODZINY KORZYSTAJĄCE Z POMOCY SPOŁECZNEJ Z POWODU BEZROBOCIA.....	39
WYKRES 12. RODZINY KORZYSTAJĄCE Z POMOCY SPOŁECZNEJ Z POWODU NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI	40
WYKRES 13. RODZINY KORZYSTAJĄCE Z POMOCY SPOŁECZNEJ Z POWODU BEZRADNOŚCI W SPRAWACH OPIEKUŃCZO – WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIU GOSPODARSTWA DOMOWEGO	41
WYKRES 14. RODZINY KORZYSTAJĄCE Z POMOCY SPOŁECZNEJ Z POWODU DŁUGOTRWAŁEJ CHOROBY.....	42
WYKRES 15. CHARAKTERYSTYKA BADANEJ POPULACJI Z UWZGLĘDNIENIEM PŁCI.....	51
WYKRES 16. CHARAKTERYSTYKA BADANEJ POPULACJI Z UWZGLĘDNIENIEM WIEKU.....	52
WYKRES 17. CHARAKTERYSTYKA BADANEJ POPULACJI Z UWZGLĘDNIENIEM WYKSZTAŁCENIA.....	52
WYKRES 18. CZY BRAKUJE PANI/PANU KONTAKTU Z LUDŹMI?	53
WYKRES 19. CZY JEST MIEJSCE W PANI/PANA MIEJSCOWOŚCI POZA DOMEM, GDZIE MOŻNA SIĘ SPOTKAĆ ZE ZNAJOMYMI?	53
WYKRES 20. CO LUBI PANI/PAN ROBIĆ W WOLNYCH CHWILACH.....	54

WYKRES 21. CZY MA PANI/PAN PROBLEMY Z WYCHOWYWANIEM DZIECI?.....	55
WYKRES 22. CZY PANI/PANA ZDANIEM POTRZEBNE JEST STWORZENIE KLUBU DLA RODZICÓW, POMAGAJĄCEGO W ROZWIĄZYWANIU PROBLEMÓW WYCHOWAWCZYCH/ ZDROWOTNYCH?....	55
WYKRES 23. CZY PANI/PANA ZDANIEM JEST POTRZEBA STWORZENIA POPOŁUDNIOWYCH SPOTKAŃ INTEGRACYJNYCH DLA DZIECI – MAJĄCYCH NA CELU NP. UDZIELENIE KOREPETYCJI, POMOC W NAUCE, ROZWIJANIE ZAINTERESOWAŃ, ITP.?	56
WYKRES 24. CZY JEST POTRZEBA STWORZENIA DLA MIESZKAŃCÓW SPOTKAŃ INTEGRACYJNYCH? (KOBIETY)	57
WYKRES 25. CZY JEST POTRZEBA STWORZENIA DLA MIESZKAŃCÓW SPOTKAŃ INTEGRACYJNYCH? (MĘŻCZYŹNI)	57
WYKRES 26. CZY JEST PANI/PAN ZAINTERESOWANA/Y UDZIAŁEM W TAKICH SPOTKANIACH?	58
WYKRES 27. CZY WIDZI PANI/PAN POTRZEBĘ UTWORZENIA NA TERENIE GMINY SZCZYTNO GRUPY WSPARCIA MAJĄCEJ NA CELU POMOC W ROZWIĄZYWANIU TRUDNYCH, KONFLIKTOWYCH SYTUACJI RODZINNYCH?	59
WYKRES 28. CZY WEDŁUG PANI/PANA UZALEŻNIENIA SĄ POWAŻNYM PROBLEMEM GMINY?	59
WYKRES 29. CZY WEDŁUG PANI/PANA NIEZARADNOŚĆ ŻYCIOWA JEST POWAŻNYM PROBLEMEM GMINY SZCZYTNO?	60
WYKRES 30. CZY WEDŁUG PANI/PANA WYKLUCZENIE SPOŁECZNE, IZOLACJA, UTRUDNIONY DOSTĘP DO KORZYSTANIA Z DÓBR POWSZECHNYCH JEST POWAŻNYM PROBLEMEM GMINY SZCZYTNO?	61
WYKRES 31. JAKIE PROBLEMY SPOŁECZNE UWAŻA PANI ZA NAJWAŻNIEJSZE NA TERENIE NASZEJ GMINY?	62
WYKRES 32. JAKIE PROBLEMY SPOŁECZNE UWAŻA PAN ZA NAJWAŻNIEJSZE NA TERENIE NASZEJ GMINY?.....	63

SPIS RYSUNKÓW

RYSUNEK 1. POŁOŻENIE GMINY NA TLE POWIATU SZCZYCIEŃSKIEGO	12
---	----